

UNDERVISNINGSMATERIALE TIL

i 7 SiND

- SYV FILM OM UNGDOM OG IDENTITET

UNDERVISNINGSMATERIALE TIL

– SYV FILM OM UNGDOM OG IDENTITET

INDHOLD

4 VELKOMMEN TIL I 7 SIND

- 6 Produktionen
- 8 Fokus, formål og fagrelevans

16 TIL LÆREREN OM ARBEJDET MED FILMENE ALI – 2. OMGANG, SVEND OMAR OG HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?

23 1 | ALI – 2. OMGANG

- 23 Til læreren
- 27 Elevsider til ALI – 2. OMGANG
- 28 Udforsk filmen!
- 30 Tema: Motivation, valg og konsekvenser
- 35 Tema: Uddannelsesvalget

41 2 | SVEND OMAR

- 41 Til læreren
- 45 Elevsider til SVEND OMAR
- 46 Udforsk filmen!
- 49 Tema: Det er jeg god til!
- 51 Tema: Jobsamtalen. Fortællingen om dig selv!
- 53 Tema: Diskrimination
- 56 Tema: En støttepersons betydning

59 3 | HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?

- 59 Til læreren
- 63 Elevsider til HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?
- 64 Udforsk filmen!
- 67 Tema: Generationskløfter, forventninger og forandringer
- 70 Tema: At finde ud af hvad du vil – og gå efter det!
- 73 Tema: Jobansøgningen. Søg et fritidsjob, du vil trives med!

77 4 | SERHAT – MANDAG EFTER ARBEJDE

- 77 Til læreren
- 83 Elevsider til SERHAT – MANDAG EFTER ARBEJDE
- 84 Udforsk filmen!
- 88 Tema: Medborger – allerede mens du går i skole!
- 91 Tema: Frivilligt socialt arbejde
- 94 Tema: Foreninger og foreningsarbejde

97 5 | KHADIJE OG KÆRLIGHEDEN

- 97 Til læreren
- 103 Elevsider til KHADIJE OG KÆRLIGHEDEN
- 104 Udforsk filmen!
- 106 Tema: Kønsroller og kærlighed
- 108 Tema: Ære og skam
- 111 Tema: Sladder og rygter
- 114 Tema: Kultur og forandring

119 6 | MENINGEN MED ANNE

- 119 Til læreren
- 125 Elevsider til MENINGEN MED ANNE
- 126 Udforsk filmen!
- 128 Tema: At tro – eller ikke at tro
- 135 Tema: Hvem er jeg? Identitet og selvbilleder
- 137 Tema: Stereotyper og fordomme

141 7 | MUHAMMAD – MIT SYSTEM

- 141 Til læreren
- 147 Elevsider til MUHAMMAD – MIT SYSTEM
- 148 Udforsk filmen!
- 152 Tema: Normalt eller ekstremt?
- 155 Tema: Ekstremisme. Når ”målet helliger midlet”
- 158 Tema: Ekstremismens mange ansigter
- 162 Tema: Ekstremist? Forklaringerne kan være mange...
- 164 Tema: Demokrati og retfærdighed

169 8 | I 7 SIND – DE FILMISKE VIRKEMIDLER

- 169 Til læreren om billedsprog, genrer og musik
- 172 Inspirationssider om billedsprog, genrer og musik i I 7 SIND
- 179 Elevsider til DE FILMISKE VIRKEMIDLER
- 180 Billedsprog: Konkret eller symbolsk?
- 181 Genrer: Fakta eller fiktion?
- 182 Musik: At skabe en stemning
- 183 Lav jeres egen portrætfilm

VELKOMMEN

TIL

i 7 SIND

- syv korte historier om ungdom

I 7 SIND er en undervisningspakke bestående af syv korte dokumentar- og portrætfilm med tilhørende skriftligt undervisningsmateriale. Målgruppen er elever i udskoling fra 8. klasse samt de første årgange på ungdomsuddannelserne. Fagene kan være dansk, samfundsfag, UEA, religion, filmkundskab/mediefag samt tværfaglige projekter. Gennemgående understøtter pakken undervisning i interkulturel kompetence.

I 7 SIND handler om ungdom og identitet og om de svære valg, der skal tages af alle unge uanset baggrund. Der lægges op til diskussion af overordnede temaer som socialisering, selvforståelse og tilhørsforhold.

Filmene portrætterer primært unge med etnisk minoritetsbaggrund. Både film og opgavesæt henvender sig dog til alle unge, idet der lægges vægt på det personlige arbejde med at finde egne ståsteder, ressourcer og fremtidsmuligheder på arbejdsmarkedet og i samfundslivet.

Tre af filmene inklusive de tilhørende øvelser i det skriftlige materiale har specifikt fokus på *uddannelse og arbejdsmarked*. Der lægges særlig vægt på nogle af de udfordringer, forventninger og overbevisninger, som specielt nogle unge med etnisk minoritetsbaggrund kan have. De tre film har desuden fokus på, hvordan vi som voksne kan hjælpe dem med at bevæge sig i retninger, der føles rigtige for dem. Til disse tre film er desuden knyttet øvelser i praktisk kompetenceudvikling såsom at udforme sit CV, skrive en ansøgning og gå til jobsamtale.

De øvrige film beskæftiger sig med andre identitetsskabende faktorer i det flerkulturelle landskab: *Traditioner i forandring, tro og livsværdier, medborgerskab og frivilligt arbejde*. Den sidste film omhandler *radikalisering og ekstreme fællesskaber*, som nogle få unge kommer ind i.

Man kan vælge at vise en enkelt film eller vise alle syv som en samlet vifte, ligesom man kan plukke i opgavesættene efter tid, behov og niveau.

MATERIALET BESTÅR AF SYV FILM SAMT SKRIFTLIGT UNDERVISNINGSMATERIALE:

Hver film og de tilhørende opgavesæt introduceres til læreren med en gennemgang af Fokus, Forløb, Fagrelevans samt Formål:

- "Fokus" fortæller kort om filmens tema
- "Forløb" viser opgavetyper og -temaer
- "Fagrelevans" forholder sig til fagmål og til opgavernes niveau og sværhedsgrad
- "Formål" går i dybden med de idéer og intentioner, der ligger til grund for hver film og opgavesæt. Dette afsnit kan være en god forberedelse til arbejdet med film og opgavetemaer (*).

(*) De tre første film om uddannelse og arbejde hænger tematisk sammen og starter derfor med et sammenhængende afsnit, der hedder "Til læreren om arbejdet med filmene ALI – 2. OMGANG, SVEND OMAR og HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?". Herefter kommer opgavesæt til hver enkel film med kortere lærerintroduktioner.

PRODUKTIONEN

FILMENE

- 1 | **ALI – 2. OMGANG**
Tema: Uddannelse og arbejde
Varighed: 06:27
  2. | **SVEND OMAR**
Tema: Uddannelse og arbejde
Varighed: 07:09
  - 3 | **HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?**
Tema: Uddannelse og arbejde
Varighed: 08:25
  - 4 | **SERHAT – MANDAG EFTER ARBEJDE**
Tema: Medborgerskab og frivilligt arbejde
Varighed: 07:35
  - 5 | **KHADIJE OG KÆRLIGHEDEN**
Tema: Traditioner i forandring
Varighed: 06:35
  - 6 | **MENINGEN MED ANNE**
Tema: Tro og livsværdier
Varighed: 08:39
  - 7 | **MUHAMMAD – MIT SYSTEM**
Tema: Radikalisering og ekstreme fællesskaber
Varighed: 07:49
-

PRODUCERET AF

I 7 SIND-pakken er produceret af Salaam Film & Dialog for Ministeriet for Børn og Undervisnings Brug for alle unge indsats.

Idé og koncept: Solveig Thorborg, Salaam Film & Dialog, og Inaam Illahi Sahibzada, Brug for alle unge.

Filmene er produceret af Søren Christensen og John Gottenborg Bruun, Cyrk Productions ApS.

Instruktion/fotograf: Søren Christensen og Behrouz Bigdeli

Casting/Interview: John Gottenborg Bruun

Klip: Christian Einshøj, Lisbeth Døssing og Rikke Malene Nielsen

Musik/Lyd: Steffen Breum, Rumklang

Grafik/Animation: Spild af Tid

Tak til filmenes hovedpersoner: Omar Mohamud, Ali Allawi, Bülent Özdemir, Khadije Nasser, Anne Grue Sørensen, Serhat Baran, Muhammad Hee

Det skriftlige undervisningsmateriale er udarbejdet af Marianne Nøhr Larsen, Center for Integration, i samarbejde med Solveig Thorborg.

Kapitel 8 er udarbejdet af Lisbeth Lyngse.

Didaktisk sparring med UU-vejledning Lokalteam NØ, Moe Jensen og Anette FINDERUP Andersen samt pædagogisk konsulent Rikke Nørby Jensen.

Grafik og Layout: Spild af Tid

Alle fotos, collager og tegninger i bogen: Søren Christensen, Behrouz Bigdeli og Spild af Tid (undtaget siderne 110, 156, 157 og 158).

Undervisningspakken er blevet til i dialog med Ministeriet for Børn og Undervisnings Brug for alle unge indsats (v/Inaam Illahi Sahibzada), Sektionen vedrørende tvangsægteskaber og lignende undertrykkelse samt Kontoret for Demokratisk Fællesskab og Forebyggelse af Radikalisering i Social- og Integrationsministeriet. De synspunkter, der kommer til udtryk i film og undervisningsmateriale, afspejler ikke nødvendigvis den officielle holdning i Ministeriet for Børn og Undervisning eller Social- og Integrationsministeriet. Pakken blev udarbejdet i nu nedlagte Ministeriet for flygtninge, Indvandrere og Integration.

GRATIS ADGANG PÅ INTERNETTET:

I 7 SIND-filmene kan streames fra Brug for alle unges hjemmeside brugforalleunge.dk og fra filmstriben.dk.

På brugforalleunge.dk findes også oplysninger om rollemodeller, kampagner og andre links, der kan bruges i forbindelse med I 7 SIND-pakken. Det skriftlige undervisningsmateriale samt titler på andre nyttige film hentes på Salaam Film & Dialogs hjemmeside, salaam.dk.

FOKUS, FORMÅL OG FAGRELEVANS

Filmene I 7 SIND handler om ungdom og identitet og om vejen gennem uddannelse til arbejdsmarked. På denne vej kan der være meget, der skal med i overvejelserne om, "hvad man vil være". Hvilke elementer er vigtige at få med, når man vil skabe et meningsfyldt liv? Hvad tør man drømme om og forvente? Hvordan ser man sin rolle i familien, i samfundet og i det, der er endnu større...?

I 7 SIND søger at lokke eleverne ud i hjørner og kroge af væsentlige spørgsmål på vejen mod et meningsfuldt voksenliv. Filmene støtter op om afklaringsprocessen af ønsker, muligheder, styrker og svagheder og hjælper de unge med at tage reflekterede og konstruktive valg.

For alle unge gælder det, at det danske samfund i højere grad end nogensinde tilbyder en mosaik af muligheder, hvor den enkelte i høj grad kan og skal finde sin helt egen, unikke vej. Det stiller dagens unge overfor en række svære valg og beslutninger, der i højere grad end tidligere er personlige og individuelle og i mindre grad baseret på "det man kommer fra" eller "skæbnen", om man vil.

De unge udvikler generelt stærke kompetencer i forhold til at kunne håndtere de udfordringer og muligheder, som den nye tid indebærer. Men for nogle unge kan virkeligheden se mere broget og uoverskuelig ud. Hvordan bryder man igennem de barrierer og udfordringer, man måtte opleve? Og hvordan finder man de ressourcer i og omkring én, der kan lede en på rette spor?

KULTURFORSTÅELSE

I film og tilhørende materiale er der fokus på unge med etniske minoritetsbaggrunde. Dog skal deres muligheder og udfordringer selvfølgelig ikke forklares alene med udgangspunkt i etnicitet. En lang række andre forhold, såsom socio-økonomi og psykologi, har indflydelse på unge menneskers muligheder og udfordringer.

Vi synes dog, at det giver mening at behandle de unges udfordringer fra en etnisk vinkel, fordi de unge ofte defineres, eller definerer sig selv, som anderledes end resten af befolkningen netop i forhold til deres

etnicitet. Det er derfor vigtigt, at man ikke er berøringsangst over for de udfordringer, som således faktisk måtte skyldes etniske aspekter, men at man lukker op for en åbenhjertig debat, også med de unge selv.

I 7 SIND fokuserer særligt på de positive ressourcer og muligheder, som unge med flerkulturel erfaring kan have opbygget gennem deres baggrund og opvækst. De unge, vi møder i filmene, er alle vokset op i Danmark. De er meget forskellige, men de har det tilfælles, at de gerne vil vise at det kan betale sig at tage hånd om sit eget liv.

I såvel film som undervisningsmateriale forstås kultur som konstrueret og dynamisk og ikke som en statisk og fast defineret størrelse. Kultur forhandles og redefineres konstant; kultur er ikke noget, man har – det er noget, man gør. Som individer er vi hver især med til at forhandle og redefinere den kultur vi lever i, eller rettere: de mange kulturer, vi er en del af. De fleste unge er mestre i at navigere mellem en lang række forskellige kulturer, hvoraf etniciteten kun udgør en delmængde.

Man kan være med til at modarbejde "os-dem"-oplevelser i klassen gennem en interkulturelt orienteret undervisning, hvor de unge forstås som ansvarlige og kompetente aktører i deres egne liv, og hvor de får mulighed for at se sig selv som aktive deltagere i skabelsen af en fælles kultur. Det vil samtidigt kunne ruske op i fastlåsedede forestillinger om, at det er særligt svært at være ung med etnisk minoritetsbaggrund.

Opfattelsen bag materialet er, at identitet er en mangesidet størrelse, der kan nuanceres og beriges ved at indgå i mange forskellige kulturelle og demokratiske sammenhænge. Med en anerkendende tilgang kan eleverne arbejde med forandringer og muligheder og undervisningen kan give stof til fremadrettede refleksioner over identitet, tilhørsforhold og fællesskab.

Med opgaverne søger vi blandt andet at:

- Afklare motivationer, udfordringer og ressourcer i forhold til elevernes individuelle fremtidsforestillinger
- Skærpe elevernes forståelse af sig selv som ansvarlige og kompetente aktører i deres egne liv og i samfundet
- Tilstræbe åben samtale i klasserne ved at bringe eleverne i dialog både med hinanden og med stoffet
- Udfordre fordomme og holdninger samt bidrage til refleksion gennem debat og øvelser
- Opøve konkrete praktiske færdigheder i fx at udfærdige CV og jobansøgning samt i at gå til jobsamtale

FILM I UNDERVISNINGEN

Film er et stærkt medie i forhold til at tale om komplekse problemstillinger og svære emner. Film kan åbne op for den enkelte elevs sanser, fantasi, følelser og empati. Identifikation med en hovedpersons liv og

vilkår kan være med til at afvæbne stereotyper og åbne for nuanceringer og refleksioner hos den enkelte elev og i klassen. Hovedpersonerne kan blive dem, man roligt kan tale om uden at skulle blotte sig selv eller tale om andre i klassen. Film er derfor et værktøj, som det giver god mening at tage i brug, når emner som identitet, kultur og kulturmøde skal inddrages i undervisningen.

Filmanalyse og samtale om film som medie er samtidigt et slutmål for undervisning i filmkundskab. På side 169-186 i det skriftlige undervisningsmateriale findes et kapitel, der lægger op til analytisk og praktisk arbejde med filmmediet generelt og med de syv film i I 7 SIND-pakken specifikt.

FORLØB OG OPGALETYPER

Hvert opgavesæt starter med en klasesnak om filmen, efter at man har set den i fællesskab. Herefter arbejdes der med ét tema ad gangen. Der varieres mellem klasseøvelser, gruppearbejde, parøvelser og individuelt arbejde. Der tilstræbes et aktivt samspil mellem mundtligt og skriftligt arbejde samt individuel og fælles udforskning.

Nogle øvelser inkluderer læsetræning og skriveopgaver, andre lægger op til anden form for skriftligt arbejde som fx at skabe overblik ved hjælp af mindmaps, skemaer osv. Desuden er der fysiske øvelser ude på gulvet, hvor der leges med holdninger og forestillinger, og hvor elevernes refleksion og deltagelse trænes.

Opgavesættene til hver film indeholder forskellige eksamensrelevante opgavetyper.

OMFANG, SVÆRHEDSGRAD OG SAMMENHÆNG

I materialet er der stof til et langt forløb, tværfaglige forløb eller hele projektforsløb. Har man kun kort tid, kan man hurtigt danne sig overblik over et opgavesæt og vælge de opgaver ud, som har relevans. Opgaverne forudsætter ikke, at man gennemgår dem alle. Man kan som nævnt også vælge kun at arbejde med én eller enkelte film.

Filmene og derved også materialet er listet op i rækkefølge efter sværhedsgrad med de nemmeste først (se side 6).

Samtlige af udkolingenens klassetrin vil kunne arbejde med filmene om uddannelse og arbejde (filmene om Ali, Omar og Bülent). Det vil give mening at arbejde med disse tre film i sammenhæng. Filmene om

Ali og Omar og de tilhørende opgaver er ydermere særligt rettet mod unge, der ikke er stærke i at læse og stave.

Filmene om medborgerskab og frivilligt arbejde (Serhat), om traditioner i forandring (Khadije) og om tro og livsværdier (Anne) har opgaver i flere forskellige sværhedsgrader, heraf nogle der bedst egner sig til ungdomsuddannelsesniveau.

Filmen om radikalisering og ekstreme fællesskaber (Muhammad) tager fat om et særligt vanskeligt tema, der kræver mere af elevernes modenhed. Det vil være nødvendigt at afsætte god tid til samtaler om filmen og gennemarbejdning af opgaverne. I modsat fald kan det frygtes, at filmen har den modsatte effekt, og fx skaber frygt og afstand til islam frem for at skabe refleksion og indsigt i ekstremisme som generelt fænomen.

FAGRELEVANS OG KOMPETENCEMÅL

I 7 SIND-pakken (film og opgavesæt) er sammensat, så den kan møde nogle af de krav, der stilles i forbindelse med uddannelsernes fagrelevans, eksamen, pensumkrav med videre. Materialet er skabt med henblik på fagene dansk, samfundsfag og UEA, men kan også med stor fordel bruges til tværfaglige projekter og i andre fag, som fx filmkundskab/mediefag og religion.

Materialet møder Folkeskolens helt overordnede formål om demokrati og personlig udvikling og om deltagelse i og kendskab til det danske samfund. I 7 SIND forholder sig til Undervisningsministeriets "Fællesmål II" om "den internationale dimension i undervisningen", der lægger særligt vægt på opøvelsen af "interkulturel kompetence". "Den internationale dimension er et rummeligt pædagogisk begreb, der [...] omfatter en tilrettelæggelse af undervisningen, så den fremmer elevernes udvikling af interkulturelle kompetencer, eksempelvis gennem projektarbejde og udvekslinger[...]"

For grundskolen kan materialet imødekomme Undervisningsministeriets trinmål indenfor:

- **Dansk:** Fremme det talte sprog, det skrevne sprog (læse og skrive), litteratur og kommunikation (herunder massemedier). Fremme elevernes forståelse af sprog og andre udtryksformer som kilder til udvikling af personlig og kulturel identitet og skabe en analytisk indstilling til samtidens og kulturens udtryksformer [...]
- **Samfundsfag:** Skabe viden om samfundet og dets politiske, økonomiske, sociale og kulturelle forhold. At understøtte elevernes aktive og kritiske deltagelse i et demokratisk samfund [...] at eleverne forstår sig selv og andre som en del af samfundet, som de både påvirker og påvirkes af [...]
- **Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering:** Understøtte den enkelte elevs alsidige viden om uddannelses- og erhvervsmuligheder og herved skabe forståelse af værdien af livslang læring og uddannelse samt at opnå kompetencer til at udarbejde en personlig uddannelsesplan til videre uddannelse og forbedre uddannelses- og erhvervsvalg [...]
- **Filmkundskab:** Skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til i at fortælle en historie med levende billeder ud fra egne ideer og anden inspiration [...] at samtale om film ud fra oplevelse og analyse, gøre rede for væsentlige kendetegn ved fiktive og ikke-fiktive genrer samt blandingsgenrer, analysere og vurdere egne og andres film- og tv-produktioner [...]

- **Sundhed og sociale forhold:** Forstå og forholde sig til sociale og samfundsmæssige påvirkninger af identitet, kønsroller [...] herunder betydningen af kulturelle normer, medier og venner [...]
- **Dansk som andetsprog:** Styrke de tosprogede elever og fremme deres oplevelse af sprog som kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet. Hermed at de tilegner sig færdigheder i at forstå og anvende talt og skrevet dansk til at kunne diskutere og reflektere over egen viden om kulturelle ligheder og forskelle inden for især uddannelse og deltagelse i samfundslivet i Danmark [...]

For gymnasiet og andre ungdomsuddannelser kan materialet imødekomme trinmål indenfor:

- **Mediefag:** Mediefagets genstandsfelt er levende billeder i en æstetisk, kommunikativ og kulturel sammenhæng. Faget giver eleverne de nødvendige redskaber til at analysere levende billeder. Faget giver endvidere indsigt i film og tv's udtryksformer i forbindelse med praktisk produktion. Filmene er med til at inddrage historiske, kulturelle, samfundsmæssige og genremæssige perspektiver i undervisningen [...]
- **Religion:** Skabe viden og forståelse af religion. Skabe indsigt i sammenhæng og spændingsfelter inden for de enkelte religioner og forholdet mellem religion og samfund. Materialet fremstiller islam i en dansk kontekst, og på en videnskabelig, ikke-konfessionel baggrund beskrives og forstås religionerne og deres centrale fænomener i forhold til individ, gruppe, samfund, kultur [...]
- **Samfundsfag:** Sammenligne og forklare sammenhænge mellem samfundsforandringer og ændringer i sociale og kulturelle mønstre. Herunder de aktuelle samfundsmæssige problemstillinger og udviklingstendenser indenfor identitetsdannelse, socialisation, massemedier, politisk meningsdannelse, social differentiering og integration [...]

*Teamet bag I 7 SIND ønsker elever og lærere:
God arbejdslyst!*

TIL LÆREREN OM ARBEJDET MED FILMENE ALI – 2. OMGANG, SVEND OMAR OG HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?

Filmene om Ali, Omar og Bülent har fokus på uddannelse og arbejdsmarked. Tanken med de tre film er, at de fra forskellige vinkler skal give stof til refleksion og afklaring af drømme, forventninger, ressourcer og motivationsfaktorer i forbindelse med uddannelsesvalget. Via opgavematerialet føres I med konkrete øvelser omkring uddannelsesvalg, jobansøgning og jobsamtale. I kommer også til at arbejde med de særlige udfordringer, man kan møde som ung med etnisk minoritetsbaggrund. Eleverne får arbejdet med at lægge vægt på de særlige ressourcer, de har hver især – også dem, der knytter sig til at have en flerkulturel baggrund.

Det følgende giver et kort indblik i tendenser på uddannelser og arbejdsmarked med fokus på unge med etnisk minoritetsbaggrund.

DET GÅR FREMAD

De unge, vi typisk omtaler som unge med etnisk minoritetsbaggrund, tilhører både 2., 3. og 4. generation. Tal fra uddannelser og arbejdsmarked peger på en udvikling i retning af, at forskellene mellem danskere med dansk og anden etnisk baggrund udviskes. Flere og flere unge med blandet etnisk baggrund kan agere positive rollemodeller for dem, der måtte være i tvivl om deres muligheder som flerkulturelle i Danmark. I arbejdet med de unge er dét vigtigt at slå fast. Det er også vigtigt for de unge at vide, at det ikke kun er enkelte heldige eller dygtige rollemodeller, der "bliver til noget", men at tendensen generelt går mod positive forandringer.

Statistikker om unge i uddannelse og på arbejdsmarkedet fortæller, at unge med etnisk minoritetsbaggrund klarer sig bedre og bedre – men ikke på alle fronter. Generelt klarer personer med anden etnisk baggrund end dansk sig stadigvæk dårligere i uddannelsessystemet end etniske danskere og de har en svagere tilknytning til arbejdslivet.¹

En SFI-rapport fra 2010 fortæller, at flere unge med minoritetsbaggrund uddanner sig i dag sammenlignet med for 20 år siden. Dog fal-

1 | Dahl & Jakobsen 2005; Deding og Olsson: "Hverdagsliv for 11-årige børn med anden etnisk baggrund end dansk. Resultater fra SFI's forløbsundersøgelser af årgang 1995". 2009

der flere af disse unge end landsgennemsnittet fortsat fra undervejs. Ifølge rapporten finder indvandrerfamilier det generelt vigtigt, at deres børn får en god uddannelse i Danmark, også familier uden tradition for uddannelse. Børnene støder imidlertid ofte på problemer med sprog og paratviden i skolen og har svært ved at blive accepteret på grund af deres baggrund. Blandt andet derfor falder de fra. "Vi kan se, at barriererne ikke primært handler om de etniske minoriteters kultur, men om social arv og strukturelle forhindringer i skolesystemet. Det er en god nyhed, for de forhold kan vi gøre noget ved", siger Anika Liversage, der er en af forskerne bag rapporten.²

2 | Vibeke Jakobsen og Anika Liversage: "Køn og etnicitet i uddannelsessystemet – litteraturstudier og registerdata". SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. November 2010. Rapporten kan downloades på www.sfi.dk

DRENGENE HAR DET SVÆREST PÅ UDDANNELSERNE

Samme rapport fra SFI, 2010, fastslår, at vanskelighederne rammer drengene hårdere end pigerne. Pigerne vælger ofte længere uddannelser og gennemfører dem, mens drengene nemmere havner i opposition til skolen og dropper ud. En af grundene kan være, at pigerne tilbringer mere af deres fritid i hjemmet og derfor bruger mere tid på skolearbejdet.

Forskning³ viser desuden, at drengene i højere grad oplever forskelsbehandling i skolen. De stemples ofte på forhånd som ballademagere og straffet for mindre foreseelser. De oplever mangel på anerkendelse generelt og af deres kulturelle og sproglige baggrund specifikt. I stedet finder de fællesskaber, som har etnisk definerede grænser, og som ofte ikke ser positivt på lektier og aktiv deltagelse i undervisningen. De kan trække sig fra det sociale og faglige fællesskab på skolen og søge ind i fællesskaber andetsteds.

3 | "Mehmet og modkulturen. En undersøgelse af drenge med etniske minoritetsbaggrund". Rambøll management Consulting i samarbejde med Simon Calmar Andersen, Undervisningsministeriet 2010

FAMILIENS ØNSKER

En fremherskende forestilling om de etniske minoriteter i Danmark er, at de opdrager deres børn anderledes end etniske danskere. Dertil hører bl.a. en forestilling om, at unge med etnisk minoritetsbaggrund

i højere grad skal indrette sig efter familiens ønsker og behov, når de skal træffe valg om uddannelse, arbejde og familieliv, og at forældrene primært forholder sig til forskrifterne for børneopdragelse fra deres oprindelseslande.

Disse forestillinger udfordres dog af nyere undersøgelser⁴, der peger på, at etniske minoritetsfamilier lever meget forskellige liv og vælger meget forskellige opdragelsesformer, og at deres opdragelsespraksisser er kraftigt påvirket af deres danske hverdag. Undersøgelserne tegner et billede af etniske minoritetsforældre som værende mere lig med end forskellige fra etnisk danske forældre, hvad angår børneopdragelse. Selvstændighed er den egenskab, som flest ønsker at opdrage deres børn til; derefter kommer tolerance og respekt overfor andre. Dette er stort set sammenfaldende med tendensen blandt danske forældre. Der er dog forskelle på nogle områder. Fx fremhæver nogle minoritetsgrupper mere end andre, og mere end etniske danskere, at lydighed er vigtig i opdragelsen.

4 | Jf. Üzeir Tireli: "Børneopdragelse blandt etniske minoritetsforældre – opfattelser og selvpfattelser" (i bogen "Pædagogisk arbejde med tosprogede børn", Dafolo 2010)

DE UNGES ØNSKER

Rockwoolfonden⁵ har foretaget en undersøgelse af, hvilke ønsker og forventninger de unge har til uddannelse og job. Ifølge undersøgelsen tillægger unge med etnisk minoritetsbaggrund et akademikerjob langt højere prestige end et job som håndværker, mens etniske danskere ikke på samme måde underkender håndværksfagene.

Undersøgelsen viser imidlertid også, at flere unge med minoritetsbaggrund har skolekundskaber, der ikke står mål med deres uddannelsesambitioner. Sammenlignet med etnisk danske unge udtrykker unge med etnisk minoritetsbaggrund i højere grad, at de har det svært i uddannelsessystemet, og flere har problemer med selvtilliden. Disse to ting hænger ofte sammen, viser undersøgelsen.

Når minoritet og majoritet har forskellige oplevelser af skolegangen, kan det hænge sammen med de vilkår, de har med hjemmefra, som fx

5 | Rockwoolfondens
Nyhedsbrev november 2008

forskellige boligforhold og forskellig social og kulturel kapital. Hvor fx 67 % af etniske danskere mellem 15 og 19 år bor i ejerbolig, så gælder dette kun 21 % af unge etniske minoriteter. 95 % af de unge etniske danskere har eget værelse, mod 73 % af de etniske minoriteter.

ARBEJDSMARKEDET OG "ETNISK X-FAKTOR"

På arbejdsmarkedet ses imidlertid tendenser til etnisk ligestilling; specielt de unge kvinder er på vej. De unge kvinder er i højere grad end drengene i stand til at udnytte deres "etniske X-faktor", skriver Institut for fremtidsforskning⁶. Den etniske X-factor forklares med, at "medarbejdere med minimum to kulturer har en række kompetencer, som monokulturelle medarbejdere ofte ikke har." Der peges på, at disse "essentielle kompetencer i en globaliseret og mobil verden" ofte har været underkendt på arbejdsmarkedet, men nu er ved at vinde fodfæste med de unge kvinder, der stormer frem og kræver at blive set og hørt. De unge kvinder udfordrer det stereotype billede af "den svage indvandrer kvinde", der går hjemme og passer børn. "De nye multikulturelle⁷ kvinder [...] er en stærk generation af kvinder, som proaktivt tager del i samfundet og søger indflydelse," understreges det.

På uddannelsesfronten er de lige så godt med som kvinder med nordisk baggrund og på arbejdsmarkedet er det næsten det samme. Desuden bruger de unge minoritetskvinder også andre veje til indflydelse og deltagelse. Det nye er her, at de foreninger, kvinderne deltager i, er mere politisk og socialt orienterede end tidligere og har et mål om at ændre samfundsforholdene til det bedre for både dem selv og andre minoritetsgrupper. Endelig ser vi en sand opblomstring af multikulturelle kvinder, der stiller op til både lokalvalg og nationale valg.

Fremtidsforskerne når frem til flere forskellige årsager til kvinders fremgang. Overordnet har kvinder generelt fået en større plads i samfundet gennem de seneste årtier, både globalt og nationalt. Minoritetspigerne har muligvis også en særlig "fordel", nemlig at forventningerne til dem ofte er, at de er "pæne" piger, der sidder hjemme og

6 | Sally Khallash Bengtsen: "Etnisk X-faktor", Magsinet FO/Fremtidsorientering, udgives af Institut for Fremtidsforskning. Temanummer 2008 om Flerkulturelle fremtider.

7 | Dvs. at have baggrund i mere end én kultur, fx ved at have boet i flere lande eller at have multikulturelle forældre.

fordyber sig i deres lektier. I de nordiske lande er de multikulturelle kvinder samtidigt blevet vant til at skulle navigere mellem minimum to kulturer, og modsat drengene er kvindernes måde at håndtere kulturforskelle på præget af balance frem for konflikt. ”De multikulturelle kvinder tilpasser sig begge kulturer i stedet for at gøre oprør mod den ene eller den anden, og det gør de ved hele tiden at forholde sig til og træffe bevidste valg for deres tilværelse. Med adgang til yderligere en eller flere kulturer i bagagen er de mere frit stillet og kan i højere grad afstemme fordele og ulemper imellem de forskellige kulturer. Herigennem opdyrker de en central kompetence som kulturnavigatører, og det er måske en af de allermest væsentlige og gavnlige kompetencer i en mere og mere global verden,” slutter artiklen.

DISKRIMINATION

Der er dog stadig eksempler på barrierer på arbejdsmarkedet og i forhold til praktikpladser; enten i form af diskrimination eller fordi, det kan være svært at slå igennem som følge af et begrænset netværk indenfor nye brancher.

De unge med etnisk minoritetsbaggrund oplever fx stadig, at det kan være vanskeligere for dem end for etniske danskere at finde en praktikplads. En undersøgelse⁸ viser da også, at praktikkonsulenter på landets erhvervsskoler fra tid til anden oplever arbejdsgivere, der lader et ord falde om, at den kommende praktikant helst ikke må have etnisk minoritetsbaggrund. Otte ud af ti konsulenter støder i større eller mindre omfang ind i, at virksomheder lægger vægt på elevernes etniske baggrund, når de bliver kontaktet om praktikpladser.

Virksomhedernes fokus på de unges etniske oprindelse kan være udtryk for ”ren” diskrimination, altså at man simpelthen ikke vil have ”den slags” ind i sin virksomhed, uanset hvor dygtige de måtte være. Men forklaringen kan også være, at der opereres ud fra negative forventninger til en person på forhånd, fordi vedkommende tilhører en bestemt gruppe. Fx hvis man som arbejdsgiver på forhånd afskriver kvindelige ansøgere, fordi man ved, at flere kvinder end mænd har højt fravær; eller hvis man afskriver ansøgere med etnisk minoritetsbaggrund, fordi en del af dem taler dårligere dansk.

8 | Rockwoolfondens Nyhedsbrev november 2008. Herunder henvisning til undersøgelsen ”Praktikpladser og formidlingspraksis” er udarbejdet af ph.d.-stipendiat ved Institut for Menneskerettigheder, Line Vikkelsø Slot, i samarbejde med Rockwool Fondens Forskningsenhed, 2008.

Tal fra Undervisningsministeriet viser, at problemet med at finde praktikpladser til de etniske minoritets elever på de erhvervsfaglige uddannelser er faldende. Til gengæld var problemet med manglende gennemførelse af uddannelserne svagt stigende i 2008.⁹

9 | Rockwoolfondens
Nyhedsbrev januar 2008

DE UNGE KAN SELV ÆNDRE PÅ VIRKELIGHEDEN

Opgaver og øvelser i undervisningsmaterialet til filmene om Omar, Ali og Bülent sigter mod at hjælpe de unge med at afklare, hvad de er gode til, hvad der "driver" dem, hvilke mål de har, og hvilke strategier de kan benytte for at nå deres mål.

Diskrimination på arbejdsmarkedet handler i dag primært om, at nogle arbejdsgivere har negative forestillinger om de unge med etnisk minoritetsbaggrund. Disse forestillinger skal de unge selv være med til at korrigere. Det kræver målrettethed, ihærdighed og opfindsomhed. Også af de unge selv.

De unge skal kende de særlige vilkår og barrierer, der kan være forbundet med deres etniske baggrund. Frem for at barriererne kommer til at præge deres forventninger og gåpåmod, kan der lægges op til, at netop de er med til at ændre på virkeligheden, selvom det måske kræver en særlig energisk indsats.

Er det sværere at nå sine mål, hvis man har tørklæde på eller hedder Hassan? Er det en myte, eller er det sandt? I hvilket omfang? Hvor har vi hørt det fra? Uanset hvad, så kan såvel negative som positive overbevisninger afføde motivationer og handlinger og dermed også konkret virkelighed for de unge.

Som lærer eller arbejdsgiver er det en balancekunst at møde den unge individuelt og samtidig have forståelse for, at den kulturelle baggrund kan have betydning for hvilke muligheder, den unge ser for sig selv.

Du kan følge med i tal og statistikker på nyidanmark.dk under "Tal og Fakta" – herunder om indvandrere og efterkommeres tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

Brug for alle unge er en indsats under Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, der tilbyder en bred vifte af forskellige værktøjer og metoder, som skal sikre unge med etnisk minoritetsbaggrund de bedste forudsætninger for at begynde på og gennemføre en ungdomsuddannelse.

På brugforalleunge.dk findes materiale og inspiration til arbejdet med medborgerskab og demokrati – og om uddannelse.

i 7 SiND

– 2. OMGANG

OM UDDANNELSE OG ARBEJDE

FOKUS

Ali har valgt et håndværksfag. Film og materiale lægger vægt på valget for de unge, der ikke bryder sig om at læse og skrive, men som alligevel kan finde et fag, de kan være stolte af. Filmen handler om at komme ud af kriminalitet, om at tage imod støtte fra sine forældre og om at starte på en frisk ved at tage en uddannelse. Den handler om drømme og personlig drivkraft i forhold til at finde ud af, hvad man kan og vil. Centralt står Alis glæde ved at dyrke sport. I sin fritid træner han andre børn og unge i boksning og er dermed med til at anvise sin egen vej ud af et aggressivt miljø på gaden.

FORLØB: OVERSIGT OVER OPGAVER

- **Udforskning af filmen i grupper og par**
- **Motivation, valg og konsekvenser**
  - Mindmap i klassen om motivationer og drivkræfter. Herefter individuel mindmap og parvis refleksion
  - Individuel hjemmeopgave: Interview en voksen. Fremlæggelse i klassen
  - Parvis diskussion af Alis historie
- **Uddannelsesvalget**
  - Arbejd ved computer parvis og siden individuelt: Klik ind på uddannelsesguiden.dk og arbejd med punkter, der forbereder til jobsamtale
  - Individuel opgave: Udfyld afklaringskema

FAGRELEVANS OG NIVEAU

Særlig relevant i UEA-undervisning og samfundsfag. Desuden relevant i dansk (bl.a. i forhold til arbejde med identitet og personlig udvikling, samt dansk som andetsprog).

Niveaumæssigt er der taget særligt hensyn til elever, der ikke er så læse- og skrivestærke.

FORMÅL

At reflektere over hvad man kan gøre for at få en chance til, hvis man har været på afveje. At opdage at sport kan bruges til at afreagere, og at man kan bruge både negative og positive erfaringer til at lære fra sig. Der lægges op til en snak om relationen til forældre. Materialet giver mulighed for at arbejde med egne drømme og motivationer i forhold til uddannelsesvalg og fritidsjob. Endelig er det målet med udvalgte øvelser, at eleverne opøver et overblik over mulige, relevante uddannelsesvalg: Hvad kræves der for at blive optaget på uddannelserne og hvilke jobs kan de forskellige uddannelser føre til?

Det foreslås, at I arbejder med de tre film om uddannelse og arbejde (HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?, SVEND OMAR og ALI - 2. OMGANG) i en sammenhæng, hvis tiden tillader det. I så fald kommer I igennem et forløb, hvor I får arbejdet med uddannelsesvalg, jobsøgning og jobsamtale på forskellige, supplerende måder.

Se siderne 16-21, for inspiration til arbejdet med de tre første film, som alle omhandler uddannelsesvalg og tilknytning til arbejdsmarkedet.

Se eventuelt også filmen SERHAT – MANDAG EFTER ARBEJDE og læs lærerteksterne hertil, hvis I vil sætte fokus på frivilligt arbejde.

7 SiND

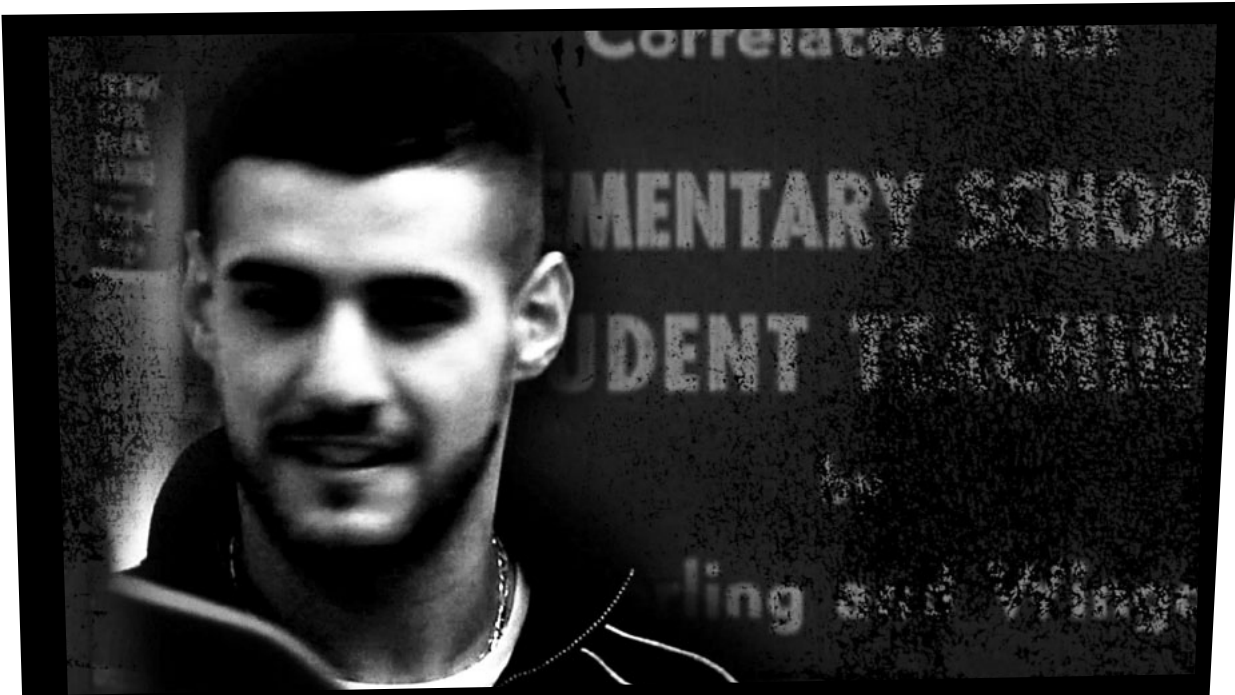
ALI

- 2. OMGANG

UDFORSK FILMEN!

SE FILMEN I KLASSEN:

- ▶ Se filmen igen fordelt i grupper. Hver gruppe er særligt opmærksom på ét eller flere punkter:
  - Noget der undrede jer
  - Noget I godt kunne lide
  - Noget I ikke brød jer om
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I havde lavet filmen
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I var hovedpersonen
- ▶ Præsenter jeres tanker og observationer i klassen.

FIND PÅ SPØRGSMÅL TIL FILMEN:

- ▶ Find fem spørgsmål sammen med din sidemand, som I vil tale om i arbejdet med filmen og dens temaer. Skriv dem på papirlapper.
- ▶ Sæt lapperne på tavlen, så de passer sammen tematisk.
- ▶ Skriv overskrifter til hvert tema.
- ▶ I plenum: Diskuter spørgsmålene i klassen, tema for tema.

RUNDT OM HOVEDPERSONEN

LÆS TEKSTEN TO OG TO:

Ali er en dygtig bokser, der har vundet mange kampe. Han har drømt om at blive stjerne og rejse rundt i udlandet, men lige nu er han glad for at være i Tingbjerg, København, hvor han er vokset op, og hvor han træner børn i boksning. Ali har fået en betinget dom, fordi han engang forsøgte at smugle to tasker khat til Sverige. Khat er et ulovligt rusmiddel, men han lod sig overtale af nogle venner fra kvarteret, netop fordi han betragtede dem som sine venner. Med sådan en dom røg hans drøm om at blive politibetjent. Man kan nemlig ikke blive ansat indenfor politiet, hvis man har en dom.

SNAK TO OG TO:

- Hvorfor tror I, filmen har fået titlen ALI – 2. OMGANG?
- Hvilke drømme har Ali haft?
- Hvad bruger Ali kampsporten til?
- Hvad var det første, Ali tænkte, da han blev taget af politiet?
- Det betød meget for Ali, hvad hans far ville sige – hvorfor mon?

I dag er Ali 22 år og snart færdig som VVS'er. Det er noget, han kan, selvom han ikke kan lide at sidde stille og læse.

- Hvad er VVS-arbejde?
- Hvordan kan VVS-arbejde være en "kunst"? Hvad siger Ali om det?
- Hvorfor er Ali glad for sit valg af uddannelse? Hvordan giver uddannelsen og arbejdet mening for ham?

TEMA:

MOTIVATION, VALG OG KONSEKVENSER

”Vi skal læse og læse og læse.
Jeg kan stadigvæk
ikke lide at læse.”

SIGER ALI

KLASSEØVELSE, GERNE MED JERES LÆRER:

Man kan næppe finde en uddannelse, hvor man undgår at læse eller skrive. Der findes dog uddannelser, hvor man læser og skriver mindre end på andre. Her hænger det, man læser, direkte sammen med de praktiske opgaver, man skal lære at løse. Det kan fx være at vælge de rigtige reservedele, bruge det rigtige sikkerhedsudstyr eller vælge den rigtige frisørsaks eller de rigtige ingredienser til et brød.

Tal med jeres lærer eller UU-vejleder om uddannelser, I kan vælge, der passer til netop jeres temperament. Hvis nogen af jer mangler lysten til at læse og skrive, så find nogle uddannelser, hvor det ikke fylder så meget. Hvis I elsker at læse og skrive, så find uddannelser, der kræver det. Forsøg at finde uddannelser, I oplever er vigtige og spændende!

- Hvilke uddannelser er gode, hvis man bedre kan lide at røre sig og lave ting, end at sidde stille, læse og skrive?
- Hvilke uddannelser er gode, hvis man godt kan lide at læse og skrive?

HVAD DRIVER VÆRKET?

For Ali er fritiden ligeså vigtig som hans arbejde som VVS-elev. Uden for studietiden bokser han, men det er ikke kun fordi, han synes, at det er fedt at bokse. Det er også, fordi det føles meningsfyldt at give de erfaringer videre, som har bragt ham selv på den rigtige vej. Den rigtige vej for Ali har været at komme væk fra "det vilde liv" på gaden og at stoppe det, der ellers kunne være blevet et liv som kriminel.

KLASSEØVELSE:

MINDMAP: HVAD "DRIVER VÆRKET" FOR ALI?

► På tavlen starter jeres lærer et mindmap, hvor I hjælpes ad med at finde frem til, hvad der egentligt ligger bag Alis handlinger.

Ali kommer selv med ret mange bud på, hvad der driver ham. Fx i forhold til sin sport, boksning.

- Se filmen igen og find dem!

MENING MED VÆRKET

Tal om det gamle udtryk HVAD DRIVER VÆRKET? Hvad betød det mon oprindeligt? (Hvad er det for et "værk" vi taler om?) I hører sikkert tit ordet "motivation". Hvad betyder det ord for jer? Hvad betyder ordet for Ali?

PERSONLIGT MINDMAP:**HVAD "DRIVER DIT VÆRK" OG HVAD MOTIVERER DIG?**

- ▶ Sæt jer sammen to og to.
  - Tal om et par ting hver især, som I rigtig godt kan lide at lave, og om hvorfor I godt kan lide dem. Er det noget, I gør allerede? Eller noget, I drømmer om?
  - Hvad skal der mon til for at gøre jeres ønske til virkelighed?
  - Hvad har gjort, at nogle af jeres ønsker allerede er blevet til virkelighed?
  - Hvad skulle der til?
  - Kan I genkende nogle af Alis grunde til gerne at ville noget "sådan rigtig"? Del jeres oplevelser og måske endda nogle af jeres drømme med hinanden!
- ▶ Lav nu hvert jeres mindmap. Tag gerne dit mindmap med til en snak med din studievejleder! Og gem det i en skuffe – det kan være sjovt at gense om et par år...!

DRØMME

LÆS HØJT I KLASSEN:

Ali har haft flere store drømme, men ikke alle drømme bliver til virkelighed. Nu er Ali 22 år og har valgt en uddannelse og en vej, der ligger langt fra de første drømme. Til gengæld kan han snart et håndværk, som han kan bruge på mange forskellige måder og steder. Ali ser tilbage på sine år som teenager:

"Da man var ung, da havde man en hel masse i hovedet... Man vidste ikke, hvad man skulle tænke, eller hvad man skulle lave. Man ville ud at rejse og opleve verden ... Men det blev ikke til noget... Men heldigvis er jeg nu kommet fast et sted, og så vil jeg blive færdig med min uddannelse og så arbejde med det."

Derfra vil han så se, hvad fremtiden bringer!

- Ali har drømt om at rejse. Tror I, man kan få job i udlandet som VVS'er?

OM DRØMME

Drømme er et fantastisk brændstof inde i dig selv, og det er helt i orden, at drømme ændrer sig i takt med, at de, eller dele af dem, langsomt bliver til virkelighed. De fleste voksne oplever, at noget af deres drøm er blevet til virkelighed, men at andre dele af den aldrig er blevet til noget. Det er som regel helt i orden og ikke flovt, men bare en del af livet!

HJEMMEOPGAVE: INTERVIEW EN VOKSEN DU KENDER

- ▶ Vælg en person, som du synes har gjort nogle spændende eller gode ting i sit liv.
- ▶ Udspørg ham eller hende om hvilke drømme, der har ligget bag? Hvad er blevet til noget, og hvad er ikke blevet til noget?
- ▶ HUSK det vigtigste af jeres samtale. Skriv noter eller indtal dine noter på mobilen. Du kan optage din ven i lyd eller billeder. Du kan også vælge at tegne dine noter, hvis du er god til at tegne skitser. Det vigtige er, at du kan huske og referere samtaleens pointer. Det er også en god ide at notere, hvad du selv tænkte, mens I talte.

PLENUM:

- ▶ Fortæl i klassen om "din persons" drømme og liv.
- ▶ Fortæl også, hvad du selv har lært af samtalen.

HUSK... AT TING TAGER TID!

Som Ali siger:

”Jeg kan stadigvæk ikke lide at læse, men nogen gange så synes man, at ”det kan jeg bruge”. Man kan bruge tingene, men det er ikke nu – om et år eller to år eller en måned – man ved ikke, hvornår man kommer til at bruge det.”

VALG OG KONSEKVENSER

Mange af de valg, man tager i sin ungdom, får betydning for, hvordan ens liv bliver, og for om man når sine vigtigste drømme. Det er fx umuligt at blive politimand, hvis man har en plettet straffeattest.

- Kan I komme på andre eksempler?

OPGAVE TO OG TO ELLER I KLASSEN:

► Tal med hinanden om:

- Forestil dig, at du blev taget med to tasker fyldt med narkotika. Hvordan tror du, din familie ville reagere? Hvilken betydning tror du, det ville få for din fremtid?
  - Hvorfor tror I, at Ali gik med til at smugle for de ældre drenge i kvarteret?
  - Hvilke konsekvenser havde det for Ali, at han blev opdaget som narkotikasmugler?
- Prøv at ændre slutningen på Alis historie:
- Hvordan tror I, Alis liv ville have været i dag, hvis han ikke var blevet taget ved den dansk-svenske grænse og stadig hang ud med de ældre drenge fra Tingbjerg?
  - Prøv at beskrive Alis liv, hvis han var droppet ud af VVS-uddannelsen

SKRIFTLIG OPGAVE:

► Skriv selv en fortsættelse på Alis historie fra nu, hvor han er godt i gang med sin VVS-uddannelse. Brug alt hvad du ved om Ali, hans drømme og din viden om, ”hvad der driver hans værk”, til at skrive videre på hans livshistorie!

Her er nogle spørgsmål, der kan hjælpe din historie om Ali på gлед: Ali bliver færdig på studiet. Hvordan former hans liv sig nu? Kommer han ud at rejse med sit arbejde? Får han mulighed for at træne mere? Får han familie, eller lever han alene? Har han frivilligt arbejde ved siden af sit job? Hvad er hans nye drømme?

TEMA:

UDDANNELSESVALGET

UDDANNELSESGUIDEN

VED COMPUTEREN: "UDDANNELSESGUIDEN" OG "PRAKTIKGUIDEN":

- ▶ Sæt jer to og to
- ▶ Gå ind på *ug.dk*

- Klik jer ind på "Jobkompasset" og søg efter områder og stillinger, I hver især kunne have lyst til at arbejde med.
- Tal sammen om jeres overvejelser. Det kan være, at I ønsker det samme, eller at I vil i hver jeres retning!
- Skriv hver ét ønske op på en seddel med hvert jeres navn på og giv sedlerne til jeres lærer. Jeres lærer vil nu sætte jer sammen med en kammerat, der ønsker noget i retning af jer selv, og som I kan arbejde videre sammen med.

- ▶ Kig rundt på guiden ud fra de ønsker, I har og find svar på jeres spørgsmål.
- ▶ Find også svar på spørgsmålene nedenfor:
  - Find "Studievælgeren" og undersøg, hvilken uddannelse I skal tage for at gå i den retning, I ønsker
  - Er der gode råd, som I kan bruge, på Uddannelsesguidens sider?
  - Kan I se, hvor lang tid uddannelsen tager? Har I lyst til at lægge den tid i uddannelsen, som det kræver?
  - Undersøg hvor meget I kan tjene ved det arbejde, som uddannelsen lægger op til. Hvordan er lønnen i sammenligning med andre jobs, I har overvejet?
  - Hvad er det vigtigste for jer hver især, når I skal vælge job eller uddannelse? Er det lønnen? Er det, at I kan lide jobbet? Eller lægger I vægt på noget andet?
  - Hvordan svarer jeres ønsker om job til jeres forældres forventninger? Har de en mening om, hvad I skal studere? Hvad vægter de mon? Lønnen? Jobbets indhold? Noget andet? Er det vigtigt for jer, hvad de synes?

**FOR JER DER ALLEREDE NU VED, AT I VIL TAGE EN EUD-
UDDANNELSE (ERHVERVSUDDANNELSE), ER DET EN FORDEL
AT GÅ IND PÅ PRAKTIKGUIDEN GTILP.DK:**

- ▶ Se jer først omkring på siden.
- ▶ Læs evt. "Tip fra guiden" og se nogle af inspirationsvideoerne (begge links findes øverst på forsiden).
- ▶ I skal arbejde med de fem punkter / videoer på forsiden:
Hvad kan jeg > Hvem er jeg > Hvad vil jeg > Hvad gør jeg > Samtalen.

The screenshot shows the homepage of 'GUIDEN TIL PRAKTIKPLADS'. At the top, there are navigation links: 'TIP FRA GUIDEN', 'INSPIRATIONSVIDEOER', and 'VÆRKTØJSKASSE'. Below these are logos for 'ACAC BRUG FOR ALLE UNGE' and 'FAST FOLD EKARA VANDEN'. The main content area features a large video player with a play button and a 'CC BY-NC' license icon. Below the video player are five yellow buttons with text and 'LÆS MERE' links:

- 1. HVAD KAN JEG? Hvilke faglige kvalifikationer har du? Find ud af, hvad du kan. LÆS MERE
- 2. HVEM ER JEG? Hvordan er du som person? Er du grundig og hjælpsom? Selvstændig eller flekabel? LÆS MERE
- 3. HVAD VIL JEG? Du ved, hvad du kan, og hvem du er. Men hvad vil du? LÆS MERE
- 4. HVAD GØR JEG? Hvordan henvender du dig til dit ønske-praktiksted? Læs mere her. LÆS MERE
- 5. SAMTALEN Hvordan forbereder du dig til en praktikplads-samtale? LÆS MERE

- Se den første lille video "Hvad kan jeg". Tal nu sammen om, hvad I selv kan hver især, måske med hjælp fra hinanden (sometider er andre bedre til at få øje på, hvad man er god til). Lav hver en "totalliste" med egenskaber, sådan som I bliver bedt om i videoen.
- Fortsæt til de fire andre punkter og tal hver gang om, hvordan det kan passe på netop jer.
- Husk, at det bør ses som en ekstra ressource, hvis du fx kan flere sprog, kender til forskellige kulturer eller omgås vidt forskellige slags mennesker.

INDIVIDUEL OPGAVER:

- ▶ Arbejd videre selv. Gå igen ind på *ug.dk* eller på *gtilp.dk* og se på de forskellige uddannelser.
- Find tre uddannelser, som du synes lyder spændende og gerne vil vide mere om.
- Udfyld et afklaringskema, som det er vist på næste side, med én, to eller flere uddannelser, du godt kunne tænke dig. Find ud af, hvad det kræver at komme ind på uddannelsen, hvor lang tid uddannelsen tager, og hvordan du selv matcher kravene til uddannelsen, så du kan udfylde afklaringskemaets felter.
- Find svar på *ug.dk*. Eller tal med personer du kender, som har taget uddannelsen eller er i gang med den.

AFKLARINGSSKEMA MED EKSEMPLER

GENERELLE KRAV:			
1 UDDANNELSE	TANDKLINIKASSISTENT	REDDER	
2 HVAD KRÆVER DET AT KOMME IND PÅ UDDANNELSEN?	Afsluttet 9. eller 10. klasse.	9. eller 10. klasse. Hvis man skal arbejde ved Falck, skal man være min. 21 år og min. 170 cm.	
3 HVILKE FAG SKAL MAN HAVE PÅ UDDANNELSEN?	Dansk, hygiejne, anatomi og flere.	Førstehjælp, Samfundsfag, kemi og flere.	
4 HVAD SKAL MAN VÆRE GOD TIL?	At berolige folk og at holde rent og orden.	At holde hovedet koldt, at berolige folk og at køre bil.	
5 HVOR LANG TID TAGER UDDANNELSEN?	3 år med skiftevis skole og praktik.	1 år og 7 mdr. til 2 år og 7 mdr.	
SÅDAN MATCHER JEG:			
6 HVAD ER JEG GOD TIL?	Hjælpsom og god til at berolige folk, hvis de er bange.	Bliver aldrig stresset og tænker klart.	
7 HVAD SKAL JEG BLIVE BEDRE TIL?	At skrive og stave.	Fysik og kemi.	
8 HVORDAN KAN JEG BLIVE BEDRE?	Begynde at komme i lektiecaféen hver uge.	Lave alle mine lektier.	

TIP: Tal med jeres lærer om, hvem der er studievejleder for jeres skole, og hvordan I kan komme til at møde ham eller hende. Hvad kan I typisk tale med UU-vejlederen om?

AFKLARINGSSKEMA TIL EGET OVERBLIK

GENERELLE KRAV:

1 UDDANNELSE			
2 HVAD KRÆVER DET AT KOMME IND PÅ UDDANNELSEN?			
3 HVILKE FAG SKAL MAN HAVE PÅ UDDANNELSEN?			
4 HVAD SKAL MAN VÆRE GOD TIL?			
5 HVOR LANG TID TAGER UDDANNELSEN?			

SÅDAN MATCHER JEG:

6 HVAD ER JEG GOD TIL?			
7 HVAD SKAL JEG BLIVE BEDRE TIL?			
8 HVORDAN KAN JEG BLIVE BEDRE?			

i 7 SiND

SVENDOMAR

OM UDDANNELSE OG ARBEJDE

FOKUS

Filmen om Omar handler om at kæmpe for det, man vil – også når det er at finde en praktikplads! Opgavematerialet har bl.a. fokus på vigtigheden af at tage imod en voksens tilbud om støtte og på at fokusere på sine styrker og egenskaber i en jobsamtale. Desuden vendes temaet diskrimination.

FORLØB: OVERSIGT OVER OPGAVER

- **Udforskning af filmen via gruppearbejde**

- Tegn livslinje med milepæle, interview sidemand – skriveopgave med portræt af den anden

- **Tema: Det her er jeg god til!**

- Parvis: Udforsk egne og sidemands positive egenskaber
- Individuelt: Plan over egenskaber man vil arbejde med – herefter evaluering i par og grupper

- **Tema: Jobsamtalen – fortællingen om dig selv!**

- Individuel forberedelse – herefter præsentation for sidemand og fælles refleksion
- Rollespil i grupper

- **Tema: Diskrimination**

- Læsning, indblik, classesamtale
- Mindmap i klassen: Ressourcer som minoritet og arbejde med fordomme

- **Tema: En støttepersons betydning**

- Læsning, indblik og classesnak

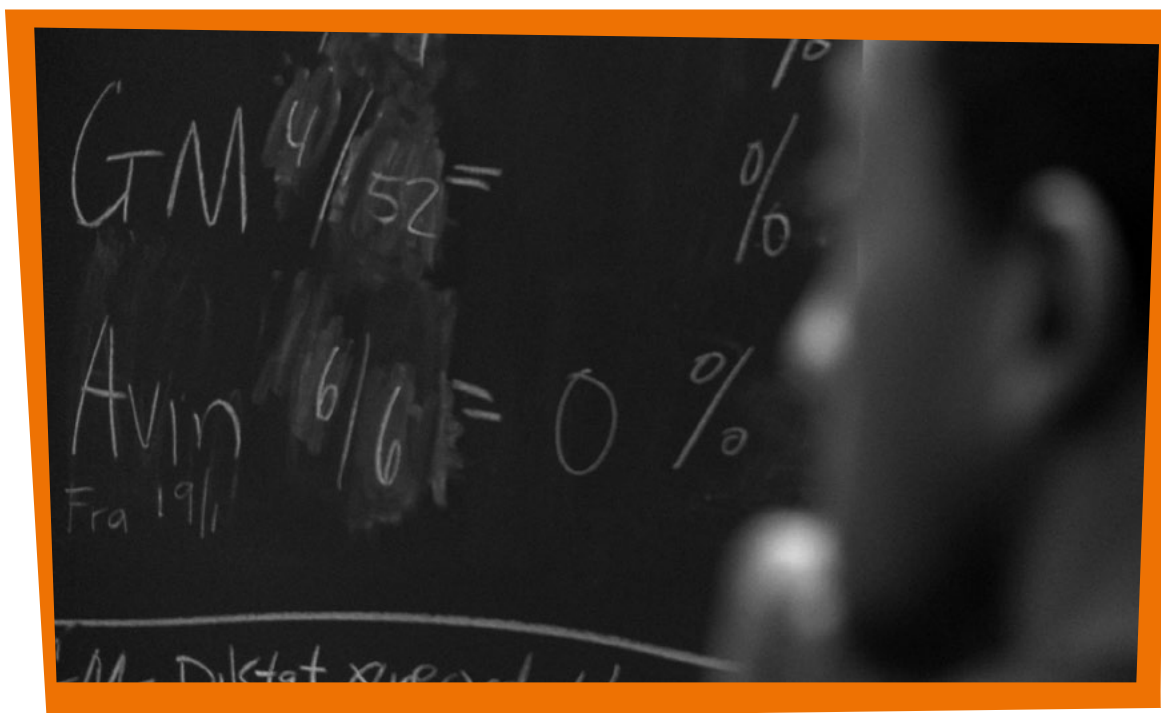

FAGRELEVANS OG NIVEAU

Særlig relevant i UEA-undervisning og samfundsfag. Desuden relevant i dansk (bl.a. i forhold til arbejde med identitet og personlig udvikling, samt dansk som andetsprog).

Niveaumæssigt er der taget særligt hensyn til elever, der ikke er så læse- og skrivestærke.

FORMÅL

Formålet med filmen om Omar er at give eleverne en tro på, at der er en plads til alle, også til én selv hvis man er stædig nok. I materialet kommer de til at arbejde med at indkredse, hvad de er gode til. Såvel film som materiale pointerer vigtigheden af at finde en voksen, der kan støtte op om en, hvis man har brug for det. Eleverne får lov at udforske og styrke deres positive egenskaber og arbejde med ønskede kvaliteter, og de trænes i at gå til jobsamtale gennem forskellige individuelle øvelser og klasseøvelser.

Særligt gennem øvelserne i det skriftlige materiale kan filmen bruges som udgangspunkt for en snak om diskrimination. Emnet tages op for at imødekomme den frygt for at blive diskrimineret på arbejdsmarkedet, som nogen elever kan sidde med.

Det foreslås, at I arbejder med de tre film om uddannelse og arbejde (HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?, SVEND OMAR og ALI – 2. OMGANG) i en sammenhæng, hvis tiden tillader det. I så fald kommer I igennem et forløb, hvor I får arbejdet med uddannelsesvalg, jobsøgning og jobsamtale på forskellige, supplerende måder.

Se siderne 16-21, for inspiration til arbejdet med de tre første film, som alle omhandler uddannelsesvalg og tilknytning til arbejdsmarkedet.

17 **SiND**

SVEND OMAR

UDFORSK FILMEN!

SE FILMEN I KLASSEN:

- ▶ Se filmen igen fordelt i grupper. Hver gruppe er særligt opmærksom på ét eller flere aspekter:
  - Noget der undrede jer
  - Noget I godt kunne lide
  - Noget I ikke brød jer om
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I havde lavet filmen
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I var hovedpersonen
- ▶ Præsenter jeres tanker og observationer i klassen.

FIND PÅ SPØRGSMÅL TIL FILMEN:

- ▶ Find fem spørgsmål sammen med din sidemand, som I vil tale om i arbejdet med filmen og dens temaer. Skriv dem på papirlapper.
- ▶ Sæt lapperne på tavlen, så de passer sammen tematisk. Skriv overskrifter til hvert tema.
- ▶ I plenum: Diskuter spørgsmålene i klassen, tema for tema.

RUNDT OM HOVEDPERSONEN

LÆS TEKSTEN TO OG TO:

Omar er fra Esbjerg i Sønderjylland. Han har haft meget at slås med; han var tyk, havde en talefejl og var ordblind, og han blev mobbet i skolen.

Efter sjette klasse flyttede Omar skole og fandt nye venner. Han begyndte at ryge hash. Han startede til fitness og blev tynd. I stedet for at være den, der blev mobbet, blev Omar den, der styrede og tævede de andre. Han afpressede andre elever og bankede en lærer.

Omar blev smidt ud af 9. klasse. Senere mistede han sit arbejde, og kæresten skred.

Omars liv var kommet ind i en dårlig spiral på vej nedad. På et tidspunkt sad Omar i fængsel for vold, og da besluttede han, at det skulle være løgn!

*”Jeg ville ikke være ingenting,
jeg ville være noget i mit liv,
jeg skulle tage en beslutning.”*

HUSKER OMAR, AT HAN TÆNKTE

Omars far rådede Omar til at gå i tømrerlære. Det var ikke, hvad Omar havde drømt om, men han fulgte sin fars råd, og i dag synes han, det er skønt at dufte af træ!

Vejen til praktikpladsen har været lang, og den har krævet gåpåmod af Omar. Det tog ham seks måneder at finde pladsen. Men Omar fokuserer på, at stædigheden gav resultat i sidste ende; at det kunne betale sig at blive ved.

SNAK TO OG TO:

Omars liv har haft to vigtige milepæle. Den ene, mens han gik i skole, og den anden, da han sad i fængsel. Begge gange besluttede han at skifte retning. Kan I beskrive de to milepæle og forklare, hvad det var, der gjorde, at Omar de to gange besluttede at ændre retning?

- Hvad gjorde Omar for at finde en praktikplads?
- Hvordan griber Omar sine udfordringer an?
- Hvad vil Omar med sit liv?

Omar er i lære som svend hos Hans Peter.

- Hvad har det betydet for Omar at komme i lære hos Hans Peter?
- Hvad mener Hans Peter med: ”Du skal se mig i øjnene”? Og hvad har netop denne sætning betydet for Omar?
- Hvad mener Hans Peter med at ”bygge sig selv op fra bunden”? Kan I huske, hvad han siger om det? Se evt. filmen igen.

MINE MILEPÆLE – OG DINE

- ▶ Tegn din egen livslinje:
- Indsæt nogle milepæle (vigtige begivenheder, der har betydet noget for dig i dit liv; fx søskende; flytning; skolestart; kammerater; en ferierejse; en brækket arm eller andet)
- Tegn eller skriv lidt ved de enkelte milepæle

INTERVIEW HINANDEN:

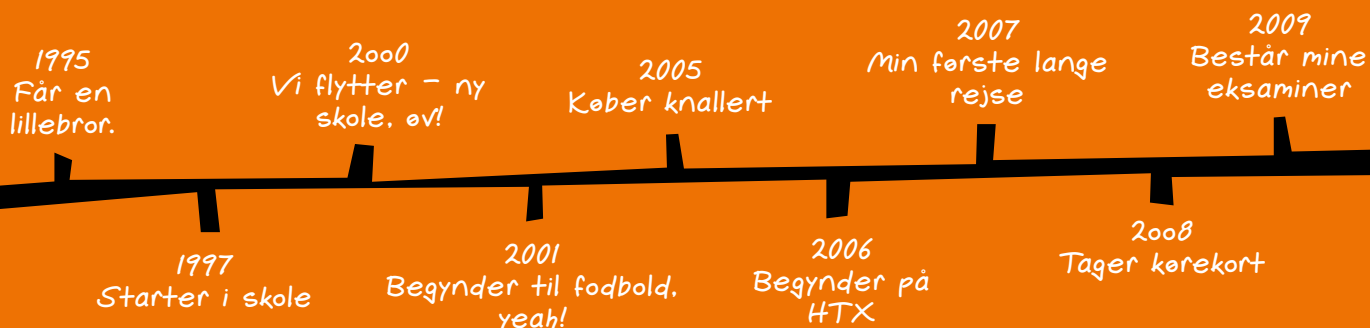
- Sæt jer nu sammen parvis og fortæl hinanden, hvad der skete, og hvad det betød for jer. Interview hinanden (dvs. spørg ind til historien) og skriv noter.

REGEL:

Den, der fortæller, bestemmer selv, hvor meget hun/han vil sige

SKRIFTLIG OPGAVE:

- Skriv stikord om de positive ting, du har lært om din kammerat under det interview, du tidligere har lavet med ham/hende. Skriv nu ganske kort noget om din kammerat, som gør, at andre får lyst til at lære ham/hende at kende og søge hans/hendes venskab! Skriv det gerne som en kort, spændende opfordring på Facebook.
- Lav eventuelt en blog for klassen på blogspot.dk, hvor I lægger alle de korte beskrivelser ud. I kan bruge dem til at støtte hinanden i de næste opgaver og få inspiration fra hinandens fortællinger. For i næste opgave skal I hver især til jobsamtale!

TEMA:

DET ER JEG GOD TIL!

Da Omar skulle mødes med Hans Peter første gang, var han nervøs. Han turde ikke se Hans Peter i øjnene, og han famlede efter ordene. Heldigvis antog Hans Peter ham alligevel, og Omar fik lov at vise, hvad han kunne.

En arbejdsgiver vil lægge mærke til mange andre evner og kvaliteter hos en ung jobansøger, end om man nu lige har været fagligt dygtig i folkeskolen.

I KLASSEN PÅ TAVLEN:

- ▶ Nævn mindst 10 egenskaber, en arbejdsgiver vil lægge mærke til hos en ansøger. Hvad synes I selv er vigtigt? Tænk på kvaliteter som:
  - God til at møde til tiden
  - Sjov at være sammen med
  - Altid venlig og hjælpsom
  - Fysisk stærk og udholdende
  - Fortsæt listen på tavlen sammen med jeres lærer (OBS: Skriv hver især listen ned til en senere opgave, som I skal løse selvstændigt).

OPGAVE TO OG TO:

- ▶ I skal bruge et stykke papir hver.
- ▶ Skriv hver især fem gode egenskaber om jer selv på den ene halvdel af et stykke papir. Fold papiret og luk det, så din kammerat ikke kan se, hvad du har skrevet.
- ▶ Byt papirer. Åbn ikke papirerne. Nu skal I på den anden side af folderen på hinandens papir skrive fem ting, som I synes, at jeres kammerat er god til.
- ▶ Bagefter åbner I papirerne og sammenligner. Se om jeres oplevelse af jer selv og hinanden er nogenlunde ens, eller om der er overraskelser "gemt i folderne"!

INDIVIDUEL OPGAVE:

► Se nu hver især på listen fra opgaven på side 49, I lavede sammen med jeres lærer på tavlen. Læg mærke til, hvilke af listens egenskaber du selv har, og hvilke du gerne vil sørge for at lære dig! Hvis der ikke er nogle egenskaber på listen, der passer på dig, så tilføj de egenskaber, du synes passer på dine talenter og ønsker.

► Lav en plan for at opnå de egenskaber, du gerne vil tilegne dig eller blive bedre til. I planen skal du stille dig selv opgaver for hele næste uge, hvor du øver dig. Det er vigtigere, at du vælger noget, du tror, du kan overholde, end at vælge flere ting. Du kan fx lave en plan, der hedder:

- Jeg vil komme til tiden hver dag i en hel uge. Det vil jeg gøre ved at stille vækkeuret en ½ time tidligere og ...
- Jeg vil være mere venlig. Jeg vil sige noget pænt til dem, der står bag disken i alle de butikker, jeg kommer ind i.
- Jeg vil være mindre genert og mere modig og udadvendt. Jeg vil øve mig ved at sige noget mere i timerne.
- Jeg vil have mere styr på mine ting. Jeg vil øve mig ved at skrive ned, hvad jeg skal huske, og pakke min skoletaske allerede om aftenen.

► Find selv på mere! Vær tro imod, hvad du virkelig gerne vil være god til! (Det kan godt være ting, der foregår udenfor skoletiden).

- Nu finder I sammen to og to i klassen og fortæller hinanden jeres plan. I skal hjælpe hinanden med at holde fast i planen hele ugen. (Du har selvfølgelig også lov til at lave en hemmelig plan for dig selv ved siden af, hvis det er noget, du ikke har lyst til at fortælle til andre).
- Når ugen er forbi, skal du og din kammerat finde sammen med et andet par. Din kammerat skal nu fortælle det andet par, hvad du har øvet dig i, og hvordan det er gået. Der vil helt sikkert også være nogle sjove historier iblandt! Sådan skal I nå alle fire i gruppen igennem.

TEMA:

JOB SAMTALEN.**FORTÆLLINGEN OM DIG SELV!**

Når man skal til jobsamtale, er det godt at have tænkt over, hvad man er god til, og at have øvet sig på at stå frem og fortælle om sig selv. Det handler næste opgave om.

ØVELSE:**1 | FØRST SKAL I FORBEREDE JER HVER ISÆR:**

- ▶ Forestil dig, at du skal til job- eller praktiksamtale på en arbejdsplads, hvor du gerne vil arbejde.

2 | FORBERED DIG PÅ, HVAD DU VIL FORTÆLLE OM DIG SELV

- ▶ Måske ved du selv, hvad du vil sige, men du kan også få inspiration her:
  - Hvorfor vil du gerne have netop dette job? Hvad er din grund til at søge jobbet?
  - Hvad synes du selv, du er god til i din hverdag? (Fx holde orden? Hjælpe andre? Læse lektier med dine søskende? Styre et gruppearbejde i skolen? Reparere ting? Andet?) Hvordan er det relevant for netop dette job?
  - Hvordan er du som person? (Kan du arbejde selvstændigt? Kan du samarbejde? Tør du stå frem og sige din mening? Er du meget tålmodig? Andet?)
  - Hvilke udfordringer på jobbet kan du forestille dig, at du skal kæmpe med (måske et problem, du ved, du har)? Hvordan vil du gøre det?

3 | SKRIV NOTER PÅ PAPIR

Hvis du har svært ved at finde positive sider ved dig selv, kan din sidemand måske hjælpe. Giv gerne eksempler ("Jeg er god til at stå op om morgenen. Fx løber jeg ofte en tur, mens solen står op".)

FORTSÆTTES PÅ NÆSTE SIDE >>>

<<< FORTSAT FRA FORRIGE SIDE

4 | TÆNK OVER, HVAD DER KAN VÆRE VIGTIGT FOR DIN FREMTRÆDEN UDOVER DE TING, DU SIGER:

- Dit kropssprog. (Hvordan kommer du ind? Hvordan hilser du? Hvordan mon du virker?)
- Dit sprogbrug. (Bruger du fx slang eller engelske udtryk? Passer sproget til virksomheden?)
- Dit stemmeleje. (Taler du højt eller lavt, hurtigt eller langsomt? Er du overbevisende?)
- Din tøjstil og stil i det hele taget. (Hvilket signal sender du med din tøjstil, dine smykker eller andet? Passer stilen til virksomheden?)
- Hvordan ser man ud, som om man mener det, man siger? Hvordan lyder man, som om man mener det, man siger?

5 | NU SKAL DU LAVE PRÆSENTATIONEN AF DIG SELV FOR DIN SIDEMAND

- ▶ Din sidemand skal lytte, og når du er færdig, taler I om, hvordan det virkede. Skift side, så I begge to prøver at være "på" og få gode råd.
- ▶ Diskuter med din kammerat, hvordan du bedst fremhæver det bedste ved dig selv. Hvordan virker dit kropssprog, hvordan du skal tale for at blive hørt, og skal du gøre noget ved din stil eller bare være dig selv så meget som muligt? Virker du, som om du mener det, du siger?! Hvad synes din kammerat?

6 | ROLLESPIL I MINDRE GRUPPER

- ▶ En klassekammerat spiller den arbejdsgiver, du møder til job – eller praktiksamtale. Arbejdsgiveren må gerne være kritisk og spørge grundigt ind til dine kvalifikationer, og til hvorfor du tror, du vil være den rigtige til jobbet.
- ▶ Opfør rollespillet for din gruppe.

7 | RESPONS FRA GRUPPEN:

Hvordan oplevede dine klassekammerater din fremtræden? De skal ikke sige noget om dig som person, eller om de er enige i det, du fortæller om dig selv. De skal kun sige, om du virker overbevisende og troværdig, og om de ville få lyst til at ansætte dig. De må gerne komme med gode råd om, hvordan noget måske kunne blive bedre og stærkere i din præsentation af dig selv.

TEMA:

DISKRIMINATION

LÆS OG DISKUTER I KLASSEN:

Omar opdagede, at det var svært at få en praktikplads. Han stod op klokken seks om morgenen og trak i arbejdstøjet for at vise, at han var selvstændig og klar, og at han mente det alvorligt. Alligevel gik der seks måneder, før han fik en plads.

- Hvorfor var det så svært for Omar at finde en praktikplads? Nævn fire mulige årsager og tal om dem. Er der nogen, der har lignende erfaringer eller kender nogen, der har?

DISKRIMINATION? ELLER BARE REALISME?

De fleste arbejdsgivere ser heldigvis på personen og på, hvad han eller hun er god til, når de skal vælge en ansat, elev eller praktikant. Men der kan være flere ting, der spiller ind, når man har en anden etnisk minoritetsbaggrund, fx at arbejdsgivere nogle gange tror, at unge med anden etnisk baggrund taler mindre godt dansk.

Der kan også være mange andre grunde til, at en arbejdsgiver kan have fordomme imod en ansøger. Kan det mon være et problem for

nogen arbejdsgivere, at man har piercinger? Har farvet håret neonrødt? Bærer tørklæde? Har et kristent kors om halsen? Bærer jødisk kalot? Eller at man stammer? Og kan der mon opstå problemer for en pige, der søger et "typisk mandejob"? Kan vægt og højde, tøjstil og dialekt mon spille ind?

► Prøv at se på de følgende citater:

Dansk-tyrkiske Serdal fortæller om sin lærer fra folkeskolen:

"Han var sådan en lidt gammeldags type. Han hævede pegefingeren og formanede mig: 'Hør her, hvis du skal klare dig i det her samfund, skal du arbejde dobbelt så hårdt som de andre.'"

(*"FRA FÅREHYRDE TIL FOLKETINGET"*, POLITIKEN 23.5.2010)

Maliha gik på en privatskole på Nørrebro, hvor hun blev mobbet af eleverne, fordi hun var "mørk i huden". Hun blev voldelig og fik dårlige karakterer, indtil hun fik hjælp af vejlederen på skolen:

"Han stolede altid på mig. Motiverede mig altid og sagde, at det nok skulle gå; han havde virkelig store planer for mig. Han blev ved med at sige, at jeg skulle være advokat eller jurist. For jeg var rigtig god til at snakke og udtrykke mig."

(*"I DANMARK ER JEG FØDT"*, FRYDENLUND 2010)

DISKUTER I KLASSEN:

- Hvad mener du om de to måder, lærerne i eksemplerne taler til eleverne på?
- Hvad siger det om lærerne, at de taler sådan til deres elever?
- Gør det en forskel, om ens lærer tror på en? Hvad tror I, det kan have haft af betydning for Serdal, at hans lærer behandlede ham, som han gjorde? Hvad betød det for Maliha, at hendes lærer hjalp hende? Hvis du skulle støtte en ven, der følte sig udsat, hvad ville du så sige?

I de eksempler ovenfor hvor eleverne bliver mobbet eller talt nedsettende til, handler det om deres etniske baggrund. Der kan være mange andre grunde til, at en ung bliver udsat for mobning eller diskrimination.

- Kom med eksempler fra jeres eget liv eller fx fra film og bøger om mobning eller diskrimination. Hvad kan det lede til, at man bliver holdt udenfor eller set på som anderledes? Det kan være elever, der taler en jysk dialekt i København. Eller en ung, der har valgt en særlig tøjstil, har et handicap eller har en særligt "nørdet" interesse. Kom gerne med flere eksempler!
- Kender I også eksempler, hvor dem, der er anderledes, bliver set på som "seje" eller "smarte", i stedet for at blive drillet? Hvad tror I gør forskellen?

VIDSTE DU AT:

Diskrimination betyder forskelsbehandling af en person eller en gruppe – ofte baseret på fordomme. En fordom er at dømme andre på forhånd fx på grund af deres udseende, tøjstil, familieforhold eller dialekt. Det kan også være, fordi de har en anden etnisk baggrund end dansk. En "etnisk dansker" kan blive mødt af fordomme i et miljø af danskere med anden etnisk baggrund, ligesom det modsatte kan være tilfældet.

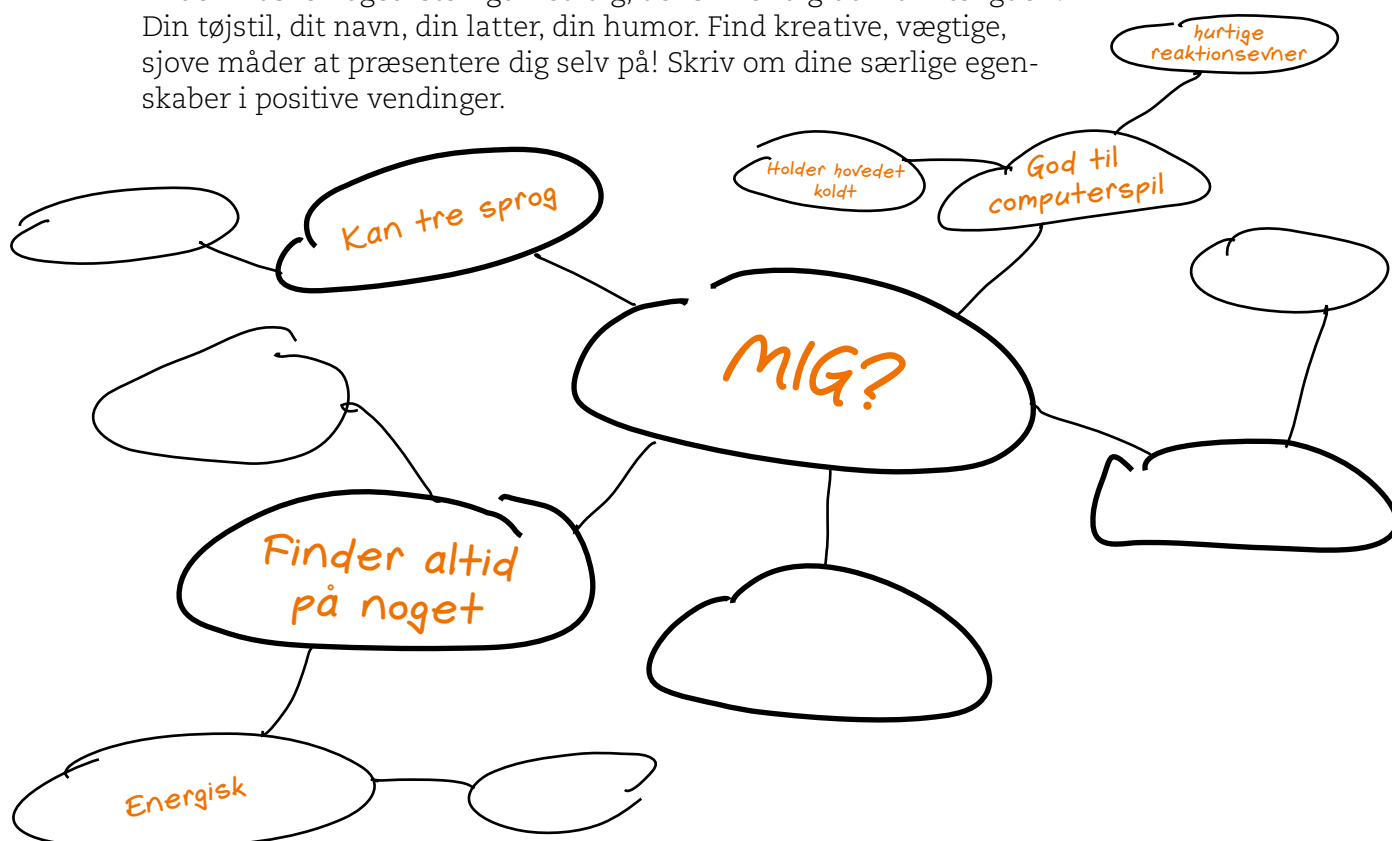
Gå evt. ind på menneskeret.dk og find temasider og filmspots om diskrimination og fordomme.

LÆG ALTID VÆGT PÅ DINE RESSOURCER

Nogle af os kommer igennem oplevelser hvor vi føler os udsatte, mobbede eller diskriminerede. Grundene kan være mange, men uanset hvad de er, så har vi hver især altid noget positivt at byde ind med i et fællesskab eller på en arbejdsplads. Omar ved fx, at han er god til at stå op om morgenen, og han beslutter, at dét kan være en af de ting, han vil lægge vægt på i en ansøgning.

LAV ET MINDMAP HELT FOR DIG SELV OM DINE RESSOURCER:

- Hvad er du god til? Og hvad kan du gøre for at vise andre, at du er god til det?
- Er der måske noget "særligt" ved dig, der skiller dig ud fra mængden? Din tøjstil, dit navn, din latter, din humor. Find kreative, vægtige, sjove måder at præsentere dig selv på! Skriv om dine særlige egenskaber i positive vendinger.

TEMA:

EN STØTTEPERSONS BETYDNING

Omar er kommet i lære som svend hos Hans Peter, der er hans mester. Hans Peter lærer ham ikke kun et håndværk, han støtter også Omar i at holde fast i sine mål om at komme igennem uddannelsen og få et godt liv som håndværker. Hans Peter er med til at "bygge Omar op fra bunden" ved at starte med det, Omar kan, og så langsomt få ham til selv at bygge mere ovenpå. Omar er sikker på, at Hans Peter har en stor betydning for, at tingene er ved at lykkes for ham. Så han sørger for at overholde de aftaler, de indgår.

HJÆLP TIL SELVHJÆLP!

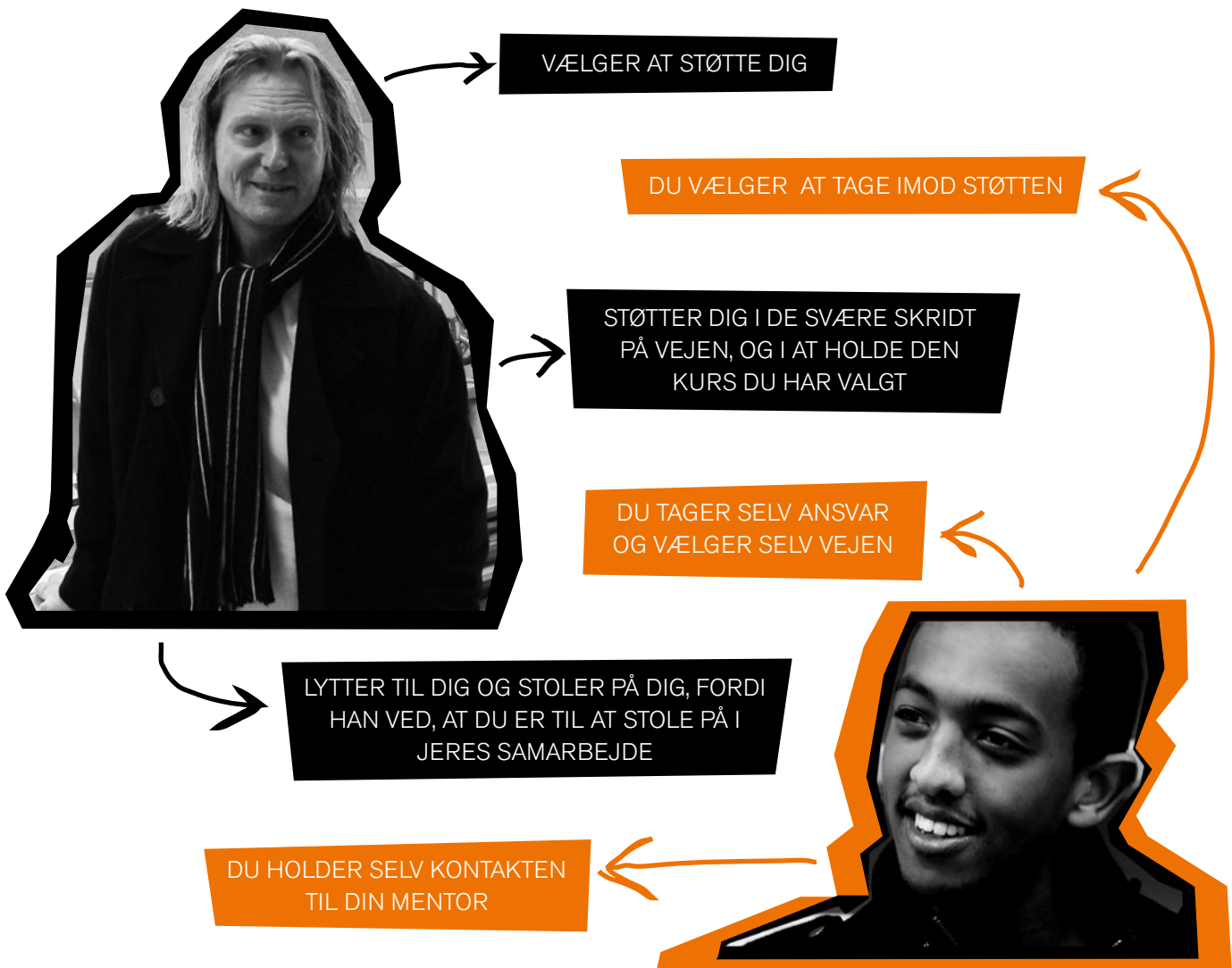
En støtteperson kaldes også en "mentor".

Hans Peter er blevet det, man kan kalde en mentor for Omar. En mentor er en person, der kan inspirere, støtte og rådgive.

En mentor er en person, der har betydning for nogle af de valg, vi træffer i livet. Det kan være en, du har mødt på et tidspunkt, hvor du havde brug for et råd eller et spark bagi. Eller det kan være en, du følges med i mange år. En mentor behøver ikke at lære dig noget bestemt såsom at regne eller spille fodbold. Det er frem for alt en personlig støtte, der kan hjælpe dig til at blive klogere på dig selv, og hvad du har lyst til og er god til. Rent faktisk er du jo den eneste, der virkelig ved, hvad du gerne vil!

En god støtteperson er en, der siger ja til at hjælpe og støtte netop dig på din vej. Men en støtteperson gør ikke tingene for dig og tager heller ikke valgene for dig. Det skal du selv gøre!

Du har selv et ansvar. For at kunne få god støtte skal du fortælle, hvad du gerne vil have hjælp til. Du skal overholde jeres aftaler. Når I mødes, skal du være aktiv og nysgerrig, og du skal tænke over, hvordan du vil bruge hans/hendes råd.

TAL OM I KLASSEN:

Hvem har betydning for dine valg?

- Er der en person, der har betydet noget særligt for dig, og som har haft betydning for valg, du har taget? Det kan være din lærer, din vejleder eller måske en onkel. En der har taget dig alvorligt og har delt sine erfaringer med dig, og som har givet dig nogle gode skub fremad. Del det med din klasse.

Hvad kan man gøre for at finde en støtteperson?

- Find i fællesskab ud af, hvem man kan kontakte, hvis man er i tvivl og skal tage nogle vigtige beslutninger, eller hvis man har svært ved at overholde sine egne mål. Spørg fx skolens UU-vejleder, sundhedsplejersken og AKT-læreren. Skriv en liste med adresser og træffetider. Hæng den på skolens bibliotek og læg den på skolens intranet som en hjælp til andre elever på skolen.

i 7 SiND

HVAD VIL DU VÆRE,

BÜLENT ÖZDEMİR

OM UDDANNELSE OG ARBEJDE

FOKUS

Filmen om Bülent har fokus på, hvad man drømmer om. Om forældres forestillinger og forventninger til deres børn, og om deres egne drømme om at vende tilbage til hjemlandet. Den handler også om at have svært ved læse dansk og alligevel at finde den rigtige uddannelse – og om at kunne bruge sin flerkulturelle baggrund som en afgørende, positiv faktor på jobbet. Det skriftlige undervisningsmateriale har desuden fokus på jobsøgning.

FORLØB: OVERSIGT OVER OPGAVER

- **Udforskning af filmen i grupper og par**
- **Tema: Generationskløfter, forventninger og forandringer**
  - Plancher om drømme, gruppearbejde
  - Klasses Diskussion om temaet
  - Leg med holdninger (gulvøvelse) – om forældres betydning for de unges valg
- **Tema: At finde ud af hvad du vil – og at gå efter det!**
  - Individuelt: Opstil en liste over ønsker og muligheder. Herefter skema over mål og delmål.
  - Brainstorm/associationer i klassen: "Rigtige" kvinde- og mandejobs? Refleksion og diskussion
- **Tema: Jobsøgningen – søg et fritidsjob, som du vil trives med**
  - Parvis: Skriv en jobannonce
  - Skriv en ansøgning
  - Skriv dit CV

FAGRELEVANS OG NIVEAU

Særlig relevant i UEA-undervisning og samfundsfag. Desuden relevant i dansk (bl.a. i forhold til arbejde med identitet og personlig udvikling, samt dansk som andetsprog).

Niveaumæssigt er der taget særligt hensyn til elever, der ikke er så læse- og skrivestærke.

FORMÅL

At reflektere over drømme og forventninger i forhold til uddannelse og arbejde. Hvad ønsker andre for én, og hvad ønsker man selv? Hvad er realistisk, og kan der være veje, man ikke har overvejet? Hvad er man god til, og hvordan kæmper man for at få den uddannelse og det job, man ønsker?

Desuden er formålet at tale om generationskløfter, forandringer fra generation til generation, og om vigtigheden af at give ens egne børn – når man får nogen – den støtte og de muligheder, som man måske ikke selv har haft. Vigtigt er det også at tale med dem om, hvordan man kan bruge sin tosprogethed og flerkulturelle baggrund som en ressource.

Det foreslås, at I arbejder med de tre film om uddannelse og arbejde (HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?, SVEND OMAR og ALI – 2. OMGANG) i en sammenhæng, hvis tiden tillader det. I så fald kommer I igennem et forløb, hvor I får arbejdet med uddannelsesvalg, jobansøgning og jobsamtale på forskellige, supplerende måder.

Se siderne 16-21 for inspiration til arbejdet med de tre første film, der alle omhandler uddannelsesvalg og tilknytning til arbejdsmarkedet.

Specifikt i forhold til arbejdet med CV og jobansøgning findes en række websider med eksempler og gode råd. Se fx side 3 i e-magasinet SHORT CUT på heltefrivilligt.dk, og kig rundt på de websider, vi anbefaler i opgavematerialet.

7
i 7 SiND

HVAD VIL DU VÆRE,

BÜLENT ÖZDEMİR

UDFORSK **FILMEN!**

SE FILMEN I KLASSEN:

- ▶ Se filmen igen fordelt i grupper. Hver gruppe er særligt opmærksom på ét eller flere aspekter:
  - Noget der undrede jer
  - Noget I godt kunne lide
  - Noget I ikke brød jer om
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I havde lavet filmen
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I var hovedpersonen
- ▶ Præsenter jeres tanker og observationer i klassen.

FIND PÅ SPØRGSMÅL TIL FILMEN

- ▶ Find fem spørgsmål sammen med din sidemand, som I vil tale om i arbejdet med filmen og dens temaer. Skriv dem på papirlapper.
- ▶ Sæt lapperne på tavlen, så de passer sammen tematisk. Skriv overskrifter til hvert tema.
- ▶ I plenum: Diskuter spørgsmålene i klassen, tema for tema.

RUNDT OM HOVEDPERSONEN

LÆS TEKSTEN TO OG TO:

Bülent har haft mange drømme om, hvad han ville være, og hans forældre har haft drømme på hans vegne. I dag er Bülent socialpædagog, og han er glad for, at han fik hjælp både til at tage dét valg og til at tage uddannelsen. Også selvom hans far ikke syntes, at han skulle arbejde som pædagog!

Bülents familie kom fra Tyrkiet til Danmark i 70'erne og boede alle sammen, mostre, onkler, kusiner og fætre, i et stort hus i Ringsted på Midsjælland. Her voksede Bülent op og lærte det tyrkiske sprog og de tyrkiske traditioner. Da Bülent startede i folkeskolen, kunne han næsten ikke et ord dansk. Han lærte hurtigt at tale dansk, men det var skrækkelig svært at læse og stave! Bülent var flov og skjulte, hvor dårlig han var til at læse og stave ved at pjatte i timerne.

I 8. klasse fik Bülent en ny klasselærer, der også blev hans vejleder. Han spurgte: "Hvad vil du være, Bülent Özdemir? Vil du være bankmand? SÅ må du tage dig sammen!" Læreren krævede, at Bülent tog

sig alvorligt sammen. Det gjorde Bülent, og han fik en god karakter i mundtlig dansk. Det var en kamp, men også en kæmpe opmuntring at vinde den, husker han.

Da Bülent startede på handelsskolen, var der til gengæld ingen til at hjælpe ham. Bülent var stadig bagud med at læse og skrive, selvom han havde gjort en indsats de sidste år i folkeskolen. Han dumpede og tog et år om. Men Bülent kæmpede – og bestod med nød og næppe.

I årene der kom, var Bülent i militæret og havde derefter forskellige jobs. Drømmen om at blive bankrådgiver var langt væk. Bülent var tæt på at købe et diskotek, men så fik han en anden idé, da han arbejdede som pædagogmedhjælper: "Bülent, du kan blive en god pædagog," sagde en kollega og rådede ham til at søge ind på en uddannelse som socialpædagog. "Jamen – jeg kan jo ikke stave til IB!" sagde Bülent. Men han søgte ind og klarede uddannelsen alligevel.

SNAK TO OG TO:

- Hvad var det, der gjorde, at Bülent ændrede retning og blev pædagog?
- Hvad skulle der til for, at Bülent kunne gennemføre sin uddannelse?
- Hvorfor tror I, at Bülent oprindeligt ville være bankmand?
- Hvordan har Bülent det med de valg, han har taget?

BÜLENTS "SÆRLIGE EVNER"

I dag er Bülent anerkendt på sit arbejde som en dygtig pædagog. Han er blandt andet god til at samarbejde med de forældre, der ligesom hans egne forældre har etnisk minoritetsbaggrund. De har tillid til ham og siger "Bülent, du må gerne opdrage mit barn!" Bülent har forståelse for, hvad det er, nogle af forældrene ikke forstår, og han ved, at det kan hjælpe at vise og forklare dem, hvordan en børneinstitution fungerer. Han ved også, at de måske kan have svært ved at hjælpe deres børn med lektierne, ligesom hans egne forældre havde. Derfor er Bülent glad for at kunne hjælpe børnene.

- ▶ Find de steder i filmen, hvor Bülent forklarer, hvad forældre med minoritetsbaggrund kan have særligt brug for at vide om den danske skoleform. Kan I finde andre eksempler på, hvad der ellers kan være godt at vide?
  - Hvad er det, Bülent er særlig god til, og hvad er det, han trækker på i sit liv, der gør ham så god til det?
  - Kunne der være andre jobs end pædagog, hvor det vil være en særlig styrke at være flersproget og have kendskab til flere kulturer (fx den danske og den tyrkiske)?

TEMA:

GENERATIONSKLØFTER, FORVENTNINGER OG FORANDRINGER

LÆS OP I KLASSEN:

Bülents forældre kommer fra Tyrkiet. Det har været en stor omvæltning for dem at komme til Danmark, og de prøver, så godt de kan, at støtte deres børn i det nye land.

Familier, der kommer til Danmark fra andre lande, er meget forskellige, mindst lige så forskellige som danske familier. Alle forældre ønsker det bedste for deres børn, men det kan være forskelligt, hvad de ønsker, og hvordan de støtter dem. Det *kan* have betydning, at familien kommer fra et andet land, men mange gange betyder det ikke noget. Det kan betyde lige så meget, om forældrene har en høj eller lav uddannelse, om de bor i byen eller på landet, om de er syge eller raske osv.

Bülemt taler både om sin far og sin søn i filmen. Tilsammen udgør de tre generationer, der har og har haft meget forskellige vilkår og muligheder.

GRUPPEARBEJDE:

► Del jer i grupper og lav plancher over Bülents og hans fars drømme. Brug udklip, tegninger, symboler, talebobler.

GRUPPE 1 | BÜLENTS FARS DRØMME

- Lav en planche eller en tegneserie over følgende spørgsmål:
  - Hvordan mon Bülents fars familiedrøm ser ud?

GRUPPE 2 | BÜLENTS EGNE DRØMME

- Lav en planche eller en tegneserie over følgende spørgsmål:
  - Hvad drømte Bülemt om til at starte med?
  - Hvordan ser Bülents drøm ud i dag?
  - Hvad drømmer Bülemt om for sin søn?

I KLASSEN:

- ▶ Hæng jeres plancher/tegneserier op og se på hinandens arbejde.
- ▶ Diskuter forandringerne i Bülents familie. Og i jeres egne.
- Hvilke forandringer har fundet sted for Bülents familie?
- Har der også fundet forandringer sted i jeres familier? Hvilke? Giv gerne eksempler
- Har I andre drømme og muligheder end jeres forældre havde, da de var unge? Hvilke?
- Hvad ønsker jeres forældre for jer? Betyder det noget for jer at leve op til deres forventninger? Hvorfor tror I, at forældre har drømme på deres børns vegne?
- Hvordan ville I tackle det, hvis jeres forældre havde nogle drømme for jer, som I ikke delte?
- Sammenlign jeres egne familier med jeres klassekammeraters. Hvad er ens og hvor er de forskellige? Fortæl om jeres familieliv og kom med konkrete eksempler fra jeres egne historier

HVOR ER HJEMME?

"Hans liv drejer sig om at tjene penge og flytte hjem til Tyrkiet," siger Büleнт om sin far.

- Hvad tror I, Bülents liv drejer sig om?
- Hvad forestiller I jer, er "hjemme" for Büleнт?
- Hvad er "hjemme" for Bülents forældre?
- Hvad vil være "hjemme" for Bülents børn?
- Hvad betyder det at have et hjem? Og hvad betyder det at have et hjemland?
- Hvilke fordele og ulemper mener I, at det kan have, hvis forældre og børn ikke oplever at have det samme hjemland?
- Hvor føler du dig hjemme? Er det mere end ét sted? (I mere end ét land? I mere end én by? I mere end én familie? I din klasse? På en arbejdsplads? I en klub?) Kan du give dine egne eksempler på, hvor og hvordan du føler dig hjemme? Hvad betyder dit/dine hjem for dig? Har du et "hjem", hvor du ikke føler dig hjemme?
- Hvis du oplever at have flere "hjem", så nævn tre gode egenskaber ved hvert af dem.

HVAD BETYDER DINE FORÆLDRE FOR DINE VALG I LIVET?

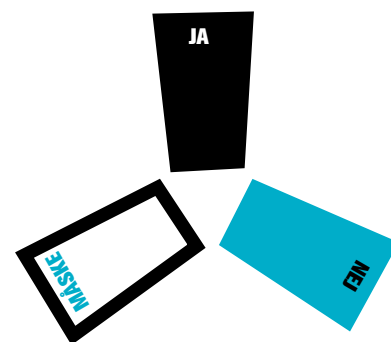
KLASSEØVELSE: LEG MED HOLDNINGER

1

► Skriv henholdsvis "ja", "nej" og "måske" på tre papirark. Læg hvert ark ud i hver sit hjørne af lokalet.

2

► Jeres lærere læser forskellige udsagn op, og for hvert udsagn placerer I jer efter, hvad I mener hver især. På hvert ståsted taler I sammen om, hvorfor I har valgt netop dét, hvorefter grupperne skiftes til at argumentere for, hvad de mener. I må gerne flytte jer undervejs, hvis I finder ud af, at I står forkert. Evt. kan man få lov at fortælle, hvorfor man flytter sig.

3

- Jeres lærer læser nu et udsagn op ad gangen:
- Forældre skal blande sig udenom, fra man er fyldt 15 år
  - Man skal altid gøre, som ens forældre siger
  - Det er ikke så vigtigt for mig, hvad mine forældre mener
  - Det er vigtigst, hvad min mor mener
  - Jeg vil studere noget, som mine forældre ønsker sig
  - Jeg vil gerne have alle de råd, jeg kan få
  - Jeg vil helst selv finde ud af tingene
  - Det, der virkelig betyder noget for mig, er, hvad mine venner mener
  - Jeg ville ønske, at mine forældre blandede sig mindre i mit liv

4

► Diskuter bagefter i klassen, om der er nogle livsområder, hvor det er vigtigere end andre at lytte til råd fra forældre (fx uddannelse, tøjstil, rigtigt og forkert, religiøse spørgsmål, forholdet til kærester). Hvorfor?

TEMA:

AT FINDE UD AF HVAD DU VIL -**OG****GÅ****EFTER****DET****LÆS OP I KLASSEN:**

Bülements drøm var at blive bankmand. I dag sidder han sammen med en masse børn og deres forældre og er glad for det, han kan give dem. Han får tit ros for det arbejde, han laver. Han prøver at forestille sig, hvordan hans liv havde set ud, hvis han var blevet bankmand. "Jeg ville ikke have haft den glæde, jeg har i dag," gætter han.

Måske havde Bülent også været glad for at være i en bank. Det vigtigste for ham er, at han føler sig "hjemme" i sit arbejde. Det gør man bedst, når man laver noget, man er god til, mener han.

INDIVIDUELT ARBEJDE:

Hvordan kan du finde ud af, hvad du virkelig gerne vil?

- ▶ Skriv fem ting, som du tror eller ved, dine forældre godt kunne tænke sig, at du uddannede dig til.
- ▶ Skriv fem ting, som du selv kunne tænke dig at uddanne dig til.
- ▶ Skriv fem ting, som du er rigtig god til.
- Find ud af, om det, du er god til, hænger sammen med det, du vil uddanne dig til
- Se på, hvordan det passer til dine forældres ønsker på dine vegne
- Hvis der er stor forskel på dine og dine forældres ønsker, så se eventuelt på mulige kombinationsmåder. Tænk bare så mange vilde kombinationer igennem, som du kan. Du kan lave en brainstorm på det!

Brug til opgaven et skema med tre kolonner som vist på næste side.

OBS:

I opgavesættet til Ali under kapitlet "Motivation, valg og konsekvenser" kan I arbejde endnu mere indgående med at finde frem til jeres egne evner og kvaliteter!

<p>1 DET FØLER JEG SELV, JEG ER RIGTIG GOD TIL / DET FORTÆLLER ANDRE MIG, AT JEG ER GOD TIL:</p> <p>► Skriv alle de kvaliteter, evner og kvalifikationer, du kan komme i tanke om, du har, eller som andre har fortalt dig, du har, her nedenfor.</p> <p>1 .....</p> <p>2 .....</p> <p>3 .....</p> <p>4 .....</p> <p>5 .....</p>	<p>2 DET DRØMMER JEG SELV OM AT KOMME TIL AT UDDANNE MIG TIL OG ARBEJDE MED:</p> <p>► Skriv nedenfor de idéer, du har om fremtidige jobs og de uddannelsesforløb, du har lyst til at tage, for at nå frem til den slags arbejde, du drømmer om.</p> <p>1 .....</p> <p>2 .....</p> <p>3 .....</p> <p>4 .....</p> <p>5 .....</p>	<p>3 MINE FORÆLDRE VIL (NOK) GERNE HAVE, AT JEG GØR FØLGENDE:</p> <p><i>(Fx: tager en bestemt uddannelse (skriv hvilke(n)); gifter mig godt; tjener mange penge; bliver lykkelig med hvad jeg end vælger).</i></p> <p>► Skriv nedenfor alle de ting, du mener, dine forældre ønsker på dine vegne.</p> <p>1 .....</p> <p>2 .....</p> <p>3 .....</p> <p>4 .....</p> <p>5 .....</p>
---	---	--

Hvordan passer det, du er god til, fra kolonne 1 sammen med dine drømme i kolonne 2 og dine forældres ønsker for dig i kolonne 3?

► Vælg nu ét af de fag ud, som du har fundet frem til på dine lister, og gå i dybden med mulige mål og delmål for dig selv i det fag. Brug skemaet nedenfor.

MIT MÅL ER: .....

<p>DELMÅL</p> <p>Hvad skal der til, skridt for skridt, for at nå mit mål? Først skal jeg... derefter skal jeg... og så skal jeg...</p>	<p>AKTIVITETER</p> <p>Jeg vil tage mine vigtige skridt mod mit mål ved at: (læse på dén skole; tage dét studiejob; tale med dén person).</p>	<p>SUCCESKRITERIER</p> <p>Jeg ved, at jeg har nået et delmål, når jeg: (tager min eksamen; har fået en anbefaling; har fået et studiejob etc.).</p>
---	---	--

”Da jeg fortalte min far, at jeg ville være pædagog, sagde han: ’Skal du skifte ble? Det er kvinder, der gør dét!’”

FORTÆLLER BÜLENT ÖZDEMİR

ØH FOR RESTEN – ER DER FORSKEL PÅ KVINDE- OG MANDEJOBS?

KLASSEØVELSE:

► Skriv på tavlen:

”Et rigtigt kvindejob” og ”et rigtigt mandejob”.

► Skriv så nedenunder, hvad I kender af eksempler på henholdsvis ”kvindejobs” og ”mandejobs”.

- Diskuter, hvorfor de jobs er fordelt på den måde mellem mænd og kvinder?
- Er I enige i, at det er sådan, det skal være? Er der nogen ting, der kunne være anderledes?
- Hvad kan være svært eller udfordrende ved at vælge et job, som ikke er typisk for ens køn? Hvad kan være godt? Ville du vælge det? Hvorfor?/ Hvorfor ikke?

TEMA:

JOBANSØGNINGEN

SØG ET FRITIDSJOB, DU VIL TRIVES MED!

ARBEJD 2 OG 2: SKRIV EN JOBANNONCE OG EN JOBANSØGNING:

► Fortæl din kammerat, hvad du har fundet ud af, at du er god til, og hvad du gerne vil uddanne dig til og arbejde med.

SKRIV EN JOBANNONCE:

► Når I kender hinandens ønsker og drømme, skal I skrive et stillingsopslag til hinanden, der passer lige præcist til drømmen. Det skal indeholde:

- Dine opgaver vil være....
- Du skal have den og den uddannelse...
- Du skal desuden være god til....
- Du skal have sans for at....

TIP:

Se eventuelt på stillingsopslag i aviser og på nettet for at finde ud af, hvordan et stillingsopslag typisk kan se ud!

SHOW IT – DON'T TELL IT!

Når man bruger konkrete eksempler, der kan vise og underbygge det, man fortæller om sig selv, bruger man en strategi, som amerikanerne har et godt udtryk for: SHOW IT – DON'T TELL IT!

SKRIV DIN ANSØGNING:

► Nu skal I hver især skrive en ansøgning til netop den stilling, som I har fået beskrevet!

Her er lidt hjælp:

Det kan godt være svært at rose sig selv, men når man skal søge et job, er det vigtigt at fortælle alt det gode, man kan komme i tanke om. Men selvfølgelig skal man gøre det på en måde, så man ikke er "for meget". Det gælder altså om at finde ud af, hvad man er god til, og skrive det på en måde, der virker troværdig. Det er godt at give eksempler, så tænk på konkrete situationer, der kan beskrive, hvad du er god til. Fx: "Jeg er god til børn, når mine nevøer er på besøg, er det altid mig, de vil lege og tegne med."

Se også på dit skema fra øvelsen på side 71. I skemaets første kolonne skrev du ned, hvad du er god til. Kan du bruge nogle af de ting, du skrev i din ansøgning?

MÅSKE VIL DU GERNE SE ET EKSEMPEL PÅ EN ANSØGNING?

På emu.dk kan du se Lenas ansøgning og CV, der måske kan give dig nogle idéer.

(direkte link: emu.dk/gym/elever/uddannelse/jobansoegning-eksempel.html)

Hvis du skal søge om praktikplads, kan du også prøve at gå ind på gtilp.dk

(direkte link: gtilp.dk/hvad-goer-jeg.aspx).

Lidt mere hjælp. Kig i kolonnerne nedenfor:

Her kan du få inspiration til, hvilke ord du kan bruge om dig selv. Sæt ringe omkring det, du synes passer på dig (eller skriv dine egne ord) og udvælg så de vigtigste.

- Hvis du bare vælger en masse af de gode ord, bliver ansøgningen ikke særlig personlig.
- Vælg hellere nogle få ord, du virkelig føler, er dig, og udbyg gerne ordene med eksempler: "Jeg er god til sprog. Jeg er nemlig vokset op med to modersmål, tyrkisk og dansk, og jeg har let ved at lære sprog i det hele taget. Den evne bruger jeg meget i min egen hverdag og i mine forskellige netværk, og jeg kan forestille mig, at det kan blive et plus for arbejdspladsen at have en, der kan jonglere med flere sprog."

FAGLIGE KOMPETENCER

- Skriftlig formidling
- Mundtlig formidling
- Sprog
- Kundebetjening
- Regnskab
- Ledelse
- Tekniske færdigheder
- Praktiske færdigheder
- IT/EDB
- God til at tale i telefon med samarbejdspartnere og kunder

PERSONLIGE KOMPETENCER

- Nysgerrig
- Videnssøgende
- Kreativ
- Dynamisk
- God til at håndtere mange opgaver på en gang
- Målbevidst
- Ambitiøs
- Beslutsom
- God til planlægning / overblik
- Engagement
- God til at forhandle
- Energisk
- Stabil
- Samvittighedsfuld
- God til at se muligheder
- Systematisk
- Teoretisk
- Tilpasningsvillig
- Mulighedsorienteret
- Robust
- Selvbevidst

SOCIALE KOMPETENCER

- God til at samarbejde
- Pligtopfyldende
- Ansvarsfuld
- Selvstændig
- Udadvendt
- Åben
- Ærlig
- Tillid til andre
- Fleksibel
- God til at skabe netværk
- Humoristisk
- God til at lytte / at gå i dialog
- Empatisk
- Kundeorienteret
- God til at tale i telefon
- Tillidsvækkende

TIP:

Det kan være en hjælp at få din ven til at skrive det første udkast til din ansøgning. Han eller hun har måske nemmere ved at se dine styrker, end du selv har – og det er ofte nemmere at rose andre!

SKRIV DIT CV!

HUSK, at du altid bør lægge dit CV ved en ansøgning.

Et CV er en kort og faktuel beskrivelse af, hvad du har lavet tidligere i dit liv. CV står for de latinske ord "curriculum vitae", som på dansk betyder "livsforløb".

Du kan opstille dit CV på mange måder, men følgende oplysninger skal indgå:

- Adresse og telefonnummer
- Skolegang og kurser
- Erhvervs erfaring
- Sproglige kompetencer
- IT-kompetencer
- Øvrige kvalifikationer

Hvis du vil se et eksempel, kan du igen se på Lenas ansøgning og CV på emu.dk/gym/elever/uddannelse/jobansoegning-eksempel.html

7 SiND

SERHAT

– MANDAG EFTER ARBEJDE

OM MEDBORGERSKAB
OG FRIVILLIGT ARBEJDE

FOKUS

Serhat arbejder som frivillig på Asylcenter Kongelunden, hvor han selv har boet som barn og flygtning sammen med sine forældre. Filmen om Serhat har fokus på medborgerskab, dvs. hvordan man er eller bliver en del af det samfund, man lever i – også udenfor skolen og det professionelle arbejdsliv. Filmens fokus er frivilligt arbejde, som er én måde at være aktiv medborger på. Opgavematerialet ser på, hvordan frivilligt arbejde kan bruges som et aktiv på ens CV. Opgavematerialet har desuden fokus på foreningsliv og demokratiske processer – også allerede i skolen.

FORLØB: OVERSIGT OVER OPGAVER

▪ Udforskning af filmen via gruppearbejde

- Hjemmearbejde: Slå op i ordbog / undersøg begreber
- Brainstorm i klassen: Begreber

▪ Tema: Medborger – allerede mens du går i skole!

- Læsning og indblik
- Parvis undersøgelse på nettet
- Besøg evt. Arbejdmuseet
- Klassesamtale om demokratiske processer i skolen
- Individuel hjemmeopgave: Interview forældre eller bedsteforældre
Fortæl historierne i klassen. Lav en blog med historierne
- Leg med holdninger. Argumenter i spil: Debatøvelse i klassen med afsluttende afstemning

▪ Tema: Frivilligt socialt arbejde

- Læsning og indblik
- Individuel opgave: Besvar spørgsmål, del i klassen
- Arbejd ved computer individuelt eller parvis: Undersøg tre netsider

▪ Tema: Foreninger og foreningsdannelse

- Læsning, indblik og klassesnak
- Gruppearbejde: Dan en forening

FAGRELEVANS OG NIVEAU

Særlig relevant i dansk og samfundsfag.

Niveau: Der er to temaer med øvelser om demokrati og foreningsdannelse. Den ene sætter fokus på elevrådsarbejde på skolen og er egnet til folkeskolen. Den anden handler bredere om foreningsarbejde og er egnet til elever, der er ældre end folkeskolens udskolingselever.

FORMÅL

Filmserien I 7 SIND har overordnet som mål at få de unge til at se sig selv som aktører i deres egne liv. Filmen om Serhat har som særligt mål at få de unge til at se sig selv som aktører i samfundslivet.

I 7 SIND handler overordnet om vejen fra uddannelse til arbejde, og særligt om de udfordringer, nogle unge kan møde fx i form af sprogsvanskeligheder, besvær med at læse og skrive, følelsen af at være udenfor eller lignende. Frivilligt arbejde og foreningsliv kan være vejen til nye fællesskaber, og det kan være en anden vej til vigtige kompetencer og troen på sig selv, hvis skolevejen er skæv og bulet. Det kan også bare være en god måde at søge mening med livet og fritiden på!

Med filmen om Serhat skabes der refleksioner over begreberne medborgerskab og demokrati, og der sås nysgerrighed og gives viden om forskellige former for frivilligt arbejde og foreningsliv. I opgavematerialet arbejdes der med at finde frem til fordelene ved frivilligt arbejde som fx kompetenceudvikling, selvudvikling, at gøre en forskel, at give andre succesoplevelser, selv at få oplevelser af inklusion osv. De unge får mulighed for at stifte bekendtskab med en række forskellige frivillighedsområder og gennemgår øvelser, der afklarer deres egne motivationer. Ud over opgaver, der giver indblik i foreningsarbejde, går en del opgaver i elevmaterialet ud på at skærpe oplevelsen af sig selv som aktiv deltager i et levende demokrati. Herunder øvelser, der træner de demokratiske processer, sådan som de allerede bruges i skolen med aktiv læring og elevrådsarbejde.

MEDBORGERSKAB OG ETNISKE MINORITETER

Evaluering af frivilligkampagnen "Skyd genvej til succes – det er helt frivilligt"¹⁰ har fokus på frivilligt foreningsarbejde blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund. Den konkluderer, at det har stor betydning for børn og unges dannelses- og identitetsskabelse at deltage i aktive fritidsaktiviteter og i kulturelle fællesskaber med andre børn, unge og voksne. Gennem leg, sport og fritidsaktiviteter opbygger de unge en række sociale, faglige og personlige kompetencer, ligesom de opnår en tolerance og respekt for individet og fællesskabet og for værdier og normer i samfundet.

Det organiserede fritidssamfund i Danmark er kendetegnet ved, at det danner ramme om mange aktivitets- og foreningsformer, hvor mennesker med forskellig baggrund, alder, køn, uddannelse og erhverv mødes om fælles interesser i socialt samvær. Desværre viser flere undersøgelser, at unge med minoritetsbaggrund typisk kun i begrænset omfang er aktive i idræts- og foreningslivet. En del af disse unge (og deres forældre) kender ikke tilbudsviften, er ikke fristet af foreningernes tilbud, eller er ikke i stand til i praksis at indrette sig på de eksisterende fritids- og foreningstilbud.

Evalueringen konkluderer dog, at unge med etnisk minoritetsbaggrund de senere år er blevet mere synlige i foreningerne. Det skyldes at flere unge er opvokset i Danmark og kender til foreningslivet, men også at foreningerne har gjort en særlig indsats for at hverve nye medlem-

¹⁰ | LGInsight: Evaluering af frivilligkampagnen "Skyd genvej til succes – det er helt frivilligt". Præsentation af hovedresultater fra undersøgelse af frivilligt foreningsarbejde blandt unge nydanskere. "Brug for alle unge", Integrationsministeriet, 2010.

mer blandt disse unge. Selvom det i nogen grad er lykkedes at få flere unge med etnisk minoritetsbaggrund ind i foreningslivet som almindelige medlemmer, er der dog fortsat forholdsmæssigt få af dem, som er aktive i det frivillige arbejde i foreningslivet. Derved går foreningslivet glip dels af den kulturelle berigelse, som de unge med etnisk minoritetsbaggrund kunne tilføre, dels af de interessante kapaciteter og kompetencer, som findes i minoritetsgrupper. Samtidig får de unge med etnisk minoritetsbaggrund ikke de kompetencer og det netværk, som et aktivt foreningsliv kunne give dem, påpeger evalueringen.

Ved frivilligt arbejde forstås den indsats, der:

- Ikke er lønnet. Det udelukker dog ikke, at en frivillig person modtager godtgørelse for udgifter, vedkommende har i forbindelse med udførelsen af opgaven, fx transport og telefonudgifter, eller at en person modtager et symbolsk beløb for sit frivillige arbejde.
- Udføres for personer uden for den frivilliges familie, slægt eller vennekreds. Derved adskiller frivilligt arbejde sig fra almindeligt husholdningsarbejde og omsorg over for venner og familiemedlemmer.
- Er formelt organiseret. Det betyder, at almindelig hjælpsomhed eller spontane handlinger, fx at følge en ældre eller handicappet person over gaden, bære indkøbsposer eller lignende, ikke kan betegnes som frivilligt arbejde.
- Er aktivt engageret i foreningsarbejdet, hvilket vil sige arbejde, som ligger udover det almindelige medlemskab af en forening.
- Det frivillige arbejde kan ske som træner, instruktør, bestyrelsesmedlem, leder osv.

Ved foreninger forstås:

- En forening, der er organiseret med vedtægter, bestyrelse og fast adresse. Det kan være en idrætsforening, spejderbevægelsen, en naturforening, et politisk parti eller en forening, der laver frivilligt socialt arbejde.
- Ikke-forretningsbaseret: Foreningen må ikke være en forretning som fx et fitnesscenter, et privat danseinstitut eller lignende.¹¹

¹¹ | Definitionerne er fra evalueringsrapporten "Skyd genvej til succes – det er helt frivilligt", jf. forrige note

"ETNISK" FORENINGSLIV?

Mange danskere med etnisk minoritetsbaggrund har tidligere typisk været organiseret i foreninger, der fulgte etniske, kulturelle og sproglige opdelinger fra deres oprindelseslande. Der er stadig mange "etniske" foreninger, men de er mere sammensatte end tidligere og afspejler den nye generation. De unge med etnisk minoritetsbaggrund tager i stigende grad del i, og tager initiativ til, foreninger. I dag er der øget fokus på en mere tværetnisk tilgang. Det betyder ikke nødvendigvis, at den kulturelle eller fx religiøse vinkel forsvinder, men at det specifikt etniske har fået mindre betydning.

Det "etniske" foreningsbillede i dag består overordnet af: Ungdomsforeninger, idrætsorganisationer, politiske ungdomsforeninger, reli-

giøse ungdomsorganisationer, politisk-religiøse ungdomsbevægelser og faglig-professionelle ungdomsorganisationer.

Udover at være aktive i de "etniske" foreninger, er et stigende antal unge med etnisk minoritetsbaggrund aktive i det øvrige fritidsliv og i frivilligt socialt arbejde, hvor etnicitet, religion eller kultur ikke (nødvendigvis) spiller nogen rolle.

Et stigende antal unge (og særligt kvinder) er herudover politisk engagerede og insisterer på at deltage i det danske demokrati uden at kræve særbehandling. Til gengæld forventer de typisk anerkendelse og respekt – også for de særlige indsigter og kompetencer, deres flerkulturelle baggrunde kan give dem.¹²

I arbejdet med filmen om Serhat er det målet, at både unge med dansk og etnisk minoritetsbaggrund inddrages og finder stoffet relevant. Der er ikke tanken, at unge med etnisk minoritetsbaggrund skal ses som en særlig gruppe, der har ekstra brug for at lære om eller inddrages i aktivt medborgerskab. Men hvis der skulle være elever i klassen, der er stødt på barrierer i forhold til frivilligt arbejde eller foreningsliv, kan det være brugbart at nævne de omtalte statistikker og undersøgelser, der peger fremad.

¹² | Jf. "I Danmark er jeg født... Etniske minoritetsunge i bevægelse" – kapitel 11 og 12. Mikkelsen, Fenger-Grøndahl og Shakoor, Frydenlund 2010. Rekvireres gratis via Trygfonden

LINKS OG INSPIRATION:

Brug for alle unge – helt frivilligt: heltfrivilligt.dk er sitet for en kampagne for frivillighed, som blev gennemført i 2009 af Brug for alle unge og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. På Brug for alle unges hjemmeside brugforalleunge.dk findes mere materiale og inspiration til arbejdet med medborgerskab og demokrati.

På det digitale magasin SHORT CUT, som findes på heltfrivilligt.dk, kan I finde letlæste artikler og små filmspots om fordelene ved frivilligt arbejde

I elevopgaverne henvises der desuden til frivillighed.dk og frivilligjob.dk

Du kan orientere dig mere om forholdene for asylansøgere på: drk.dk/roede+kors+i+danmark/asyl/fakta+om+asylansoegere

Filmen kan med fordel ses sammen med filmen om Khadija, som er aktiv i kultur- og foreningsliv, og som optræder som rollemodel for Brug for alle unge.

I undervisningsmaterialet til filmen om Muhammad er der desuden øvelser til at arbejde endnu mere med demokrati og medborgerskab. Her ud fra en vinkel, hvor demokratiet trues af intolerance og ekstremisme.

IT SIND

SERHAT

– MANDAG EFTER ARBEJDE

UDFORSK

FILMEN

SE FILMEN I KLASSEN:

- ▶ Se filmen igen fordelt i grupper. Hver gruppe er særligt opmærksom på ét eller flere aspekter:
  - Noget der undrede jer
  - Noget I godt kunne lide
  - Noget I ikke brød jer om
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I havde lavet filmen
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I var hovedpersonen
- ▶ Præsenter jeres tanker og observationer i klassen.

FIND PÅ SPØRGSMÅL TIL FILMEN:

- ▶ Find fem spørgsmål sammen med din sidemand, som I vil tale om i arbejdet med filmen og dens temaer. Skriv dem på papirlapper.
- ▶ Sæt lapperne på tavlen, så de passer sammen tematisk. Skriv overskrifter til hvert tema.
- ▶ I plenum: Diskuter spørgsmålene i klassen, tema for tema.

RUNDT OM HOVEDPERSONEN

LÆS TEKSTEN TO OG TO:

Serhat har gået på gymnasiet og studerer i dag videre til civilingeniør. Han arbejder støt og roligt frem mod at realisere sine drømme om arbejde og livsform. Samtidig er det vigtigt for ham at deltage aktivt i det samfund, han lever i, og at hjælpe andre, der ikke er lige så heldigt stillet som ham selv. Han arbejder derfor som frivillig på asylcenteret. Kongelunden. For Serhat var det ikke svært at finde ud af, hvor han gerne ville lægge sin frivillige indsats, for han og hans familie boede selv på asylcentret, da de kom til Danmark. Serhats forældre flygtede fra Tyrkiet i forbindelse med et militærkup i 1980.

Serhat har også prøvet at stille op til Integrationsrådet. Han ville arbejde for sine holdninger. Han blev ikke valgt ind, men han fandt ud af, at han var god til at argumentere, og at han kunne fungere i sammenhænge, hvor mange mennesker lyttede til ham. Det var vigtigt for ham at opdage. Serhat siger, at det ligefrem er idiotisk ikke at deltage som aktiv medborger i det samfund, man lever i!

Mandag efter arbejde...

Hver mandag eftermiddag tager Serhat ud på Kongelunden og bruger nogle timer på at være sammen med en gruppe flygtningedrenge.

Kongelunden er et bosted for flygtninge, der venter på, at myndighederne afgør, om de kan få opholdstilladelse i Danmark. Det kan være svært at få tiden til at gå, mens man venter. Mange af familierne har oplevet krig i deres hjemland. Med sig har de indre rædselsbilleder af de oplevelser, der fik dem til at flygte fra deres land. Og de savner de venner og familiemedlemmer, som de har måttet forlade. I asylcentret oplever de en usikker tid. De ved ikke, om de bliver sendt tilbage eller videre, enten til et andet center eller et andet land. Hvis de er heldige, kan de indstille sig på at bo permanent i Danmark og skal derfor finde bolig, job og skole her.

I Kongelunden og andre asylcentre er beboerne på en måde ikke "medborgere" nogen som helst steder. De er ikke en del af det danske samfund endnu, og bliver det måske aldrig, og samtidig har de forladt det land, de kommer fra. Der går som regel et år eller to, somme tider længere, før asylsøgerne får svar på, om de kan blive i Danmark.

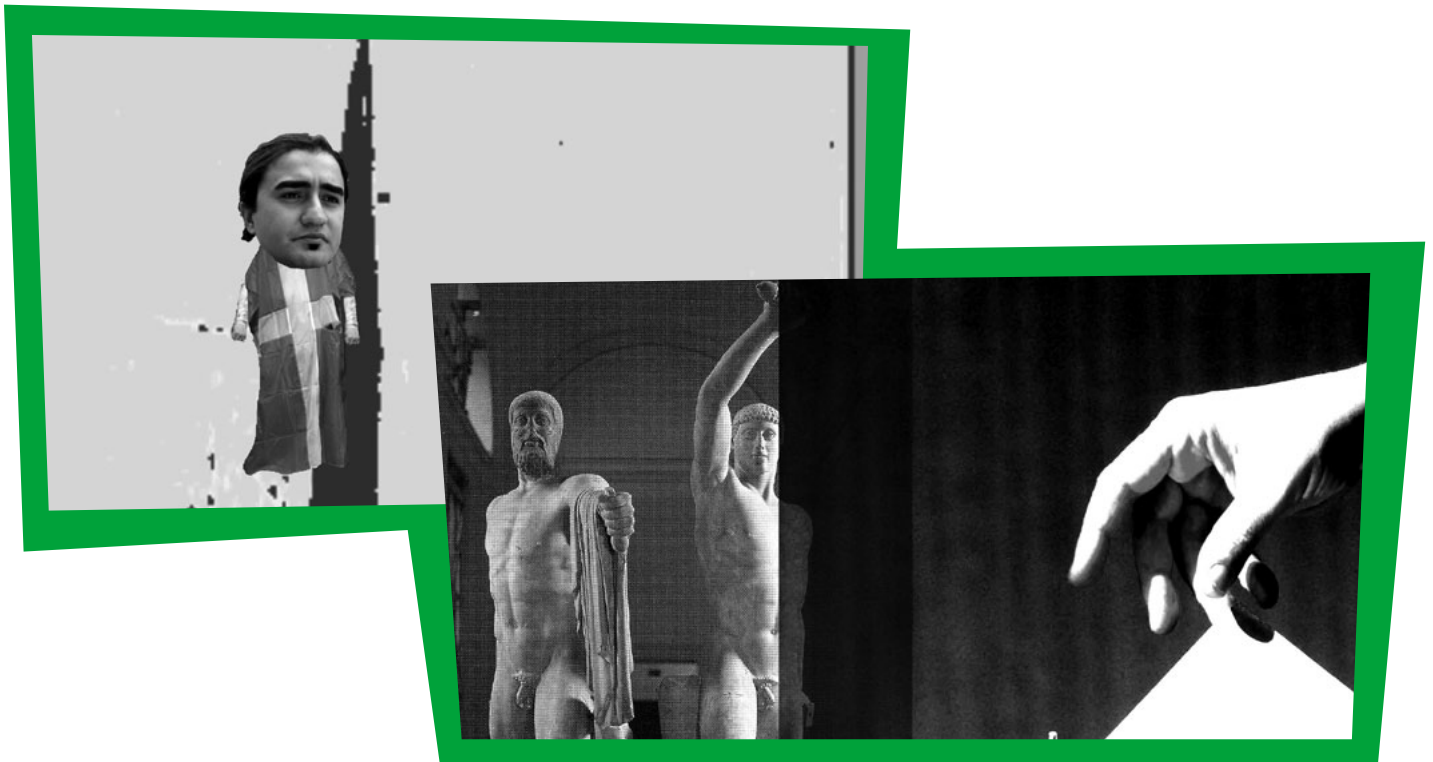
SNAK TO OG TO:

- Hvad tror I, venskabet med Serhat betyder for børnene i Kongelunden?
- Hvorfor kan børnene ikke bare lege med deres forældre?
- Kender I nogle flygtninge, og har I talt med dem om, hvordan de kom hertil? Og om, hvor de nu føler sig hjemme?
- Giv eksempler på, hvad Serhat mener, og hvad han konkret gør sammen med børnene.

”Det giver en tilfredsstillelse selv at kunne lave ting,”

SIGER SERHAT

”Som person er jeg sådan en, der gerne selv vil tage fat om tingene.”

Grafikken i starten af filmen henviser til det demokratiske valg ved stemmeboksen og til det sted og den kultur, hvor demokratiet opstod, nemlig det antikke Grækenland.

- ▶ Lyt til, hvad Serhat siger om begrebet "medborgerskab"
- Hvad mener han hører med til at være aktiv medborger i et land?
- Hvad mener han, at begreberne "medborger" og "idiot" betyder?
- Hvordan lever han selv op til ikke at være en "idiot"?

ARBEJD MED BEGREBER

KLASSEARBEJDE:

- ▶ Skriv nedenstående begreber på tavlen ét ad gangen. Notér de ord, I forbinder med begrebet.
  - Hvad forstår I ved begrebet "medborgerskab"?
  - Hvad forstår I ved begrebet "dansker"?
  - Hvad forstår I ved begrebet "frivilligt arbejde"?
  - Hvad forstår I ved begrebet "forening"?
  - Hvad tror I, drengen i Kongelunden mener med sit hjemmestrikkede begreb om, at Serhat er en "falsk dansker"? Hvorfor tror I, at han siger sådan til Serhat?
- ▶ Lad begreberne stå på tavlen (eller skriv dem over på papir og hæng dem op på væggen).
- ▶ Kig på jeres begrebsassociationer igen, når I har arbejdet med hele opgavesættet. Se, om der er kommet flere ord til, og om der er ord, der skal slettes igen.

I de følgende opgaver skal I arbejde videre med begreberne.

HJEMMEARBEJDE:

- ▶ Slå ordet demokrati op i fremmeordbogen eller på nettet. Se hvad der står om ordets oprindelse i det antikke Grækenland.
- ▶ Slå "det antikke Grækenland" op. Hvad var det?
- Og hvad betød det græske ord "idiot" for de antikke grækere?

TEMA:

MEDBORGER**– ALLEREDE MENS DU GÅR I SKOLE!**

I gamle dage skulle man lære en masse udenad, når man gik i skole. Sådan er det ikke længere i Danmark. I dag er det vigtigere, at man bliver aktiv medborger i vores samfund. Det vil sige, at man lærer at søge viden, tænke selvstændigt, tage stilling og handle aktivt. Børn og unge skal lære at argumentere, forhandle og samarbejde. Vores samfund bygger på ideen om, at ALLE har en stemme!

I gamle dage var der næsten altid et facit på alle spørgsmål. Læreren forventede et bestemt svar. Sådan er det heller ikke længere; læreren skal lægge op til diskussion, og hver elev har ret til at have sin egen holdning. Eleverne skal heller ikke længere sige ”hr.” og ”frøken” til lærerne eller rejse sig, når de træder ind i klassen, sådan som vores bedsteforældre gjorde.

TIP:

Læs mere om at gå i skole i Arbejdermuseets publikation ”Familiens liv og hverdag år 1900” side 4-5 på skoletjenesten.dk/sider/Pdf/Arbejdermuseet/sorensen.pdf
Besøg gerne museet!

Elevrådet

Som elever deltager I også direkte i beslutningsprocesser omkring udvalgte ting på jeres skoler. Det har I mulighed for gennem jeres elevråd.

I PLENUM:

- ▶ Tal med jeres elevrådsrepræsentant om, hvordan det er at arbejde for klassen i elevrådet.
- Hvad har han/hun lært af det? Hvornår er det sjovt, og hvornår er det måske svært?

- ▶ Tal desuden med hinanden og jeres lærer om de demokratiske processer i jeres skole.
- Hvorfor tror I, at I skal lave gruppearbejde? Og hvorfor tror I, at læreren spørger jer om jeres vurdering af det, I oplever og lærer? Kunne læreren ikke bare hælde en masse viden på jer og fortælle jer, hvordan alting hænger sammen?
- Tal om, hvornår I sidst har været med til at bestemme, hvordan noget skulle være eller foregå: Hvordan gjorde I? Hvad bestemte I? Og hvordan var det?
- Tal om, hvornår der sidst var noget, I ikke var med til at bestemme. Hvad var det? Hvordan var det? Ville du have bestemt noget andet? Hvorfor var du ikke med til at bestemme?

Det kan være svært at blive enige. Det er noget, man skal øve sig i!

- Kan du huske et eksempel fra klassen, hvor I havde svært ved at blive enige? Hvordan løste I det? Blev I enige? Kom I frem til en løsning, alle var tilfredse med?

Drengene i Kongelunden kan ikke være med til at bestemme så meget om deres liv lige nu. Men når Serhat er sammen med dem, kan de måske være med til at bestemme, hvad de skal lave (fx om de skal tage i svømmehallen, spille fodbold eller hvilken mad, de vil lave).

INDIVIDUEL ØVELSE:

- ▶ Gå hjem og spørg din mor og far eller endnu bedre dine bedsteforældre om, hvordan det var at gå i skole for dem. Skulle de lære en masse udenad? Hvad fik de lov til at bestemme? Tal med dem om, hvordan de synes, din skolegang er i forhold til deres egen. Hvad synes de, at du får lov til at gøre i skolen, som de måske ikke måtte? Er der noget, der er nemmere for dig, end det var for dem? Eller omvendt?
- ▶ Skriv jeres historier ned.
- ▶ I kan oprette en klasseblog på blogspot.dk, hvor I kan lægge jeres fortællinger ind til glæde for hele klassen.

KLASSEØVELSE: LEG MED HOLDNINGER. ARGUMENTER I SPIL

I skal nu diskutere en sag! I skal selvfølgelig forsøge at overbevise hinanden om, at jeres syn på sagen er det bedste. I skal helst ikke have samme holdning, men til gengæld SKAL I nå til enighed om en fælles beslutning i sidste ende. Måske kan I finde et kompromis – det vil sige en løsning midt imellem.

I kan eventuelt vælge en sag, som I allerede går og diskuterer på skolen. Eller I kan vælge følgende dilemma:

Der bliver flere og flere rygere på skolen. Hvad skal vi gøre?

- Det skal gøres fuldstændig forbudt at ryge på skolens område. Det gælder både lærere og elever. Rygning er udvisningsgrund/fyringsgrund. Der skal opsættes en postkasse, hvor man kan angive dem, som man ser ryge. Hver måned læses navnene på synderne op ved morgensamling.
- Det skal være en privatsag, om man vil ryge. Der opsættes lukkede rygerum indenfor, og der bliver udendørs områder, hvor det gøres tilladt at ryge. Det er forbudt at mobbe rygere, ligesom det er forbudt at mobbe dem, der er for tykke, har en anden etnisk baggrund, en anden religion eller på anden måde er i mindretal.

1

- ▶ Fem elever sætter sig på stole i en lille rundkreds. I andre sætter jer i en stor rundkreds rundt om dem.

2

- ▶ Det første udsagn skrives på tavlen.

3

- ▶ De fem i den lille kreds skal nu diskutere udsagnet.
- ▶ De skiftes til at argumentere. Ingen i den store kreds må sige noget.

4

- ▶ Når en af de fem synes, at der ikke er mere at sige, så forlader han/hun den lille kreds og skifter plads med én fra den store, som nu kan deltage i diskussionen.
- ▶ Sådan vil der hele tiden være nye mennesker og nye argumenter i diskussionen i den lille kreds.

5

- ▶ Jeres lærer vurderer, hvornår emnet er talt godt igennem.

6

- ▶ Herefter laver I en afstemning i klassen.

TEMA:

FRIVILLIGT SOCIALT ARBEJDE

Serhat er en af de mange danskere, der udfører frivilligt socialt arbejde – altså et arbejde, som er til gavn for andre, og som han ikke får løn for at udføre.

INDIVIDUEL OPGAVE:

- ▶ Besvar spørgsmålene skriftligt. Skriv mindst to hele sætninger til hvert spørgsmål.
- ▶ I plenum: Fortæl hinanden om jeres svar i klassen.
  - Hvad består Serhats frivillige arbejde i?
  - Hvorfor gør han det?
  - Kender du nogen, der udfører frivilligt arbejde?
  - Hvilke årsager kan du finde til, at mennesker laver frivilligt arbejde?
  - Kunne du selv forestille dig at udføre frivilligt arbejde? Hvilket og hvorfor? Du må gerne skrive flere ting.
  - Eller, hvis du ikke kunne drømme om at udføre et stykke frivilligt arbejde, hvad er så din begrundelse?

FAKTA OM FRIVILLIGT ARBEJDE

Frivilligt arbejde kan være alt lige fra at samle ind for Røde Kors til at være aktiv i en miljøorganisation, i en kulturel forening eller at hjælpe til i et spejderkorps.

Frivilligt socialt arbejde er, når man udfører "socialt" eller sundhedsrettet arbejde uden at modtage betaling for det.

Man mener, at cirka 35 % af alle danskere udfører frivilligt arbejde. Mænd er mest aktive i frivilligt arbejde indenfor idræt og politik. Kvinder er mere aktive end mænd på det sociale område.

Unge mellem 16 og 29 år bruger flest timer, godt 20 timer om måneden i gennemsnit, på frivilligt socialt arbejde.

De fleste er engagerede via en frivillig organisation eller forening.
(Kilde: *frivillighed.dk*)

VIDSTE DU AT

Hvis du laver frivilligt arbejde, kan du skrive det på dit CV. En arbejdsgiver vil måske tænke, at du er et aktivt menneske, der vil bruge din tid på at hjælpe andre. Du kan også møde andre mennesker og få et netværk, der kan få betydning for, om du kan finde et arbejde eller en praktikplads. Mange vil tænke, at du er samvittighedsfuld, og at du nok også er god til lønnet arbejde!

GÅ PÅ INTERNETTET

HJEMMEARBEJDE ELLER ARBEJDE TO OG TO:

- ▶ Gå ind på følgende tre hjemmesider og besvar spørgsmålene. Tal bagefter om jeres arbejde i klassen.

Hvad "tæller" som frivilligt arbejde?

- ▶ Gå ind på frivillighed.dk og læs mere om frivilligt socialt arbejde. Find svar på følgende spørgsmål:
  - Får man løn for arbejdet?
  - Er det frivilligt socialt arbejde at hjælpe sin mormor med at male hendes stue?
  - Er det frivilligt socialt arbejde at tilbyde sin gratis hjælp i Kvickly?

Hvorfor lave frivilligt arbejde?

- ▶ Gå ind på heltfrivilligt.dk.
- ▶ Klik ind på e-magasinet SHORT CUT side 2-3 og side 11. Her fortæller forskellige unge om deres argumenter for at lave frivilligt arbejde. Læs argumenterne højt for hinanden og se de små filmspots på side 11.
  - Giv hvert argument overskrift på et stykke papir
  - Føj jeres egne argumenter til
  - Kan I blive enige om en rækkefølge, hvor det vigtigste argument står først?

Test til sidst din "frivilligtype"!

Er du "Opinion Fighter", "Heart Helper", "Kids Coach" eller...? Giver det dig et kick at tale foran mange mennesker? Foretrækker du at lytte frem for at tale? Er det vigtigste for dig at få en gruppe til at fungere?

- ▶ Tag testen på websiden og find ud af, hvilken frivilligtype du er. (Gå ind på heltfrivilligt.dk).

Find et frivilligt arbejde

- ▶ Gå ind på frivilligjob.dk. Det er Danmarks største jobportal for frivilligt arbejde. Vil du være lektiehjælper, spejderleder, fodboldtræner, bestyrelsesmedlem, telefonrådgiver eller noget helt sjette?
  - Gå ind på portalen og søg og find et eller flere jobs som frivillig, der ville passe til netop dig.
  - Skriv en kort tekst om jobbet og om, hvorfor det ville passe til dig. Fremlæg for din makker eller for klassen.

PLENUM I KLASSEN:

- Snak om de forskellige argumenter, I har listet op for at lave frivilligt arbejde.
- Skriv de forskellige "frivilligtyper" op på tavlen og tæl, hvor mange der er af hver i jeres klasse.
- Fortæl hinanden om de jobs, I har fundet.
- Er der nogle af jer, der allerede har et frivilligt arbejde?

TEMA:

FORENINGER OG FORENINGSARBEJDE

LÆS HØJT I KLASSEN:

Cirka 35 % af danskerne udfører frivilligt arbejde på én eller anden måde. Der findes over 100.000 frivillige organisationer i Danmark.¹³

Cirka hver tredje dansker er medlem af en forening. Idrætsforeninger, haveforeninger, politiske foreninger, piberygerforeninger... Der er faktisk ingen grænser for, hvad man kan forene sig om! Hvis man har en idé, nedsætter en bestyrelse, skriver foreningens vedtægter og bliver enige om dem på en generalforsamling, så har man en forening. Og så kan man fx søge støtte til aktiviteterne fra staten, kommunen eller private fonde, og låne lokaler på skoler, i kulturhuse eller lignende.

En forening er et sted, hvor man deler interessefællesskab med nogle andre. Et sted, hvor man føler sig hjemme og måske særligt accepteret. Det kan fx være i en forening for homoseksuelle, en religiøs forening, en kulturel forening for kurdiske tyrkere. Eller en forening for fodboldspillere eller hestepiger.

I alle foreninger har man mulighed for at få et netværk og lære om demokrati, og gennem foreninger kan man få en indflydelse, man måske ikke kan få som enkeltperson.

Det vil sige, at hvis man har en idé eller en holdning, OG hvis man kan få andre med på den, så har man mulighed for selv at være med til skabe noget nyt. Der er mange muligheder for at få indflydelse, både på det danske samfund og på sit lokalsamfund.

¹³ | Fra rapporten "Frivilligt arbejde – den frivillige indsats i Danmark", af Inger Koch-Nielsen m.fl., SFI 05:20, 2006.

ALLE KAN DANNE EN FORENING!

GRUPPEØVELSE: DAN EN FORENING

Det er ikke så svært som det kan lyde at danne en forening. Vedtægterne kan se ud på mange måder. Nu skal I arbejde på at opfinde en forening og give den et navn, et formål, en bestyrelse og nogle vedtægter.

1

Etablering af en forening og dens vedtægter:

- Find på foreningsforslag og fremlæg dem for resten af klassen. Det må gerne være sjove forslag!

2

- Alle i klassen stemmer nu på den forening, de synes er den mest spændende. Den forening, der får flest stemmer, skal I arbejde videre med.

3

- Giv den forening, der har vundet, et navn, og skriv så dens vedtægter! Før I ved af det, kan I stå og have brug for denne viden i virkeligheden!

Vedtægter kan skrives på mange forskellige måder. Her er et skabeloneksempel til inspiration fra Salaam Film & Dialog:

i 7 SiND

KHADiJE

OG KÆRLIGHEDEN

OM TRADITIONER I FORANDRING

FOKUS

Filmen om Khadije og de tilhørende elevopgaver fokuserer på nogle af de kulturelt betingede traditioner, som unge typisk kan finde det vanskeligt at få til at hænge sammen med deres tilværelse i øvrigt.

Khadijes forældre er fra Mellemøsten. Hun bor hjemme og følger nogle af families traditioner, men ikke dem alle. Sløret var hendes eget valg. Mange af hendes familiemedlemmer bærer ikke slør, og hun tog sit på, før hendes mor også valgte at bære slør. Hun er stærkt optaget af at være en selvstændig, deltagende kvinde i det danske samfund. Blandt andet arbejder hun som rollemodel i Brug for alle unges rollemodelkorps og er oplægsholder for Salaam Film & Dialog. I filmen ser vi også udsnit fra hendes teatermonolog, som hun har lavet i samarbejde med C:ntact, Betty Nansen teatrets afdeling for integration og uddannelse. Khadijes C:ntact-monolog handler blandt andet om, at andre har villet bestemme, hvem hun skal giftes med, og hvordan hun bør leve som en "god" kvinde. Med sit arbejde går hun i dialog med andre unge om, hvordan man aktivt kan positionere sig i forhold til tro, traditioner og forventninger.

Khadije har den mere dramatiske erfaring med sig i bagagen, at hun som niårig blev tilbageholdt i Libanon af sin far sammen med sine to søskende i forbindelse med en ferie. Efter ni måneder lykkedes det børnene at flygte tilbage til Danmark. Nu, 10 år efter, har hun igen taget kontakt til sin far.

Opgavematerialet stiller skarpt på æresbegreber, sladder og social kontrol. Ligesom vi ser på køn og ligestilling samt kultur og forandring.

FORLØB: OVERSIGT OVER OPGAVER

- **Udforskning af filmen i grupper og par**
  - Klassebrainstorm. Associationsøvelse på begreber
- **Tema: Kønsroller og kærlighed**
  - Gruppearbejde og diskussion
  - Mindmap i klassen om "en rigtig kvinde/mand"
  - Gruppearbejde: Planche over "det lykkelige ægteskab"
  - Individuelt arbejde: Skriv et digt om "den eneste ene"
  - Leg med holdninger. Klasseøvelse: Ægteskab – fornuft eller følelser?
- **Tema: Ære og skam**
  - Gruppearbejde: Læsning og diskussion ud fra spørgsmål
  - Læsning om begreberne ære og skam. Gruppediskussion. Kan evt. tages sammen i klassen
- **Tema: Sladder og rygter**
  - Læsning i klassen og diskussion ud fra spørgsmål
  - Fire gulv- og rundkredsøvelser om rygter og sladder
- **Tema: Kultur og forandring**
  - Brainstorm. Associationsøvelse i klassen: Begrebet kultur
  - Fælles læsning og indblik
  - Parvis: Mindmap over "kulturer"
  - Gruppearbejde: Diskussion af spørgsmål
  - I klassen: Diskussion i plenum

FAGRELEVANS OG NIVEAU

Særlig relevant i religions- og samfundsfag.

Materialet er forholdsvist svært, og ikke alle klasser på grundskoleniveau vil kunne arbejde med alle øvelserne. Der er personlige spørgsmål, fx til teksten og gruppearbejdet om ære og skam. Det vil afhænge af klassen, om det fungerer for dem at gå tæt på egne erfaringer og holdninger.

FORMÅL

Med filmen om Khadije er det tanken at give en forståelse af identitet og kultur som noget dynamisk. Noget man selv er med til at skabe, uden at man behøver at frasige sig det, man kommer fra. Man behøver ikke nødvendigvis "vælge side", man kan navigere i mange kulturelle felter samtidigt. Alle unge navigerer aktivt i sideordnede og somme-tider modsatrettede kulturelle felter, men unge med etnisk minoritetsbaggrund har deres kulturelle baggrund som en ekstra (tydelig)

udfordring – eller måske snarere som en ekstra ressource! At kunne ”kulturnavigere” er efterhånden en kompetence, der efterspørges på arbejdsmarkedet (jf. side 19-20).

Opgavesættet sigter mod at få eleverne til at reflektere over implikationerne af sladder og social kontrol og over et æreskodeks, der for nogle kan fordrer, at man bør følge familiens anvisninger frem for at følge sit eget hjerte.

Social kontrol og kulturel forandring

En del unge med etnisk minoritetsbaggrund oplever, at deres forældre synes at ”leve i en anden tid” og måske i parallelsamfund af lukkede miljøer, hvor den sociale kontrol er dominerende. Nogle oplever, at de skal leve op til markant anderledes værdisæt og andre normer end deres jævnaldrende etnisk danske kammerater. Det er en udfordring, disse unge må forholde sig til.

For mange unge er det imidlertid også et problem, at de kan støde på andres stereotype opfattelser af deres familieforhold. Dette kan hindre indsigt i og forståelse for en langt mere kompleks og foranderlig virkelighed. De fleste familier med etnisk minoritetsbaggrund har i dag deres egne ”værdiblandinger”, hvor der kan være forskellige måder at tillægge henholdsvis kollektivet, slægten, familien og det enkelte individ betydning på. Det samme gælder jo i øvrigt i etnisk danske familier!

For nogle unge med etnisk minoritetsbaggrund gælder det dog, at familien tillægger kollektivistiske værdier stor vægt, og at den individuelle unge forventes at indordne sig under familiens krav. Forældrene kan være præget af traditioner eller måske snarere af angst og uvidenhed i forhold til, hvad et ungeliv i Danmark består af. De kan være bange for, hvad deres børn roder sig ud i, og de kan derfor forsøge at beskytte dem ved at kontrollere og bestemme over dem. I familier og miljøer, hvor det kollektivistiske værdisæt er stærkt funderet, findes der ofte stærke idéer om, hvordan man bør opføre sig som ung, og hvordan man er med til at bevare familiens ære.

I de miljøer, hvor ære har stor betydning, spiller sladder og social kontrol ofte en vigtig rolle. Her kan især nogle af de unge piger føle sig kontrolleret af familien. Det kan fx være brødrene, der får rollen som kontrollanter, en rolle, der for nogle unge mænd, kan være problematisk. Pigerne ved, at de skal opføre sig på en bestemt måde for ikke at få ødelagt deres gode rygte, og at det kan have en fatal betydning for deres fremtid, hvis nogen taler grimt om dem.

I mange familier tager unge med minoritetsbaggrund imidlertid løbende ”små opgør” og laver ”små oprør” mod deres forældres forsøg på at bestemme, hvad de må og ikke må. Det samme sker vel i de allerfleste danske hjem i større eller mindre grad. Forældre og børn har sjældent samme syn på, hvad der er godt for den unge. For de etniske minoritetsforældre kan generationskløften dog føles ekstra dyb, fordi de har

andre opdragelsestraditioner i deres kulturelle bagage, og måske især fordi de kan savne viden om det ungdomsliv, deres sønner og døtre er en del af.

Mange unge med etnisk minoritetsbaggrund oplever heldigvis trods alt, at deres forældre ofte er villige til at gå på kompromis med gamle mønstre og forholde sig til den tid og det sted, de og deres børn lever i – særligt hvis de unge i højere grad giver deres forældre viden om, hvad de laver, og går i dialog med forældrene. Mange problemer løses således i familierne ved forhandlinger, hvor både forældrene og den unge "sluger nogle kameler", og man finder en fælles sti på den svære vej gennem generationskløfterne.¹⁴

I enkelte familier går det imidlertid helt galt. Dét hører vi mere om, end vi hører om alle de etniske minoritetsfamilier, hvor generationsforhandlingerne går godt.

De unge har brug for fortællinger, der giver tro på dialog og forhandling.

LINKS OG INSPIRATION

Det kan være en god idé at se filmen MENINGEN MED ANNE om livets store spørgsmål og filmen om Khadije i sammenhæng. Herefter kan I vælge at arbejde med opgavemateriale til én eller begge film. For videre arbejde med temaet danskhed og kulturelle stereotyper kan I både bruge undervisningsmaterialet til filmene om Anne og om Serhat.

¹⁴ | Jf. bl.a. Marianne Nøhr Larsen: "De små oprør – tanker og metoder i arbejdet med minoritetspiger." Aarhus Universitetsforlag 2004

7 SiND

kHADiJE

OG KÆRLIGHEDEN

UDFORSK

FILMEN

SE FILMEN I KLASSEN:

- ▶ Se filmen igen fordelt i grupper. Hver gruppe er særligt opmærksom på ét eller flere aspekter:
  - Noget der undrede jer
  - Noget I godt kunne lide
  - Noget I ikke brød jer om
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I havde lavet filmen
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I var hovedpersonen
- ▶ Præsenter jeres tanker og observationer i klassen.

FIND PÅ SPØRGSMÅL TIL FILMEN:

- ▶ Find fem spørgsmål sammen med din sidemand, som I vil tale om i arbejdet med filmen og dens temaer. Skriv dem på papirlapper.
- ▶ Sæt lapperne på tavlen, så de passer sammen tematisk. Skriv overskrifter til hvert tema.
- ▶ I plenum: Diskuter spørgsmålene i klassen, tema for tema.

RUNDT OM HOVEDPERSONEN

LÆS TEKSTEN TO OG TO:

Khadije optræder som rollemodel for bl.a. Integrationsministeriets indsats "Brug for alle unge". Hun fortæller sin personlige historie til andre unge og viser med sit eget eksempel, at man selv kan forme sig et godt liv, også selvom det er fyldt med svære valg og dilemmaer.

I en teatermonolog tager Khadije udgangspunkt i sin egen historie. Hun fortæller om, da hun som 19-årig sagde ja til at gifte sig med den mand, hun var forelsket i. Men hans mor ville blande sig i brylluppet og fremtiden og alt muligt, som Khadije selv ville bestemme. Hun sagde til den unge mand, at han skulle bede sin mor blande sig udenom, ellers ville hun slet ikke have ham! Det fik han ikke gjort – og tre dage inden brylluppet fandt hun ud af, at han og hans mor havde aflyst brylluppet.

Khadije kunne have været en pige, der havde fulgt sin fars ønske og var vendt tilbage til et liv i Libanon med ham. Hun kunne også have levet i et ægteskab, hvor svigerfamilien bestemte, hvordan hun skulle være.

Men Khadije vil selv bestemme, hvordan hendes fremtid skal se ud. Som 19-årig tager hun på højskole og er på vej ud i fremtiden. Hun skal vælge en af de veje, der findes, når man er en dansk pige på 19 år.

”Der er ikke noget, der er nemt,”

SIGER HUN I ET INTERVIEW TIL UNGDOMSBLADET COMMUNITY

”Jeg har oplevet så meget, at jeg ved, at det ikke behøver at være nemt, for at man bliver glad. Hvis man gerne vil noget, indebærer det en masse svære valg.”

SNAK TO OG TO:

- Beskriv Khadije. Hvad er særligt karakteristisk for hende? Hvad synes hun er vigtigt?
- Hvad er hendes holdning til kvindens stilling i familien, i livet og i samfundet?
- Hvad er hendes holdning til ægteskab?

Khadije spørger: ”Vil du gerne indordne dig under din families normer, eller vil du finde dine egne grænser?”

- Hvad mener Khadije selv? Find et sted i filmen, hvor hun forklarer sig. Hvad mon hun mener med ”at eksperimentere”?
- Hvad betyder det for hende, hvad andre tænker?
- Er det almindeligt at tænke som Khadije? Har alle unge samme muligheder for at eksperimentere med deres grænser?

ARBEJD MED BEGREBER

I KLASSEN:

- Hvad forstår I ved begrebet ”kønsligestilling”?
- Hvad forstår I ved begrebet ”social kontrol”?
- ▶ Tal med jeres lærer om begreberne og gå så ud i grupper.

GRUPPEARBEJDE:

- ▶ Lav en planche om hvert begreb. Find gerne overskrifter og citater fra artikler på nettet og i aviser, billeder og tegninger. Brug alt hvad I kan finde, der kan illustrere begrebernes betydning, og hvordan de påvirker os i vores hverdag.

TEMA:

KØNSROLLER**OG KÆRLIGHED****GRUPPEARBEJDE:**

- ▶ Diskuter følgende udsagn og spørgsmål i grupper:
  - "En kvinde skal stå for den overordnede husholdning i hjemmet"
  - "En mand har det overordnede ansvar for familien"
  - "Familiens sønner skal passe på døtrene"
  - Khadije siger i et interview i forbindelse med filmen: "Jeg er enhver arabisk svigermors mareridt". Hvad mener hun med det?
  - Kender I begrebet "Svigermors drøm"? Hvad betyder det?
  - Hvad mener I om kønsligestilling? Hvordan taler man om det i jeres familier? Hvordan synes I, at man taler om det i det danske samfund generelt?
- ▶ Få en i gruppen til at tage stikord fra jeres diskussion. Bagefter holder jeres stikords-person et kort oplæg for klassen om gruppens holdninger.

KLASSEØVELSE: MINDMAP

I skal nu tale om, hvad "en rigtig kvinde" og "en rigtig mand" er!

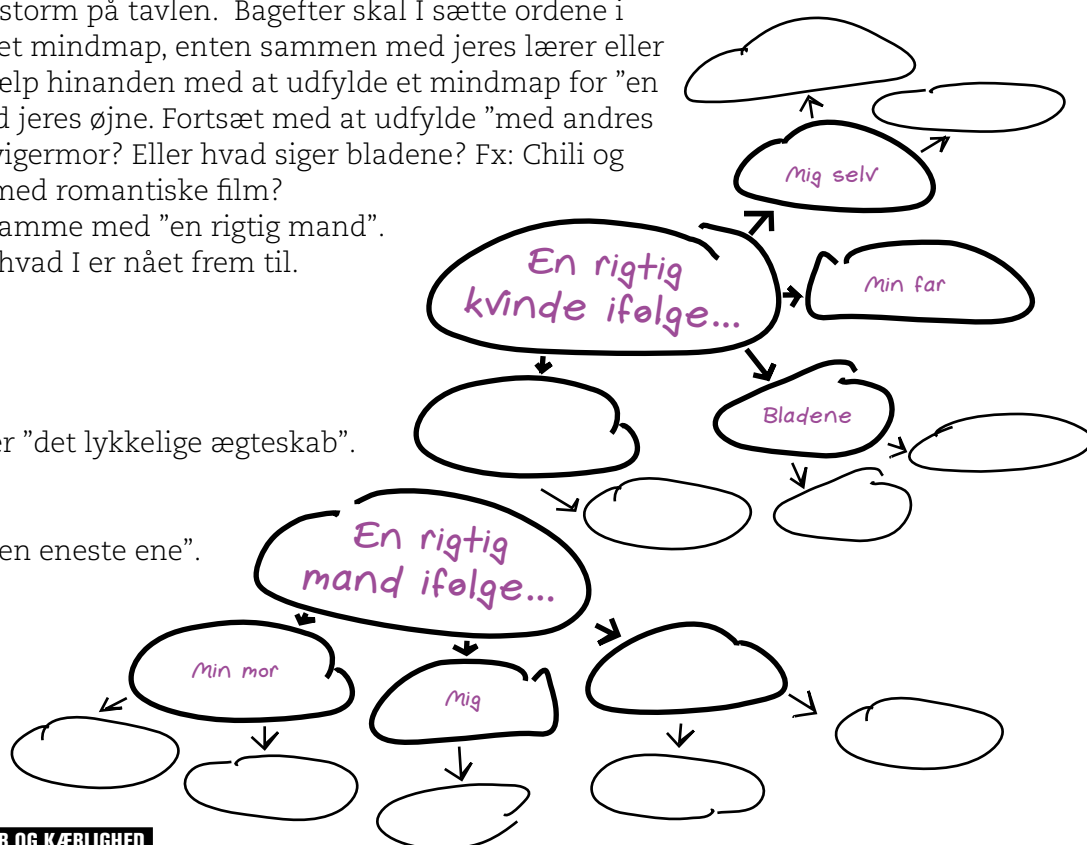
- ▶ Start med en brainstorm på tavlen. Bagefter skal I sætte ordene i system ved hjælp af et mindmap, enten sammen med jeres lærer eller i mindre grupper. Hjælp hinanden med at udfylde et mindmap for "en rigtig kvinde" set med jeres øjne. Fortsæt med at udfylde "med andres øjne". Hvad mener svigermor? Eller hvad siger bladene? Fx: Chili og Woman? Eller hvad med romantiske film?
- ▶ Bagefter gør I det samme med "en rigtig mand".
- ▶ Snak bagefter om, hvad I er nået frem til.

ANDRE ØVELSER:**Gruppearbejde**

- ▶ Lav en planche over "det lykkelige ægteskab".

Individuelt arbejde

- ▶ Skriv et digt om "Den eneste ene".

ÆGTESKAB – FORNUFT ELLER FØLELSER?!

KLASSEØVELSE: LEG MED HOLDNINGER

I mange arabiske familier er der tradition for, at forældrene er med til at bestemme, hvem man gifter sig med, og hvordan man skal leve sammen som mand og hustru. Khadije vil selv bestemme over sit liv, og hendes billede af en god hustru er vist ikke det samme som hendes daværende svigerfamilies.

Hvad mener I om ægteskabet? Skal man udelukkende gå efter sit eget hjerte, eller skal man lytte til, hvad ens forældre siger? Hvad skal der til for, at et ægteskab fungerer? Fx: At man er forelskede? At man har fælles værdier? Skal man mest lytte til sine forældres erfaringer og fornuft? Eller er det bare fornuftigt at lytte til sine egne følelser?

1

Hvad er din holdning?

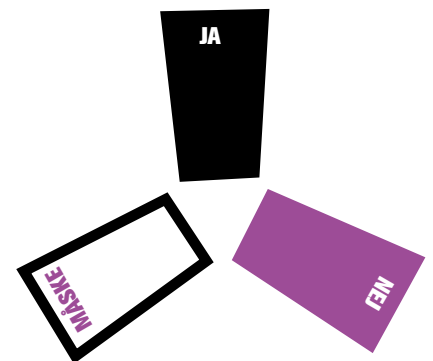
► Skriv henholdsvis "ja", "nej" og "måske" på tre papirark. Læg hvert ark ud i hver sit hjørne af lokalet.

2

► Jeres lærer læser forskellige udsagn op, og for hvert udsagn placerer I jer efter, hvad I mener hver især. På hvert ståsted taler I sammen om, hvorfor I har valgt netop dét, hvorefter grupperne skiftes til at argumentere for, hvad de mener. I må gerne flytte jer undervejs, hvis I finder ud af, at I står forkert. Evt. kan man få lov at fortælle, hvorfor man flytter sig.

3

- Jeres lærer læser nu et udsagn op ad gangen:
- Et ægteskab vil fungere bedst, hvis man har de samme værdier
  - Lige børn leger bedst! Man skal være så ens som muligt for at have et godt ægteskab
  - Man skal kun gå efter sit eget hjerte. Følelser frem for fornuft!
  - Man skal lytte til traditionerne og ikke prøve at lave dem om

TEMA:

ÆRE OG SKAM**GRUPPEARBEJDE:**

► Sæt jer sammen i grupper. Læs teksten sammen, og diskuter spørgsmålene:

Familiens ære og social kontrol

Mange unge vil selv bestemme deres fremtid. Det er ikke alle forældre enige i, at de skal. De er bekymrede for, hvad andre vil sige om deres børn, hvis de ikke lever op til familiens forventninger.

Der er også mange unge, som gerne vil have deres forældre med på råd, når de skal vælge fx uddannelse og ægtefælle. I hvert tilfælde vil de fleste nok gerne glæde deres familie med de valg, de tager. Men der er også nogen, der vil være noget HELT andet end det, deres forældre forventer af dem.

I de allerfleste familier i verden betyder det noget, at man udadtil kan vise, at det går godt. For nogle familier med etnisk minoritetsbaggrund i Danmark kan det betyde særlig meget, at deres børn skal bevare "familiens ære" ved at leve efter bestemte forskrifter for ærbarhed.

ÆRE OG BILLIGE TØSER

"Æren betyder meget for vores familier. Jeg kan ikke gå op i byen, uden at jeg hele tiden skal holde øje til højre og venstre for at se, om der er nogen, der kender mig. Hvis de ser mig med de forkerte, eller hvis jeg går og snakker højt og ikke er vældig alvorlig, så bliver jeg stemplet som en billig tøs. Og det er det samme som, at jeg sikkert også er løs på tråden. Hele tiden skal jeg have i baghovedet, at vi piger er familiens ære, og at det er vores opgave at familienavnet ikke bliver svinet til."

CITATET ER FRA EN PIGE PÅ 16 ÅR MED TYRKISK BAGGRUND

(FRA BOGEN "ELSKER – ELSKER IKKE. OM KÆRLIGHED OG ARRANGEREDE ÆGTESKABER."
MARIANNE NØHR LARSEN, CDR FORLAG 2000)

- Hvad mener pigen med "æren betyder meget for vores familier"? Hvilke familier tror du, hun mener?
- Hvad mener hun med, at pigerne er familiens ære?
- Hvordan kan man svine et familienavn til?
- Hvilke tanker om piger og kvinder kan der ligge bag ordet "billig tøs"?
- Hvad mener I om, at det oftest er piger, der skal "være ærbare"?
- Kan I komme på helt andre "æresbegreber", man som ung skal leve op til i familien? Tænk gerne så bredt som muligt og på familier af alle slags! (Fx jeg SKAL være læge, jeg SKAL overtage min fars bondegård, jeg må IKKE gifte mig med en fra et andet land, jeg SKAL have børn, jeg må IKKE være homoseksuel, jeg SKAL bare være lykkelig)

I PLENUM:

► Saml op på jeres gruppediskussioner. Læs bagefter følgende artikel:

Vidste I det – om ære og skam?

► Få en i klassen til at læse højt og diskuter teksten.

I nogle af de lande, indvandrerne i Danmark kommer fra, har begreberne 'ære og skam' stor betydning. Ét menneske kan bringe skam over en hel familie ved at gøre noget, der strider imod normerne i det pågældende samfund. Det kan fx være, hvis en pige går i seng med en mand, før hun er blevet gift – eller hvis hun har en kæreste, som familien ikke synes om.

Pigens familie kan så forsøge at presse hende til at gifte sig med en mand, som de vælger. Hvis hun alligevel vælger at gå sine egne veje, kan familien føle sig nødsaget til at 'rense skammen bort'. I ekstreme tilfælde kan det fx være ved at sende hende til familiens hjemland og tvinge hende til et ægteskab dér. I ganske få tilfælde er det set, at forældre har slået deres døtre ihjel.

Langt de fleste piger forhandler sig til rette med deres familier. Men mange oplever alligevel, at fænomenet 'ære' spiller en stor rolle i definitionen af, hvad det vil sige at være 'en god pige'. Hvilket de fleste selvfølgelig gerne vil være!

Det er sjældent, det ekstreme sker. Men i Danmark har der været talt og skrevet meget om æresvold og æresdrab på etniske minoritetspiger, så det er klart, at pigerne også selv tænker over, hvordan deres familier vil reagere, hvis de kommer hjem med en kæreste...

Det er ikke kun piger, der kan krænke familiens ære. En dreng kan også bringe skam over familien, fx hvis han er homoseksuel. Det kan være svært for nogle familier. (Læs fx mere på *denforbandedekaerlighed.dk*). Det kan også være, at han bare ikke lever op til familiens forestilling om 'en god dreng' – fx hvis han ikke har en uddannelse eller et job, så han kan tjene gode penge.

Ære og skam har ikke noget med islam at gøre, men med gamle traditioner, som findes blandt såvel muslimer som jøder og kristne i store dele af verden. Både ude i verden og i Danmark forsøger mange unge at gøre op med traditionerne og med de ældre generationers idéer om ære og skam. Fx er der mange unge muslimer, som mener, at et påtvunget ægteskab ikke er et rigtigt ægteskab. Koranen siger nemlig, at man skal sige ja til sin ægtefælle med hjertet.

Ære og skam betyder også meget i Danmark, men man taler ikke om det på samme måde som i bl.a. Mellemøsten. I Danmark er der ikke tradition for, at man kan "slette skammen" og give familien æresoprejsning ved fx at slå den skamfulde ihjel eller sende vedkommende bort.

Alligevel er der mange danskere, der i løbet af et liv oplever at "skamme sig". Fx kan nogen skamme sig så meget over at komme i fængsel eller at gå konkurs med deres firma, at de ikke ser andre løsninger end at tage livet af sig.

TAL OM I KLASSEN:

- Kan I finde eksempler på noget, der kan være skamfuldt? For et menneske? For en familie?
- På dansk har vi en talemåde, der hedder "familiens sorte får". Hvad ligger der i talemåden? Kender du nogen, der betragtes som familiens "sorte får"? Og hvorfor? Hvad skal der til for at blive et "sort får" i din familie?
- Kender I andre udtryk, gerne på andre sprog, for det samme?
- Diskuter forholdet mellem kultur, traditioner og begreber som "ære og skam". Er det en del af dansk kultur at føle ære og skam? Er det en del af arabisk, chilensk, kinesisk eller tyrkisk kultur?
- Er det vigtigt, hvad andre tænker om en?

INDIVIDUEL SKRIVEOPGAVE:

- ▶ Skriv et essay på en side med titlen: "Køn og frihed". Før du skriver:
  - Tænk over, hvad du har læst og diskuteret omkring religion og tradition, ære og skam
  - Du kan også kigge på billedet her og skrive, hvad du tænker

Tegning: Mette Dreyer

TEMA:

SLADDER OG RYGTER

LÆS OP FOR HINANDEN:

Eventyret "Det er ganske vist" af H.C. Andersen handler om en lille fjer, der falder af en høne ved et tilfælde. Historien om fjerens rygtes og ender med at blive til en historie om fem høns, der har plukket sig nøgne og hakket sig til blods for at gøre indtryk på en hane. Med historien om hønsene har H.C. Andersen fortalt om den sladder, som han oplevede på sin tid, hvor snakken gik fra dør til dør i landsbyerne, og historierne blev lidt mere saftige for hver gang, de blev fortalt. Havde man gjort et lille fejltrin, kunne det få store konsekvenser, hvis sladderens tog fart.

Sådan er det stadig. Der sladres overalt og i alle kulturer. Især i små samfund, hvor folk kender hinanden som i fx villakvarterer eller boligblokke.

Sladder kan bruges til at blive klogere på verden og virkeligheden. Sladder kan bruges til at holde øje og øre med, at alle trives og har det godt. Men sladder kan også være ondsindet og bruges til at spænde ben for andre. Ofte tænker den, der sladrer om andre, ikke over de konsekvenser, det kan få.

TAL OM I KLASSEN:

- Tænk på filmen om Khadije. Hvad ville man kunne sige om hende, hvis man ville lave ondsindet sladder om hende?
- Hvad kunne man sige om hende, hvis man ville rose hende over for andre?

FIRE ØVELSER OM RYGTER OG SLADDER

A | OPVARMNINGSØVELSE

1

► Sid i en rundkreds

2

► Prøv i fællesskab kort at definere følgende:

- Et rygter er...
- Sladder er...
- Et ry er...

B | DEN VARME STOL

1

► Sid i en rundkreds

2

► Jeres lærer læser forskellige udsagn op. De, der er enige, rejser sig. De, der er uenige, bliver siddende. Er man i tvivl, stiller man sig bag stolen.

3

► Lad nogle begrunde deres standpunkter – afhængigt af, hvor meget tid I har.

4

► Læreren læser ét udsagn op ad gangen:

- Slik er bedre end is
- Forår er bedre end efterår
- Sladder er det samme som bagtaleri
- Det er svært at få status og blive populær i skolen
- Den, som får et rygter, er selv ude om det
- Den, som siger et rygter videre, har lige så stort ansvar, som den, der skabte rygteret
- Det er svært at forsvare en, der bliver sladret om
- Det er i orden at bagtale en, jeg ikke kan lide
- Jeg taler tit om, hvordan folk ser ud, og hvad jeg synes om dem
- Det er vigtigt at vise respekt overfor folk, selvom de ikke er mine favoritmennesker
- Det er naturligt at piger, der klæder sig "luderagtigt", ikke får respekt
- Det kan være svært at sige nej til en ven, hvis han beder mig om noget, jeg egentlig ikke vil
- Når man har høj status, er det et stort arbejde at beholde den
- Rygter kan ødelægge folks liv
- Ingen får lov at bestemme, hvordan jeg skal være
- Piger sladrer på en anden måde end drenge

C | DILEMMAØVELSE: FIRE HJØRNER**1**

► Tag stilling til de nedenstående spørgsmål (find evt. selv et andet, som kan være mere relevant for jer).

Hvad er det bedste en pige kan gøre, hvis hun bliver kaldt "luder"?

1. Lade som om, hun ikke hører det
2. Sige lignende ting tilbage
3. Sige, at ingen har ret til at kalde hende for luder
4. Andre forslag

2

► Skriv de fire svarmuligheder på hvert sit papir og hæng dem i hvert sit hjørne af klassen.

3

► Alle vælger nu hjørne. Lad en eller flere fra hvert hjørne fortælle, hvorfor de har valgt netop dét hjørne. Man har lov at skifte plads undervejs, hvis man vil.

D | ROLLESPIL

Kender I episoder fra jer selv eller fra andre om sladder og rygter? Hvordan opstår de, og hvordan håndterer man dem?

1

► Del jer ud i grupper og spil et rollespil for hinanden. Enten kan I selv finde på et optrin om et rygte, eller også kan I spille en situation over følgende dilemma:

Du hører ude i byen, at din søster er "nem" og har været sammen med flere drenge. Du ved, det ikke er rigtigt. Hvad gør du?

2

► Diskuter bagefter dilemmaet i klassen.

- Hvordan kommer man bedst et rygte til livs; skal man ignorere det, eller skal man bekæmpe det? Hvis man vil bekæmpe det, hvordan gør man så?
- Hvis man hører det fra mange, skal man så tvivle, eller skal man stole på sin egen vurdering?

Dilemmaet kan evt. spilles som et "forum-teater". Det vil sige, at I spiller det igennem to gange: Første gang spiller I det igennem, således som I selv har tænkt det. Anden gang giver I jeres publikum lov til at komme med idéer til andre løsninger eller evt. selv overtage rollerne i spillet og se, hvad der sker.

TAL OM I KLASSEN:

- Har du været med til at sladre om nogen?
  - Hvad gjorde du?
  - Hvad gjorde de andre?
  - Hvordan tror du, det var for den person, det gik ud over?
  - Er der nogen, der har sladret om dig?
  - Hvordan føltes det?
  - Hvad kunne du tænke dig, andre ville have gjort i situationen?
  - Hvad kunne konsekvenser af sladder være for personen?
  - Kan man kontrollere eller få magt over andre, ved at sladre om dem?
- Kender I eksempler?

TEMA:

KULTUR OG FORANDRING

ASSOCIATIONSØVELSE I KLASSEN:

Hvad forstår I ved begrebet "kultur"?

► Lav en brainstorm og skriv ordene op på tavlen.

LÆS TEKSTEN I KLASSEN:

Hvad ER kultur egentlig for noget? Hvem har kultur? Kan nogen have mere end andre?

Kultur er et mærkeligt begreb, som det kan være svært at forstå. I politiske debatter om indvandring og integration tales der meget om kultur, og om hvordan dansk kultur adskiller sig fra andre kulturer. Nogle gange tales der om, at "indvandreres og flygtninges kultur er et problem, fordi den står i vejen for integrationen". Ofte taler man om kultur som et bestemt sæt af normer, værdier og vaner, som noget der altid er det samme. Men i virkeligheden er det jo ikke sådan. Kultur er ikke noget statisk, som kan afgrænses og sættes på formel. Kultur ændrer sig nemlig hele tiden. Den måde, dine bedsteforældre levede på, og de normer, der gjaldt, da de var unge, er anderledes end de normer og værdier, du lever efter. Sådan er det både blandt danskere og blandt andre nationaliteter og folkeslag. Kultur ændrer sig, også når vi ikke tænker over det.

Man kan tale om "arabisk kultur", som fx i Khadijes familie. Eller man kan tale om "dansk kultur", som Khadijes familie så i øvrigt også er en del af. Er Khadije mest arabisk eller dansk? Kan man være begge dele på én gang?

Når Khadije spiser en kebab, er det så arabisk kultur? Når hun spiser en pizza, er det så italiensk kultur? Eller er både kebab og pizza del af en dansk kultur, der er sammensat af mad og andet godt fra hele verden? Hvor længe skal vi have spist spaghetti (der oprindeligt stammer fra Kina) i Danmark, før det er dansk? Og hvad med kakao? Kakaoen kom i sin tid fra de mexicanske indianere!

ALLE har kultur, og alle er med til at skabe den kultur, de er en del af. Kultur er ikke noget, vi kan afgrænse. Kultur handler ikke kun om, hvilket land eller samfund man kommer fra. Kultur er også, hvad man tror på, hvad man laver i sin fritid, om man uddanner sig eller ej, og om man bor i en by eller på landet. Kultur er både det, man har med sig, og det, man skaber med sit eget liv og sammen med de mennesker, man laver forskellige ting sammen med: Spiller håndbold med. Beder med. Spiser med. Arbejder med. Og så videre. Kultur er relationer! I skolen skaber hver klasse sine normer og sin kultur, der er lidt forskellig fra andre klassers.

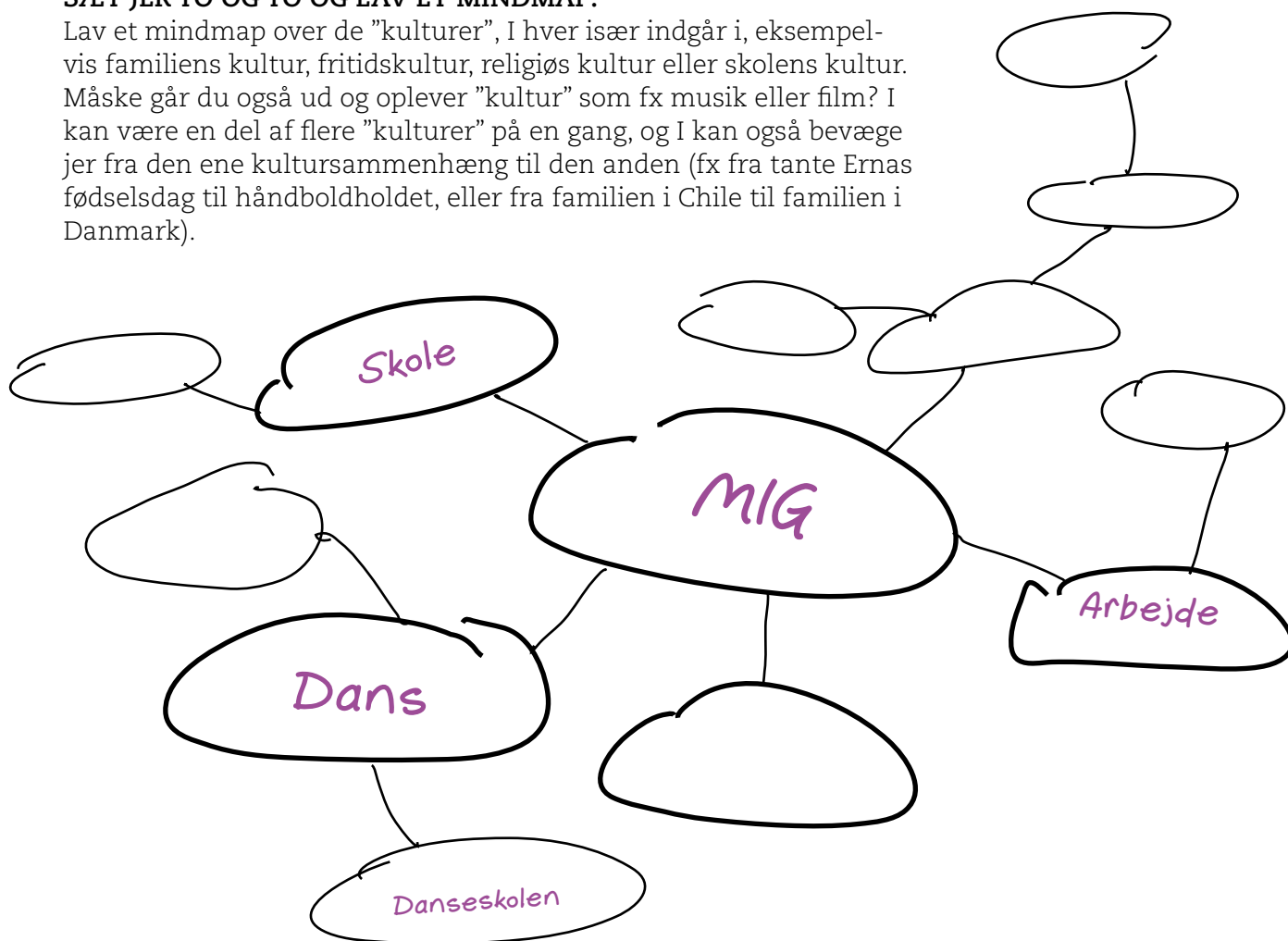
Kultur forandrer sig hele tiden. Khadije spiser måske rugbrød med ost, og Annette spiser kebab. Nogle får julegaver uden at holde en egentlig jul. Mads og Signes datter skal hedde Aisha. Vi bliver hele tiden påvirket af hinandens kulturer, og de fælles kulturer ændrer sig hele tiden.

Man kan se kultur som noget, der gør os forskellige fra hinanden; som noget vi bærer rundt på og som afhænger af, hvor vi eller vores forældre kommer fra. Det er derimod også muligt at se kultur som noget, vi har tilfælles; som noget, vi skaber sammen i den tid og i det land, vi lever i. Kultur kan altså forstås som "et fleksibelt fællesskab", et fællesskab der hele tiden forandrer sig, afhængigt af hvem der deltager i det. Kultur handler om at skabe nogle fælles regler, normer og rammer.

De fleste af os bestemmer vores egne værdier – indenfor de normer og rammer, som samfundet omkring os har sat op. For nogle bliver det en blanding af det, de møder i skolen og læser i danske bøger og aviser, og det, de oplever og lærer i deres familie og måske i familiens andet hjemland.

SÆT JER TO OG TO OG LAV ET MINDMAP:

Lav et mindmap over de "kulturer", I hver især indgår i, eksempelvis familiens kultur, fritidskultur, religiøs kultur eller skolens kultur. Måske går du også ud og oplever "kultur" som fx musik eller film? I kan være en del af flere "kulturer" på en gang, og I kan også bevæge jer fra den ene kultursammenhæng til den anden (fx fra tante Ernas fødselsdag til håndboldholdet, eller fra familien i Chile til familien i Danmark).

”Jeg tror at man skal igennem rigtig mange ting, før man finder sig selv – og det er helt okay at være forvirret og splittet imellem to kulturer... jeg tror at det er meget sundt at eksperimentere.”

SIGER KHADIJE

SÆT JER I GRUPPER OG DISKUTER FØLGENDE SPØRGSMAÅL:

- Diskuter, hvordan og hvorfor kultur forandrer sig. Hvordan tror I, familiekulturen har forandret sig for Khadijes familie? Hvordan tror I, at kulturen vil være i den familie, som Khadije selv skaber en dag?
- ”Det er typisk indvandrerkultur,” siger Khadije om hendes families store fjernsyn. Diskuter, hvad hun mener med det. Har hun ret?
- Hvordan forandrer familiekulturen sig i jeres familie?
- Hvilke forandringer kunne I tænke jer i den/de kultur(er), I er en del af? Diskuter, hvad I selv kan gøre for at skabe de forandringer.

DISKUTER I KLASSEN:

- Lav en liste på tavlen over ting i jeres kultur, som I er stolte af, og ting, som I ikke bryder jer om. (I behøver ikke være enige). Kan I vælge til og fra, som I ønsker?
- Lav en liste over ting i andre kulturer, som I godt kan lide. Kan I tage de ting til jer?
- Kan man ”skifte kultur”, hvis man er træt af den kultur, man er vokset op i? Kan man leve uden kultur?

i 7 SiND

MENINGEN MED

Anne

OM TRO OG LIVSVÆRDIER

FOKUS

Filmen sætter fokus på tro og livsværdier; og på livets rejser, der kan lede en på sporet af meningen med det hele. Både for de unge, der har en religion, og for dem, der ikke har.

Film og materiale lægger desuden op til at arbejde med stereotyper og fordomme.

Anne er ikke-troende, næsten... Hun mener, at man skal finde sit eget livsfundament, før man kan beslutte retningen for sit liv. Hun er også bevidst om, at hun lever i et samfund, hvor man selv i høj grad kan vælge både sin tro og sin retning i øvrigt; fx i forhold til uddannelse og arbejde. Anne har venner, der er religiøse. For dem er der lidt lettere adgang til "meningen". Anne må selv finde den, og i filmen søger hun den konkret ved at planlægge en motorcykelrejse jorden rundt.

FORLØB: OVERSIGT OVER OPGAVER

- **Udforskning af filmen i grupper og parvist**
  - Klassebrainstorm. Associationsøvelse på begreber
- **Tema: At tro – eller ikke at tro**
  - Leg med holdninger. Opvarmningsøvelse i klassen (Den varme stol)
  - Fælles læsning og indblik
  - Undersøgelse i klassen (tavle): Hvad tror I på?
  - Gruppearbejde: Læsning og diskussion i grupper, fremlæggelse i klassen
  - Individuel skriveopgave: Interview med familiemedlemmer om familiens tro og eventuelle forandringer
  - Leg med holdninger. Klasseøvelse på gulvet (4 hjørner): Om religioner
- **Tema: Hvem er jeg? Identitet og selvbilleder**
  - Parvis læsning om "Livets rejse"
  - Individuel opgave: Udfyld skema "Hvem er jeg?" Del med side-
manden
  - Individuel skriveopgave: Essay: "Hvem er jeg?"
- **Tema: Stereotyper og fordomme**
  - Fælles læsning og indblik
  - Klassebrainstorm: Stereotyper
  - Individuel skriveopgave: Læserbrev til avis

FAGRELEVANS OG NIVEAU

Særlig relevant i religions- samfunds- og seksualundervisning.

Der er en del læsning, skrivearbejde og personlig refleksion i dette materiale, men også gulvøvelser i klassen, der kan sætte skub i meningsdannelse. Læreren kan tilpasse øvelserne til niveauet i klassen.

De individuelle opgaver under temaet "Hvem er jeg?" retter sig mod 9. klasse og opefter. Det kræver en vis grad af indsigt af den enkelte elev og en god grad af trykthed i gruppen, hvis den individuelle refleksion skal deles.

FORMÅL

Filmen om Anne lægger op til refleksion over tro og religion, i samfundet og for det enkelte menneske. Hvad er forskellen på at leve i et samfund, hvor individets eget valg er i centrum og et samfund, hvor "meningen" og livsformen i højere grad er givet på forhånd via religiøse forskrifter og forklaringer? Kan man finde sin egen mening? Med filmen og opgavematerialet ønsker vi at give indblik i religiøs mangfoldighed og foranderlighed. Desuden ønsker vi at italesætte, at man godt kan være troende uden at være religiøs, og at troen spiller en voksende rolle for unge over hele verden. Med Annes rummelige fortælling håber vi at skabe forståelse for andres livsvalg hvad angår tro og religion – eller fravalg af samme.

Nutidens religiøse strømninger

Undersøgelser¹⁵ viser, at religion har stigende betydning for unge verden over. Unge er mere religiøse end ældre, og et stort flertal af

¹⁵ | Jf. kapitel 10 "Religiøse strømninger og holdninger" i Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoer: *I Danmark er jeg født...* (Frydenlund 2010).

Kapitlet ser på forskellige nyere undersøgelser.

unge (op mod 85 %) definerer sig selv som religiøse i større eller mindre grad. Europa er formentlig det kontinent, hvor religion spiller den mindste rolle. I Danmark mener religionsforskere, at mens danske unge på den ene side generelt er mindre religiøse end unge mange andre steder i verden, så spiller religion også en stigende rolle for dem. Ifølge lederen af Centret for Ungdomspædagogik og Religion siger mere end halvdelen af de danske teenagere, at de tror på en gud. Mange af de unge vælger dog deres egne former for tro: "Nu lever unge i en tid, hvor hvert enkelt menneske skal have sin egen lille historie til at hænge sammen. Derfor vælger de unge ofte en masse historier til i stedet for fra. Kun meget få unge vil sige, at de ikke tror, for de vil gerne holde den mulighed åben. Det betyder til gengæld også, at deres tro ofte mangler teologisk struktur og konsistens".¹⁶

¹⁶ | Udtalelse af teolog og leder af Centret for Ungdomspædagogik og Religion, Søren Østergaard, i en kommentar til Bertelsmannstiftelsens undersøgelse (Kristeligt Dagblad 16/7 2008)

Det betyder formentlig, at mange unge "tror på noget" frem for at bekende sig til en egentlig religion. Vi forsøger i opgavesættet at skelne mellem disse to kategorier, selvom skellet måske ikke er skarpt for alle. At "tro på noget" kan indebære en individuel søgen efter svar på spørgsmål der angår livet, døden og eksistensen, sådan som Anne gør. En egentlig religion tilbyder svarene på mange af disse spørgsmål, og rammesætter ofte livet omkring nogle religiøse regler, som menigheden lever efter.

Der er selvfølgelig også, og i høj grad, individuelle variationer inden for de definerede religioner. For at få en mere åben snak om "det at bekende sig til en tro" og at "tro på noget guddommeligt" kan det dog være en god idé også at give plads til de elever, der ikke kan finde sig selv indenfor et religiøst fællesskab.

I opgavematerialet ønsker vi både at få eleverne til at reflektere over, hvad det vil sige at "tro" og at bekende sig til en religion – og forhåbentlig blive klogere på, at der kan være ligeså mange varianter af tro, som der er mennesker.

Islam

Islam er en minoritetsreligion i Danmark – men er også den religion, vi taler mest om.

Vi hører ikke så meget om de mange andre forskellige trosretninger, der er repræsenteret i dagens Danmark. Islam er uden sammenligning den religion og kulturkreds, vi hører mest om i medierne. Det er bl.a. halalkød, tørklæder og bøn fem gange om dagen, der gang på gang sættes på dagsordenen i forhold til ansættelsesforhold og arbejdsmiljø på danske arbejdspladser. I den tiltagende og glødende debat om integration, demokratisk medborgerskab, danskhed og globalisering kan de unge møde modstand i majoritetsbefolkningen i forhold til islam. Derfor har vi særligt fokus på islam i opgavematerialet til filmen om Anne, hvor det handler om religion.

Muslimer i dag er en meget broget skare. Især unge muslimer i Danmark og andre europæiske lande forsøger at tænke islam ind i den tid og det samfund, de lever i. De kommer måske fra lande uden tradition for demokrati, men de fleste mener i dag, at islam kan kombineres med demokrati. De unge kan, til forskel fra mange af deres forældre og især bedsteforældre, selv læse Koranen. Derfor kan de selv være med til at læse og forstå og dermed også diskutere den religion, det før har været forbeholdt præsterne (imamerne) at fortolke.

Mange unge forsøger at udvikle en "dansk" eller universel form for islam for på den måde at skabe en syntese mellem islam og danskhed. Khalid, en 24-årig mand med pakistansk baggrund, der er født og opvokset i Danmark, beskriver dette identitetsarbejde således:

*"Vi er født og opvokset i Vesten, og vi skelner mellem vores forældres kultur og islam. Vi tager afstand fra de negative sider af vores forældres kultur, fordi de strider mod islam, fx kvindelig omskæring, tvangsægteskaber, æresdrab og en række andre kulturelle ting. Vi kigger kun på islam, og vi træffer vore egne beslutninger ud fra det, vi forstår som den rigtige islam."*¹⁷

Andre vælger islam helt fra eller betegner sig selv som kulturmuslimer¹⁸, noget de opfatter som en pendant til at være kulturkristne. Tendensen er dog, at et stigende antal unge muslimer aktivt vælger en religiøs identitet til.

¹⁷ | Fra kapitel 10 "Religiøse strømninger og holdninger" i Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor: *I Danmark er jeg født...* (Frydenlund 2010)

¹⁸ | At være 'kultur-religiøs' betyder at identificere sig med de historiske religiøse og traditionelle værdier, uden at man nødvendigvis bekender sig til selve troen. Mange danskere kalde sig fx kristne, er opdraget med næstekærlige værdier og går i kirke juleaften, men beder ikke til Gud.

Se og arbejd eventuelt også med filmen **KHADIJE OG KÆRLIGHEDEN** om Khadije, for hvem religion er et fundament – men på hendes egen, individuelle måde!

7 **SiND**

MENINGEN MED

Anne

UDFORSK FILMEN!

SE FILMEN I KLASSEN:

- ▶ Se filmen igen fordelt i grupper. Hver gruppe er særligt opmærksom på ét eller flere aspekter:
  - Noget der undrede jer
  - Noget I godt kunne lide
  - Noget I ikke brød jer om
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I havde lavet filmen
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I var hovedpersonen
- ▶ Præsenter jeres tanker og observationer for hinanden i klassen.

FIND PÅ SPØRGSMÅL TIL FILMEN:

- ▶ Find fem spørgsmål sammen med din sidemand, som I vil tale om i arbejdet med filmen og dens temaer. Skriv dem på papirlapper. Sæt lapperne på tavlen, så de passer sammen tematisk. Skriv overskrifter til hvert tema.
- ▶ I plenum: Diskuter spørgsmålene i klassen tema og for tema.

RUNDT OM HOVEDPERSONEN

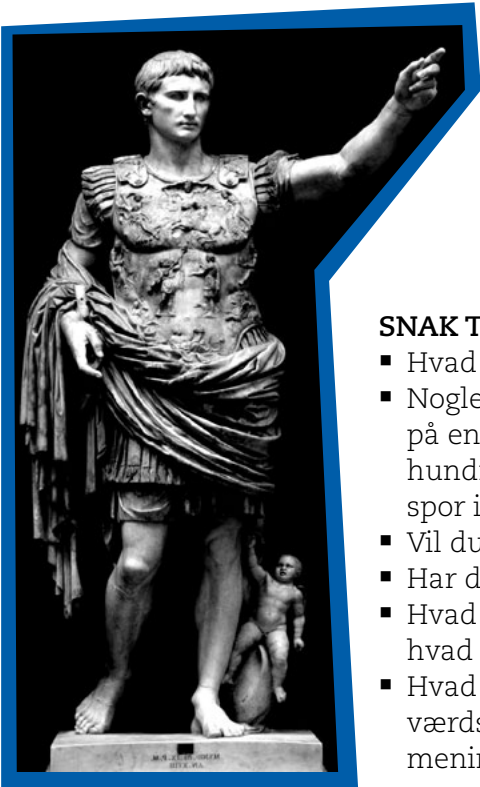
LÆS TEKSTEN TO OG TO:

Hvad er meningen?

Hvad er meningen med, at Anne er født som netop den, hun er, – og som kvinde, i Danmark?

Anne ved, at hun har flere muligheder end mange andre unge i verden, og hun tænker over, hvordan hun skal bruge dem.

“Det ville da være fedt, hvis jeg kunne opnå noget, der var så stort, at jeg var lidt med i en noget større historie end bare min families historie. Altså at der var et spor af mig i mange, mange år efter, jeg ikke var her mere,” siger Anne. Hun håber, at hun kommer til at arbejde med noget, hvor hun bliver værdsat.

SNAK TO OG TO OM:

- Hvad vil det sige at sætte sig spor?
- Nogle æres efter deres død ved at der opføres en statue af dem på en offentlig plads. Andre har skrevet digte, der stadig læses hundrede år efter, de er døde. Hvordan kan man ellers sætte sig spor i eftertiden?
- Vil du gerne sætte dig spor? Hvilke? Hvorfor?
- Har dine bedsteforældre sat sig spor? Hvor og hvordan?
- Hvad siger Anne om sin egen død og begravelse? Er det vigtigt, hvad der sker efter døden?
- Hvad mon Anne mener med "et arbejde, hvor man bliver rigtig værdsat"? Er det vigtigst at være værdsat, eller at arbejdet giver mening for én selv?

EN MULTIKULTUREL VERDEN

Anne tror ikke på en bestemt religion eller gud. Men når hun håber noget eller er i tvivl om noget, kan hun godt finde på at bede om hjælp. Hun ved bare ikke rigtig, hvem eller hvad hun beder til. Der må være "noget", mener hun...

Anne har mange spørgsmål, som hun håber at finde svar på. Flere af hendes venner har en religion og har fundet mange af de svar, de har brug for.

- Beskriv det forhold, Anne har til sin veninde i Marokko
- Genfortæl episoden med Anne, der tager til Marokko og oplever, at de lokale mænd sværmer om hende. Hvad handler deres interesse om? Hvad kan Anne gøre for at undgå deres blikke? Hvorfor vælger hun ikke bare at tage noget helt dækkende tøj og et tørklæde på? Og hvorfor vælger veninden at hjælpe hende alligevel?
- Hvordan har du det med mennesker, der klæder sig meget anderledes end dig selv?
- Hvordan har du det med mennesker, der tror på noget andet end dig selv?
- Annes far har taget en særlig beslutning med hensyn til religion. Beskriv, hvad han har besluttet sig for. Hvad tænker du om den beslutning, Annes far har taget, og om hans begrundelse?

TEMA:

AT TRO – ELLER IKKE TRO

KLASSEØVELSE: LEG MED HOLDNINGER!

De følgende to øvelser er opvarmning til at arbejde med dét at tro eller ikke tro. Ved I, hvad meningen er med jer og med det hele?? Nu får I chancen for at prøve af, om I ved, hvad I tror...

DEN VARME STOL

1

► Sid i en rundkreds.

2

► Jeres lærer læser forskellige udsagn op. De, der er enige, rejser sig. De, der er uenige, bliver siddende. Er man i tvivl, stiller man sig bag stolen.

3

► Lad nogle begrunde deres standpunkter afhængigt af, hvor meget tid I har.

4

- Læreren læser nu et udsagn ad gangen:
- Sol er bedre end regn
  - Skole er bedre end ferie
  - Alle mennesker fødes gode
  - Alle mennesker fødes med lige muligheder
  - Der findes noget større end os mennesker
  - Det er svært at indrømme, at man tror på Gud
  - Der findes et liv efter døden
  - Man skal helst sætte sig spor, så man bliver husket efter sin død
  - Jeg kan bedst lide at tro det samme som en masse andre
  - Jeg kan bedst lide at finde min egen måde at tro på
  - Det er vigtigt, hvad vi når her i livet, for dette liv er det eneste, vi har
  - Det vigtigste er livet efter døden
  - Dem, som har en tro, er lykkeligere end andre mennesker
  - Meningen med livet er at være lykkelig
  - Det er skæbnen, der styrer vores liv

FORTSÆTTES PÅ NÆSTE SIDE >>>

<<< FORTSAT FRA FORRIGE SIDE

- Gud er opium
- Det er os selv, der har ansvar for vores liv
- Der er en mening med alt
- Religion kan gøre mennesker ulykkelige
- Det er svært at være venner med nogen, der tror på noget andet end en selv
- Jeg ville tro på noget andet, hvis jeg var født i et andet land og i en anden kultur
- Gud er en kvinde
- Det vigtigste i livet er kærlighed
- Det er umuligt at vide, om der findes en gud
- Videnskab er vigtigere end tro
- Der er ingen højere mening med livet
- Det er vigtigt, at alle i et samfund tror på det samme

3

- ▶ Tal om i klassen:
  - Var der noget, som det var særligt svært at svare på? Var der noget, der overraskede?

LÆS I KLASSEN:**Tro eller religion?**

Der findes ikke nogle helt faste, universelle regler for, hvad en religion er. Nogle vil mene, der skal være en gud, et skrift og en skabelsesberetning for, at man kan definere noget som en religion. Men buddhismen har fx ingen af delene, og alligevel regnes den for en af de fem verdensreligioner.

Anne tror på, at der er en mening med hendes liv, og hun har nogle bestemte idéer om, hvilke værdier der er de bedste at leve efter. Men hun kalder sig ikke religiøs. Der er mange som Anne, der ikke bekender sig til en bestemt religion, men som alligevel føler sig som "troende". Måske tror de på en gud, men på deres egen måde. Eller måske tror de på noget guddommeligt, der ikke er beskrevet i en bestemt religion.

Bekender man sig til en religion, kan man sige, at man bekender sig til et sæt af leveregler eller "dogmer", som man har tilfælles med andre medlemmer af religionen. Til religioner knytter der sig sædvanligvis ritualer, symboler, love og moralsæt. Alt dette kan fortolkes og forandre sig, og det kan være forskelligt, hvordan og hvor meget man følger de religiøse forskrifter. For mange er forskrifterne et system, der kan være med til at give livet mening og sammenhæng. Eksempler herpå kan være protestanternes ritualer omkring dåb og konfirmation, katolikernes skriftemål eller islams fem søjler.

De store religioner

Der findes fem store verdensreligioner: jødedommen, kristendommen, islam, buddhismen og hinduismen. Derudover er der et hav af andre

små og lidt større religioner. I Danmark er kristendommen den største religion, islam er den næststørste.

Religionerne er forskellige, men hvis du læser om dem, vil du opdage, at de også har meget tilfælles. De giver svar på, hvorfor vi er her, og hvad der sker med os, når vi dør. De forklarer, hvad der er godt og ondt, og hvad vi skal gøre for at leve et meningsfyldt liv, mens vi er her. De kan give mennesker håb om at få hjælp, hvis de er i nød.

Forskelle på religioner

De fem store religioner giver forskellige bud på grundlæggende tros- spørgsmål. Nogle af forskellene er:

- om man tror på én Gud, flere guder, eller på 'det guddommelige' uden en egentlig gud
- om man tror på, at vi kun har ét liv på jorden, eller at vi bliver genfødt mange gange
- om man udfører mange eller få fælles hellige ritualer og ceremonier
- om man har mange statuer og billeder af guderne, eller om man mener det er forkert at afbilde Gud

Herudover er der mange forskellige tolkninger af de forskellige religioner og særligt af, hvordan vi som mennesker skal efterleve dem.

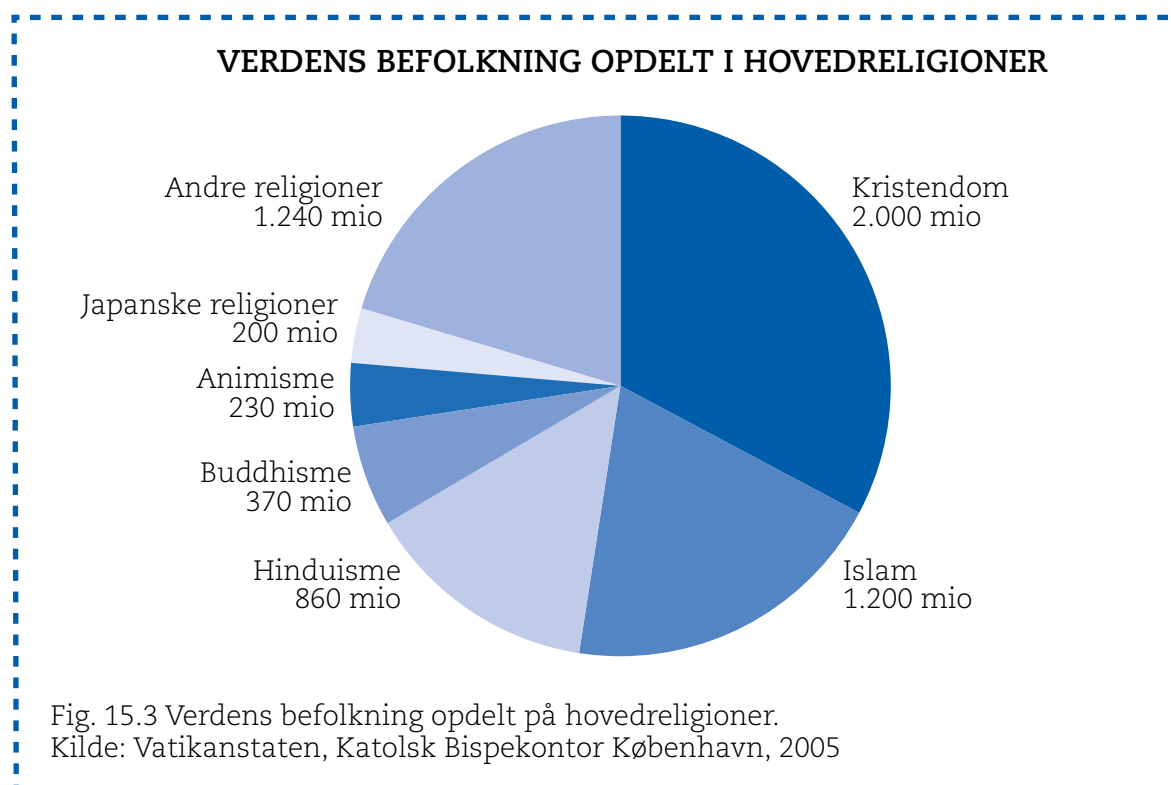
UNDERSØGELSE I KLASSEN:

HVAD VED I OM FORSKELLIGE RELIGIONER?

► Tag en snak i klassen og afprøv, hvad I egentlig ved om religioner.

Hvad er ens, og hvad er forskelligt ved de store verdensreligioner?

Hvad står de forskellige religioner for?

RELIGIONSFRIHED

I Danmark har vi religionsfrihed. Det betyder, at mennesker har ret til at tro på det, de vil; og til at udføre de religiøse ritualer, de vil, så længe det er i respekt for demokratiet og fællesskabet.

UNDERSØGELSE I KLASSEN: HVAD TROR I PÅ?

- ▶ Skriv på tavlen: kristne, muslimer osv. Lav overskrifter for hver kategori og se, hvor mange religiøse kategorier, I tilsammen repræsenterer i jeres klasse. Hvor mange er I af hver? I, der ikke tror på en af de kendte religioner, tror I på noget andet? Kan det gives et navn? Er der nogen af jer, der ikke tror på noget guddommeligt overhovedet?
- ▶ Find eventuelt ud af, om de af jer, der tilhører den samme religion, er religiøse på den samme måde!

Husk, at hvis din tro er noget privat, som du ikke har lyst til at fortælle om, så er det din sag.

GRUPPEARBEJDE:

- ▶ Læs og diskuter i grupper. Fremlæg bagefter kort for klassen, hvad I har talt om:

Nye tendenser: Unge og tro

For nogle er det en del af religionen at vise, at man tror. For andre er troen en privatsag. I Danmark har det i mange år ikke været særlig "sejt" at tro på noget, men det er ved at ændre sig. Flere og flere unge siger, at de er troende.

Antallet af troende mennesker verden over stiger i disse år. Det gælder også i Danmark. Flere og flere unge tror på "noget". De beklender sig ikke nødvendigvis til en bestemt religion. Nogle kalder sig fx kristne, men de er ikke så bange for at blande tingene. Andre vælger et kristent eller andet fællesskab og en bestemt måde at være troende på. Andre igen skifter religiøst tilhørsforhold og bytter kristendommen ud med islam – eller omvendt.

- Hvorfor tror I, at det kan virke som om at man, fx i medierne, taler mere om islam end om kristendommen i Danmark?
- Og hvorfor tror I, nogle mennesker siger, at de er bange for islam?

Tvivl og ikke-tro

Det særlige ved Gud er, at han ikke kan bevises! Og hvorfra ved vi egentlig, at Gud er en "han"? Mange er i tvivl om Guds eksistens. Nogle

begynder at tro, når livet bliver svært, og de har brug for at kunne bede om hjælp. Nogle tvivler sommetider på, om de tror på det rigtige, eller mister troen, hvis der sker noget forfærdeligt i deres liv.

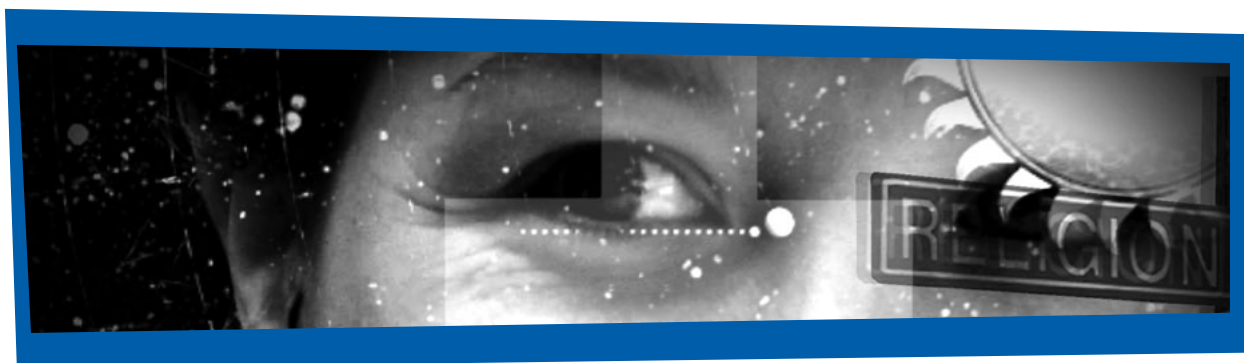
Hvis man er født i et land og i en familie, hvor troen og religionen bliver taget for givet, så tænker man måske ikke engang over det; så er man fx bare katolik. I dagens Danmark er det stadig naturligt for mange mennesker at være medlem af folkekirken, men stadigt flere tænker over, om det giver personlig mening for dem at tilhøre den kristne kirke.

For nogle giver det en stor ro at vide, hvorfor vi er her, og at have en "brugsanvisning" på, hvordan man lever et godt liv. Nogle kunne godt tænke sig at have en tro, andre er glade for, at de ikke har en.

Nogle leder efter meningen i forskellige former for tro, andre finder mening andre steder end i en religion.

Hvis man ikke tror på en gud eller noget guddommeligt, kan man kalde sig ateist.

- Er Anne ateist?
- Er man et fattigere menneske, hvis man ikke har nogen religion?
- Kender I eksempler på mennesker, der gør deres liv meningsfyldt ved at gå op i noget andet end en af de store religioner?
- Tal om, hvad det kan betyde for mennesker at opleve livet som meningsløst.

GRUPPEARBEJDE FORTSAT:

PÅ BIBLIOTEKET ELLER PÅ KUNSTMUSEUM

► Gå på biblioteket eller på et kunstmuseum (eventuelt på nettet). Find eksempler fra verdenskunsten, fra film, romaner eller digte, der udtrykker meningsløshed.

- Beskriv, hvad værkerne udtrykker, og hvordan de udtrykker det. Hvordan kommer meningsløsheden til udtryk?
- Forbered et oplæg på 5-10 minutter om ét af jeres eksempler. Præsenter det for jeres klasse.

INDIVIDUEL UNDERSØGELSE, EN SKRIVEOPGAVE:

Familiens religion

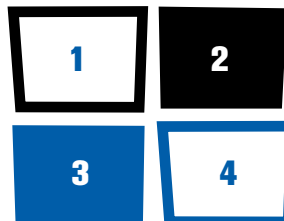
Interview dine forældre om deres forældres og bedsteforældres tro. Skriv en stil med udgangspunkt i din families historie. Den kan handle om, hvordan tro og tradition følger en familie, men også om hvordan tro og tradition måske forandrer sig fra generation til generation.

KLASSEØVELSE: LEG MED HOLDNINGER – OG RELIGIONER!

Hvad stiller vi op med, at vi har forskellige religioner og forskellige holdninger til, hvordan vi vil leve med vores tro? Det skal I nu diskutere igennem øvelsen "4 hjørner".

4 HJØRNER

Læs hele øvelsen op, før I går i gang.

1

► Del jer i fire grupper. I kan være med i en gruppe, der passer til jeres eget standpunkt. Men det kan også være en god udfordring at være med i en gruppe, hvor du skal prøve at argumentere for noget, du ikke selv mener!

2

► Her er, hvad I kan vælge at stå for:

GRUPPE 1:

I skal forsvare én bestemt religion frem for alt. Målet er at overbevise de andre grupper om, at jeres religion er den eneste gyldige. Jeres religion giver regler for, hvordan man skal leve sit liv, og I mener, at man skal og bør følge disse regler for at være et gyldigt medlem af religionen.

Forbered jer ved at definere jeres religion og ved at finde på et regelsæt for, hvordan man "lever" den!

GRUPPE 3:

I mener, at der findes en eller flere guder, og at der findes et hav af måder at tro på. Forbered jer ved at finde på argumenter for, hvorfor det er i orden, at folk med forskellige religioner lever side om side. Forbered jer også ved at fortælle om, hvordan folk i praksis lever i jeres forestillede samfund med hver deres forskellige helligdomme, traditioner osv.

GRUPPE 2:

I mener, at der kun findes én gyldig religion. Til gengæld kan man vælge at leve sit liv på vidt forskellige måder, bare man overordnet tror på den samme gud.

Forbered jer ved at definere jeres religion og ved at finde på mindst to forskellige måder, man kan leve på under denne religion og to forskellige måder, man kan give udtryk for sin tro på!

GRUPPE 4:

I er ateister. I mener, at der ikke findes nogen gud eller noget guddommeligt i verden. I synes, at alle de andre er oldnordiske og slet ikke har fattet, at vi er kommet ind i det 21. århundrede!

Forbered jer ved at finde på forskellige argumenter for, at der ikke findes noget større end mennesket selv og det, vi kan se omkring os.

FORTSÆTTES PÅ NÆSTE SIDE >>>

<<< FORTSAT FRA FORRIGE SIDE

3

I får en lektion til at forberede jeres holdninger og argumenter.

- ▶ Vælg en repræsentant for jeres gruppe, der kan føre ordet i paneldebatten om lidt.
- ▶ Skriv et skilt med et navn, I kan blive enige om til jeres gruppe.

4

- ▶ Opstil borde med pladser til jeres repræsentanter. Foran hver repræsentant sættes skiltet med gruppens navn

5

Paneldebat!

- ▶ Udvælg én fra klassen til at være ordstyrer. Han/hun skal åbne paneldebatten ved at kalde til orden og bede paneldeltagerne om kort at fremføre gruppens religion og holdninger til forholdet mellem Gud, mennesker og samfund.
- ▶ Resten af jer stiller uddybende spørgsmål til paneldeltagerne og kommer med kommentarer. Jeres lærer må gerne sætte kul på diskussionen med provokerende spørgsmål. I må gerne blive uenige!

6

- ▶ Rund opgaven af, når I løber tør for krudt!
- ▶ Tal om i klassen:
  - Hvordan oplevede I øvelsen?
  - Var der noget, der undrede jer?
  - Var der noget, der var svært?
  - Har legen på nogen måde været tæt på virkeligheden? Noget I kender fra jeres eget liv, fra medierne eller på en anden måde?

TEMA:

HVEM ER JEG?

IDENTITET OG SELVBILLEDER

LÆS TEKSTEN TO OG TO:**Livets rejse**

Anne ved endnu ikke, hvad hun vil med sit liv – hvad hun gerne vil være, hvor hun vil bo, hvordan hun ønsker et familieliv og den slags.

”Selvom jeg gerne vil sige, at jeg kender mig selv, så tror jeg, at når man er 22, så er der mange ting, man ikke har styr på. På den her rejse tror jeg helt sikkert, at jeg kommer til at få mere styr på de ting, på mit eget fundament, hvem jeg er, og hvad jeg føler om mange ting,” siger Anne.

Hvornår ved man egentlig, at man har fundet sig selv og fundet ud af, hvad man vil og kan? Anne håber, at hun finder nogle svar på sin rejse. De fleste mennesker ændrer sig hele livet, så mange af os vil blive ved med at rejse, ud i verden eller ind i os selv, for at finde svarene.

På den anden side...

Med tiden kan vi lære at holde af sider i os selv, som vi først ikke bryder os om! Man har måske svært ved at sidde stille og være i ro og er altid blevet skældt ud over, at man er for larmende. På den anden side er det måske netop den fysiske aktive side, der gør, at man kan udføre bestemte slags jobs, der kræver et højt aktivitetsniveau som fx journalist, sportstræner, politimand eller murer!

INDIVIDUEL OPGAVE:**Hvem er jeg?**

Alt negativt har også en positiv side!

- ▶ Du skal nu se på sådanne sider af dig selv. Sider, du er vant til at tænke, er ærgerlige. Se på dem igen én for én. Kan de ses på en anden og mere positiv måde? Tag en rejse ind i dine egne udfordringer og kvaliteter og se, hvad du opdager om dig selv!
- ▶ Prøv at finde et eller flere eksempler og fyld dem ind i skemaet på næste side.

JEG SYNES, AT DETTE ER EN SVÆR SIDE VED MIG SELV... / DETTE BLIVER JEG SOM REGEL BESKYLDT FOR AT VÆRE...	PÅ DEN ANDEN SIDE KAN DET OGSÅ OPLEVES SÅDAN AT...
Eksempel: Jeg bliver nemt genert og kan ikke få et ord frem, når jeg bliver spurgt om noget. Jeg kan ikke finde ud af at tale med folk, jeg ikke kender.	Eksempel: Måske har jeg brug for at kunne stole på mennesker, før jeg lukker op. Det kan være en fordel, at jeg ikke bare kaster mig ud i hvad som helst. Det gør, at jeg er velovervejet og har tænkt mig om. Og så kan folk regne med mig, når jeg føler mig tryk ved dem, og når jeg har taget en beslutning.
Eksempel: Jeg har svært ved at acceptere, at andre har en anden holdning end mig.	Eksempel: Jeg har min egen mening og er engageret.
Eksempel: Jeg bliver let forvirret, når andre har stærke meninger, og jeg kan ikke mærke, hvad jeg selv synes.	Eksempel: Jeg er åben og nysgerrig og bliver let inspireret af andre.

► Del dine lister med din sidekammerat – men kun hvis du har lyst! Brug eventuelt dine tanker som forarbejde til skriveopgaven "Hvem er jeg?" nedenfor.

INDIVIDUEL SKRIVEOPGAVE:

- Skriv et essay på en side med titlen: "Hvem er jeg?"
- Tænk over, hvad du har læst og diskuteret omkring livsværdier, tro og identitet
- Tænk også over, om man måske har lettere/sværere ved at være åben overfor andres tro og anderledeshed, hvis man ved, hvem man selv er, og hvad man tror på?

TEMA:

STEREOTYPER OG FORDOMME

“Når jeg er ude at rejse, så synes jeg, jeg bliver åben over for andre måder at tænke på, andre måder at leve livet på, andre måder at se på ægteskab på eller kærlighed, eller andre måder at se på religion. De ting, som altid fylder ens liv.”

SIGER ANNE

Her i Danmark har Anne mange forskellige slags venner, også flere, der er religiøse. Når hun lærer dem at kende, opdager hun, at de er religiøse på hver deres personlige måde.

Hendes muslimske veninde har valgt at tage tørklæde på, men da Anne vælger at rejse rundt i Marokko uden at være tildækket, prøver veninden ikke at få hende til at skifte tøj. Hun giver hende i stedet sine fingerringe, så Anne kan beskytte sig ved at sige, at hun er gift. Det synes Anne, viser en stor åbenhed fra venindens side.

Mange mennesker kender ikke personligt mennesker med andre kulturelle eller religiøse baggrunde end deres egen. Men de kan godt have mange meninger om dem! Hvor mon de har deres meninger fra? Man kan let komme til at "skære alle over én kam", når man ikke kender nogen personligt, men kun hører om dem som "de andre".

Vi skaber alle sammen billeder og forestillinger om hinanden og om os selv. Det gør vi mere eller mindre automatisk, og det er nødvendigt for at forstå verden og vores liv i den sammenhæng, vi lever i. Men hvis vi bare slår individer sammen i store grupper og ikke ser på det enkelte menneskes særlige egenskaber, bliver vores forestillinger og billeder fastlåste og ender i stereotyper og måske fordomme.

Anne håber, at hun kan blive ved med at lære nye ting om mennesker, så hendes forestillinger aldrig bliver fastlåste.

EN STEREOTYP ER

et unuanceret billede af en bestemt "slags" mennesker.

EN FORDOM ER,

når vi på forhånd tror, at mennesker er som de stereotyper, vi kender i forvejen.

Når vi har fordomme om hinanden, er det svært at se andet end det, vi forventer!

Når vi har fordomme om hinanden, glemmer vi nemt at være åbne og nysgerrige.

Hvis vi har fastlåste forestillinger om os selv, kan det også være svært at ændre vores liv, selvom vi gerne ville!

I KLASSEN:

- ▶ Se den lille film "Fordomsfuld" af "andershenning" på YouTube.
- Diskuter de fordomsfulde udsagn, filmen viser
- Diskuter, hvad der sker til sidst i filmen

- ▶ Lav en brainstorm på alle de stereotyper, I kan komme i tanke om. Både dem I selv har om andre (og måske endda om hinanden!) og dem, I hører om.
- ▶ Snak om, hvor fordomme og stereotyper kommer fra. Er det noget, vi ved? Er det noget, vi har hørt? Hvilke fordomme har I selv? Hvad tænker I, når I ser forskellige slags mennesker eller hører bestemte slags nyheder? Hvad udløser det af reaktioner hos jer selv? Overvej, hvordan mødet med andre mennesker påvirkes af det, I selv tager for givet og umiddelbart tror og tænker om dem, før I kender dem!

TO OG TO (ELLER FLERE): LAV EN LILLE FILM OM EN FORDOM PÅ JERES MOBILTELEFONER!

► Se side 183-186 med idéer til, hvordan I kan lave jeres egen korte mobilfilm ud fra et storyboard.

SKRIFTLIG HJEMMEOPGAVE: SKRIV ET LÆSERBREV!

► Læserbrevet skal være til din lokale avis og handle om følgende: En oplevelse, hvor du har været udsat for andres stereotype eller fordomsfulde opfattelser af dig og/eller din familie.

- Fortæl, hvad der skete
- Beskriv, hvad den stereotype opfattelse gik ud på
- Beskriv, hvad du følte
- Fortæl, hvordan du har det med den oplevelse nu
- Slut eventuelt af med, hvad du mener om fordomme og stereotyper

Hvis du aldrig har oplevet at være udsat for andre menneskers fastlåste forestillinger om dig og/eller din familie, så fortæl i stedet om en, du kender, eller om en fra en roman eller film, som har haft den slags oplevelser. Fortæl som om, det handlede om dig selv.

7
i 7 SiND

MUHAMMAD

MIT SYSTEM

OM RADIKALISERING OG EKSTREMISTISKE
FÆLLESSKABER

FOKUS

Filmen handler om en ung mands vej ind i og ud af et ekstremistisk fællesskab. Et sådant fællesskab bygger på yderliggående holdninger – og for nogle også yderliggående handlinger. Muhammad hed tidligere Leon, indtil han som teenager konverterede til islam. I filmen fortæller Muhammad sin personlige historie om det første møde med den politisk-religiøse bevægelse Hizb ut-Tahrir. Han fortæller om det stærke engagement, han gennem en årrække havde i bevægelsen samt om baggrunden for, at han i sidste ende valgte at bryde med bevægelsen og dens idéer. I 2008 udkom han med bogen "Afhopperen – seks år i Hizb-ut-Tahrir", som vi ser ham læse i i filmen.

FORLØB: OVERSIGT OVER OPGAVER

▪ Udforskning af filmen i grupper og parvist

- Fælles indblik i og læsning om religioner i forandring – med fokus på islam

▪ Tema: Normalt eller ekstremt?

- Gruppe- og klassesarbejde om livslinjer og milepæle i Muhammads forløb
- Læsning og diskussion i klassen: Om demokrati, ekstremisme og radikaliserings
- Parøvelse og præsentation: Om gruppedynamik
- Stiløvelse parvis: Om gruppedynamik

▪ Tema: Ekstremisme. Når "målet helliger midlet"

- Læsning og diskussion om fanatisme: Mit system – alles system?
- Diskussion om fanatisme, en case: Om dyrenes befrielsesfront
- Individuel hjemmeopgave: Skriv et kort essay/en klumme ud fra teksten og en gengivet karikaturtegning

▪ Tema: Ekstremismens mange ansigter

- Læsning og diskussion i klassen: Tekst om Ku Klux Klan
- Brainstorm i klassen: Andre eksempler på ekstremistiske grupper
- Arbejd ved computer i grupper: Find/vælg en ekstremistisk tekst eller gruppe og arbejd med givne spørgsmål
- Klasseøvelse: Dilemmaøvelsen "Fire hjørner"

▪ Tema: Ekstremist? Forklaringerne kan være mange...

- Gruppeøvelse. Læs digtet "Skæbne" af Morten Nielsen og diskuter det i grupper ud fra materialets spørgsmål
- Opsamling og diskussion i klassen

▪ Tema: Demokrati og retfærdighed

- Klasseøvelser: Uafsluttede sætninger. "Den varme stol"
- Individuel skriveøvelse: Essay over et valgt udsagn
- Klasseøvelse på gulvet: "Argumenter i spil"

FAGRELEVANS OG NIVEAU

Særlig relevant i samfundsfag. Desuden relevant i religion.

Filmen og undervisningsmaterialet om Muhammad giver mulighed for fordybelse og store diskussioner. Men arbejdet med emnet kræver også et ret højt abstraktionsniveau, og materialet er derfor beregnet til ungdomsuddannelserne.

Det vil kræve et forholdsvis grundigt arbejde og en del tid at komme godt omkring i emnet, så det sikres, at eleverne opnår indsigt og nuanceret viden om de generelle problemstillinger samt en evne til at skelne imellem islamisme og islam.

ANBEFALING

Arbejdet med dette emne og med filmen MUHAMMAD – MIT SYSTEM bør kun tages op, hvis du og dine elever har god tid til at komme godt omkring emnet. Det er vigtigt, at debatten har tid til at blive nuanceret, og at eleverne både får indblik i forskellen på islam og radikal islam/islamisme og bliver inddraget i en bredere diskussion om ekstremisme, hvor filmens problematikker perspektiveres med andre typer af ekstremistiske miljøer.

FORMÅL

Filmen om Leon/Muhammad lægger, med udgangspunkt i hans personlige historie, op til en debat om radikaliserings og ekstremisme.¹⁸ Filmens eksempel på et ekstremistisk fællesskab er Hizb ut-Tahrir, et islamistisk¹⁹, politisk fællesskab. Elevmaterialet ønsker ikke at sætte specifik fokus på islamisme, men søger at lægge op til nuancerede debatter, der drager paralleller til andre former for ekstremisme. Materialet er således et oplæg til at tale om ekstremisme generelt.

Det er tanken, at de unge skal orientere sig bredt i "ekstremismens ansigter" både historisk og tematisk. Konkret i forhold til Hizb ut-Tahrir skal eleverne få en forståelse af, at islam kan tolkes på mange forskellige måder. Der er eksempelvis stor forskel på, om islam blot forstås som et religiøst anliggende for den enkelte, eller om det forstås som et samfundsanliggende og et politisk projekt.

Muhammads fortælling lægger op til refleksioner over nogle af de mekanismer der kan ligge til grund for, at mennesker søger ind i ekstremistiske fællesskaber og gennemgår en radikaliseringsproces.

Hvad er det, de ekstremistiske fællesskaber tilbyder, som kan tiltrække nogle unge? Hvilke følelser og oplevelser kan få dem til at trække sig fra de eksisterende "normale" fællesskaber og søge mod et ekstremistisk? Muhammad synes blandt andet at være blevet tiltruk-

¹⁸ | Regeringens definitioner af hhv. ekstremisme og radikaliserings findes side 145 og i opgavesættet på side 153.

¹⁹ | Islamisme er en betegnelse for politisk islam, dvs. den opfattelse at statens opbygning, lovgivning og retsvæsen bør følge islamiske forskrifter (sharia) som beskrevet i Koranen. Islamisme bruges også om militante, anti-demokratiske bevægelser.

ket af ekstremismens enkle verdenssyn; de enkle, uimodsagte forklaringer. Hans engagement i Hizb ut-Tahrir imødekom hans vrede og tvivl og afhjælp hans følelse af eksklusion og "usynlighed".

Gennem arbejdet med filmen og elevmaterialet får de unge mulighed for at reflektere over, hvad forskellen er på at engagere sig "almindeligt" i et fællesskab eller en idé og på at dedikere sig "ekstremt". Hvor går grænsen mellem normalt og ekstremt? Hvad er forskellen på idealer og ekstremisme? Findes der situationer, hvor målet helliger midlet?

Materialet lægger op til en debat om demokrati og medborgerskab og om, hvordan man kan forholde sig til ekstremisme. Samtidig er det ønsket, at materialet åbner op for en erkendelse af, at der ikke altid er entydige svar på tilværelsens og samfundslivets store spørgsmål og dilemmaer.

Muhammads fortælling om vejen ud igen af Hizb ut-Tahrir giver mulighed for at drøfte de årsager, der leder ham væk fra ekstremismen. Historien peger på, hvordan uddannelse og andre former for engagement, netværk og demokratisk deltagelse kan være med til at nuancere et fastlåst verdensbillede.

Regeringens begrebsdefinitioner:

Ekstremisme er præget af totalitære og antidemokratiske ideologier, intolerance over for andres synspunkter, fjendebilleder og opdeling i "dem og os". Ekstremistiske idéer kan komme til udtryk på forskellig vis og kan i deres yderste konsekvens medføre, at personer eller grupper anvender voldelige eller udemokratiske metoder for at opnå et bestemt politisk formål, søger at undergrave den demokratiske samfundsorden eller udøver trusler, vold eller nedværdigende chikane mod grupper af mennesker på grund af fx deres hudfarve, seksualitet eller tro.

Radikalisering er den proces, hvorved en person gradvis accepterer ekstremismens idéer og metoder og eventuelt tilslutter sig dens organiserede grupper. Personlige forhold, gruppedynamikker samt politiske, økonomiske og kulturelle forhold kan alle medvirke til radikaliseringsprocesser.

Fra Regeringens "Handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikalisering blandt unge", 2009.

LINKS OG INSPIRATION:

Nedenstående links kan give viden og inspiration til at arbejde med eksempler og faktorer, der kan spille ind i forhold til radikalisering og ekstremisme.

Der henvises bl.a. til Ministeriets handlingsplan "En fælles og tryk fremtid. Handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikalisering blandt unge. Regeringen 2009" på: nyidanmark.dk

Center for Terroranalyse, Politiets Efterretningstjeneste: pet.dk/CTA/Publikationer.aspx

Center for forskning i islamisme og radikaliseringsprocesser: ps.au.dk/forskning/instituttets-forskningscentre/cir

Dansk institut for internationale studier: diis.dk
Syddansk Universitet: sdu.dk

Hvis I vil arbejde mere med medborgerskab og demokrati, kan I bruge film og materiale om Serhat, der forsøger at få indflydelse på samfundet via frivilligt arbejde og foreningsarbejde.

IT SiND

MUHAMMAD

MIT SYSTEM

UDFORSK FILMEN!

SE FILMEN I KLASSEN:

- ▶ Se filmen igen fordelt i grupper. Hver gruppe er særligt opmærksom på ét eller flere aspekter:
  - Noget der undrede jer
  - Noget I godt kunne lide
  - Noget I ikke brød jer om
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I havde lavet filmen
  - Noget I ville have gjort anderledes, hvis I var hovedpersonen
- ▶ Præsenter jeres tanker og observationer i klassen.

FIND PÅ SPØRGSMÅL TIL FILMEN:

- ▶ Find fem spørgsmål sammen med din sidemand, som I vil tale om i arbejdet med filmen og dens temaer. Skriv dem på papirlapper.
- ▶ Sæt lapperne på tavlen, så de passer sammen tematisk. Skriv overskrifter til hvert tema.
- ▶ I plenum: Diskuter spørgsmålene i klassen tema for tema.

DISKUTER DISSE SPØRGSMÅL I KLASSEN:

- Hvorfor hedder filmen "Muhammad – mit system"?
- Hvad betyder det at være "fanatisk" eller "ekstrem"?
- Hvad betyder det at "tage monopol på sandheden"?
- Hvad betyder sætningen: "Når målet helliger midlet"? Prøv at finde forskellige eksempler på situationer, som talemåden passer på.

RUNDT OM HOVEDPERSONEN

TO OG TO ELLER I GRUPPER:

- ▶ Sæt jer sammen to og to eller i grupper og dyk ned i Muhammads liv ved at tale om nedenstående spørgsmål.
- ▶ Tal bagefter sammen i klassen om jeres oplevelse af filmen.

Filmene om Muhammad handler om en ung mands indre rejse og om de "stationer", han har gjort holdt ved i sit liv.

Som mange andre unge mennesker søger Muhammad efter meningen med livet. Denne søgen leder ham ad forskellige veje. Han arbejder med forholdet til sig selv, sine omgivelser, sin tro og sine idealer.

Undervejs finder Muhammad ind i et fællesskab med nogle unge, der, i lighed med ham selv, er vrede på samfundet og ønsker at lave verden om. I dag har han forladt gruppen og har fået et andet syn på livet.

Det er kun de færreste, der kommer ud i ekstremerne, som Muhammad har været det. Men de fleste af os skal gennem en rejse af spørgsmål og oplevelser, før vi finder ud af, hvem vi er, og hvem vi gerne vil være.

Fra Leon til Muhammad

Leon er vred på samfundet. Han føler sig anderledes og udenfor. Han bliver kæreste med en pige fra en muslimsk familie. Han konverterer til islam og skifter navn fra Leon til Muhammad.

- Hvordan oplever I Muhammads beskrivelse af sit livs udvikling?
- Hvad betyder det at skifte navn? Kan I forestille jer selv at skifte navn? Hvad ville det betyde for jer?
- Flere gange i Muhammads fortælling kommer han ind på omgivelsernes reaktion på hans handlinger. Hvordan er reaktionen? Hvad mener I, omgivelsernes reaktioner betyder for Muhammad? Hvordan kan I høre det ud fra hans fortælling?

Fra ensomhed til fællesskab

Muhammad møder nogle unge, der har det ligesom ham. Han er ikke længere alene og isoleret med sine problemer, men kan dele det hele med nogen, der har de samme oplevelser som ham selv. Han bliver aktiv i deres gruppe Hizb ut-Tahrir.

- Hvad føler Muhammad, da han møder unge fra Hizb ut-Tahrir?
- Hvad er det for nogle oplevelser og tanker, han deler med dem?
- Hvad tilbyder Hizb ut-Tahrir, som Muhammad kan bruge som menneske?
- Hvordan vil Hizb ut-Tahrir lave systemet om?
- Er det vigtigt at føle sig som en del af en gruppe? Begrund jeres svar

”Den gang syntes jeg jo, at verden var ad helvedes til. Der var brændpunkter over det hele og jeg syntes det var kapitalismens skyld, det var imperialismens skyld. Altså, jeg mente at det var systemet som det er nu, der var noget galt med... og derfor skulle det fjernes og et andet system skulle installeres.”

HUSKER MUHAMMAD

Fra ét fællesskab til et andet

Efter at være blevet tilknyttet Hizb ut-Tahrir har Muhammad kun kontakt til det danske samfund via sine forældre og i sit job som taxachauffør. Han beslutter sig for at tage en uddannelse.

På Arabiske Studier på Københavns Universitet møder Muhammad faglærere, der stiller nysgerrige spørgsmål. De spørger blandt andet, om han kender de forskellige muslimske samfund rundt om i verden? De vil høre om han kan forklare, hvorfor der er forskel på deres levemåder, selvom de tror på den samme Gud og de undrer sig over, hvordan han kan være sikker på, der kun er én rigtig vej til fred på jorden?

Muhammad leder efter svar. Han studerer. Han diskuterer med andre muslimer – og bliver klogere!

Muhammad fortæller sidst i filmen om mødet med en palæstinensisk studiekammerat, som han tror er enig med ham i, hvordan alting skal være. Han bliver overrasket!

- Hvad er det, palæstinensereren siger, som kommer bag på Muhammad?
- Hvordan er de ord med til at forme Muhammad til det menneske, han er i dag? Se evt. det sidste af filmen igen.

Fra Hizb ut-Tahrir til "almindelig" muslim

Muhammad har meldt sig ud af Hizb ut-Tahrir, men er stadig muslim.

Hizb ut-Tahrir er fortsat en marginal bevægelse, der kun har en begrænset opbakning. Hizb ut-Tahrir repræsenterer ikke det, de fleste muslimer lever efter og tror på. Alligevel oplever mange muslimer, at de bliver stillet til regnskab for yderliggående holdninger som dem, man møder blandt tilhængerne af Hizb Ut-Tahrir eller andre marginale islamiske grupper

HER EN KORT TEKST OM ISLAM. LÆS DEN HØJT FOR HINANDEN:**Religioner i forandring**

Islam er en verdensreligion, og der findes over 1 milliard mennesker i verden med muslimsk baggrund. De fleste muslimer er enige om, at Koranen er Guds ord, som blev åbenbaret til profeten Muhammed. Der er dog stor forskel på, hvordan islam praktiseres. Fra land til land og fra menneske til menneske.

De fleste muslimer tilslutter sig demokratiske værdier og normer og ser ikke noget modsætningsforhold mellem islam og demokrati. Men der er også muslimske grupper i både demokratiske og ikke-demokratiske lande, som kæmper for at indføre en ikke-demokratisk styreform baseret på en læsning af Koranen, som ikke passer ind i et moderne demokrati. Hizb ut-Tahrir er en sådan gruppe.

Den måde, muslimer lever og tror på, ændrer sig hele tiden, ligesom andre menneskers levevis og tro. Muslimer, der lever som minoriteter i Danmark, bliver påvirket af omgivelserne – og af alle de spørgsmål, som fx deres venner stiller dem om deres tro.

Også i Danmark er muslimer tit uenige med hinanden om, hvad "rigtig" islam er. Muslimer er altså, ligesom kristne og folk fra andre religioner, først og fremmest mennesker, hvis tro man ikke kender, før man har spurgt den enkelte ad.

- Kan man tro på en bestemt religion, og så alligevel efterleve den på mange forskellige måder? Det mener nogen, andre mener det ikke. Hvad mener I?

TEMA:

NORMALT ELLER EKSTREMT ?

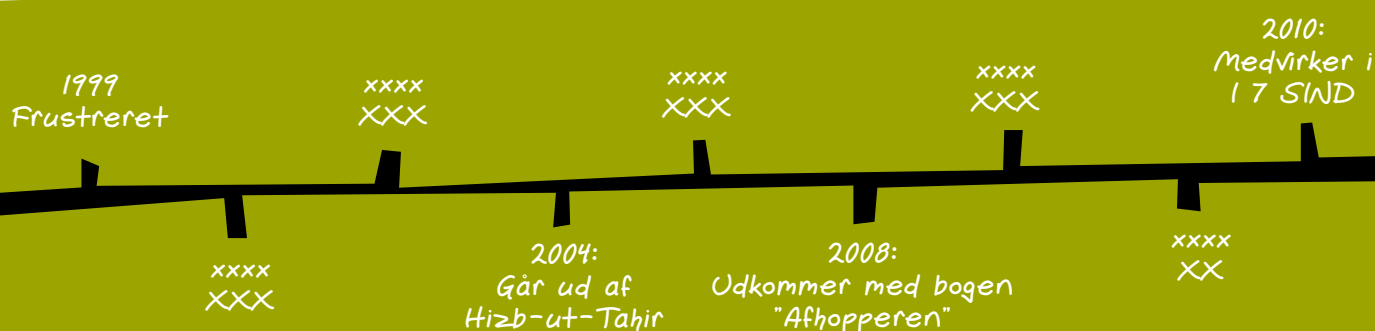
De fleste voksne kan fortælle om deres liv som en række af hændelser, der har haft betydning for, hvor de er "havnet" i livet. Nogle hændelser er tilfældige, andre vælger man selv i et forsøg på at finde sig et godt ståsted i livet og i det samfund, man er en del af. Gad vide, hvor I selv bevæger jer hen, hver især?

Muhammads fortælling er fuld af valg, tilfældigheder og forandringer undervejs.

TO OG TO ELLER I GRUPPER:

Tegn Muhammads liv!

► Tegn Muhammads liv som en "livsline" med et mærke eller en "milepæl" for hver ting, der er sket i hans liv, og som har skabt ændringer i hans livssyn. Navngiv milepælene, årstallene er ikke vigtige. I kan eventuelt vælge at finde flere begivenheder i hans liv i artikler på internettet (brug søgeordet "Muhammad Hee") eller i hans bog "Afhopperen – seks år i Hizb-ut-Tahrir". Diskuter forløbet og prøv at uddybe med forklaringer og jeres egne gæt. Hvornår mødte han fx kæresten, og hvornår begyndte han på universitetet?

I KLASSEN:

- Tal om de livslinjer, I har tegnet, og bliv enig om en fælles version på tavlen.
- Diskuter, hvor på linjen (ved hvilke begivenheder) Muhammad overskrider grænsen mellem "normalt engageret" og "ekstremt engageret"
- Diskuter, hvor grænsen går mellem "normalt engageret" og "ekstremt engageret"

LÆS HØJT I KLASSEN:

Som medborger i et demokratisk samfund er det godt at være engageret og idealistisk. Det er vigtigt at have holdninger til, hvordan man mener, at samfundet bør fungere. Man kan give et bidrag til demokratiet ved at være aktiv i foreninger, politiske organisationer osv. Alle holdninger har lige meget ret til at blive hørt i et demokrati.

I Danmark har vi ytringsfrihed, og alle har ret til at danne foreninger og grupper. Der er dog nogle ting, man ikke har lov til (fx at udtale sig racistisk, at udøve vold og at true andre).

Ordet "ekstremisme" er afledt af det latinske ord *ekstremus*, som betyder yderst, yderlighed eller yderpunkt.

Ordet ekstremisme benyttes ofte nedsættende om holdninger og handlinger, som betegnes som ekstreme. Begrebet "ekstrem" henviser i denne forbindelse til de mest yderliggående filosofiske, politiske eller religiøse holdninger og handlinger.

Problemet med begrebet ekstremisme er at opstille en klar definition, således at det er muligt at identificere politiske eller religiøse udtryk som ekstreme.

Teksten her er en let omskrivning af en tekst fra ekstremisme.dk, hvor I kan læse mere!

Ekstremisme og radikalisering

Det kan være svært at finde ud af, hvad et ord som "ekstremisme" betyder, og hvordan det kommer til udtryk i et samfund. Den danske regering har i 2009 udarbejdet en handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikalisering blandt unge. I denne beskrives ekstremisme som:

"Ekstremisme er præget af totalitære og antidemokratiske ideologier, intolerance over for andres synspunkter, fjendebilleder og opdeling i "dem og os". Ekstremistiske idéer kan komme til udtryk på forskellig vis og kan i deres yderste konsekvens medføre, at personer eller grupper anvender voldelige eller udemokratiske metoder for at opnå et bestemt politisk formål, søger at undergrave den demokratiske samfundsorden eller udøver trusler, vold eller nedværdigende chikane mod grupper af mennesker på grund af fx deres hudfarve, seksualitet eller tro.

Radikalisering er den proces, hvorved en person gradvist accepterer ekstremismens idéer og metoder og eventuelt tilslutter sig dens organiserede grupper. Personlige forhold, gruppedynamikker samt politiske, økonomiske og kulturelle forhold kan alle medvirke til radikaliseringsprocesser."

TAL OM I KLASSEN:

► Forhold jer til teksten ved at tale om, hvad I mener, kan gå ind under definitionerne af ekstremisme og radikalisering. Hvad betyder det fx, når teksten taler om:

- Totalitære ideologier
- Antidemokratiske ideologier
- Intolerance
- Udemokratiske metoder
- At undergrave den demokratiske samfundsorden
- Nedværdigende chikane

► Kom med eksempler på, hvordan ovenstående kan komme til udtryk i et samfund.

GRUPPEDYNAMIK – ELLER GRUPPEDYNAMIT?!

ARBEJD TO OG TO:

- Lave en liste over, hvad det kan betyde at være en del af en gruppe. Nævn fem ting (principper, handlinger, holdninger), som I mener, ville være gode og opbyggende at samles om som gruppe. Nævn derefter fem ting, som I mener, ville være skadelige for andre eller jer selv at tage del i.
- Præsenter jeres liste for klassen med begrundelser for, hvorfor I har valgt at skrive netop disse 10 ting på jeres liste.

SKRIV EN STIL SAMMEN TO OG TO:

► Se på klassens lister over de skadelige ting, en gruppe kan foretage sig. Forestil jer, at I gik ind i sådan en gruppe! Find på en fiktiv eller brug en eksisterende gruppe og skriv sammen en stil om, hvordan det gik, da I tilsluttede jer og gruppen deltog i den handling eller indtog den holdning, som gruppen krævede!

Her er nogle spørgsmål, der kan hjælpe jeres forestilling på gлед:

- Hvorfor gik I ind i gruppen? Hvad var gruppens krav? Havde gruppen en leder? Et regelsæt? En dress-code? Hvordan var det at blive medlem af gruppen? Hvordan følte det at indgå i gruppen og at opfylde dens krav? Hvad følte det godt og rigtigt, og hvad følte det forkert? Og til sidst: Hvordan kom I ud af gruppen igen?

TEMA:

EKSTREMISME.**NÅR "MÅLET HELLIGER MIDLET"****LÆS HØJT I KLASSEN:****Mit system – alles system?**

Muhammad synes, at det danske system er råddent. Det er samfundets skyld, at han og mange andre mennesker har det dårligt. I Hizb ut-Tahrir er han sikker på, han har fundet det rigtige bud på det bedste system ikke bare for sig selv, men for ALLE mennesker!

Mange er som Muhammad sikre på, at hvis alle havde den samme tro eller overbevisning som dem, så ville verden blive et bedre sted. Hvis alle dog bare ville forstå det!

For nogle bliver det så vigtigt at få alle til at følge den vej, som de selv anser for den rigtige, at de vier deres liv til at overbevise eller ligefrem tvinge andre til dette. De er måske ligefrem parate til at slå uskyldige mennesker ihjel for at nå deres mål.

Det er bestemt ikke kun religion, der kan få mennesker til at blive fanatiske. Der er masser af fanatiske mennesker eller ekstremistiske grupper i verden. Det så vi fx ved terrorhandlingen i Norge i juli 2011.

I kender sikkert nogle ekstremistiske grupper. Måske kender I endda ekstremistiske grupper, som I synes er ok, fordi de har et "godt formål"...?

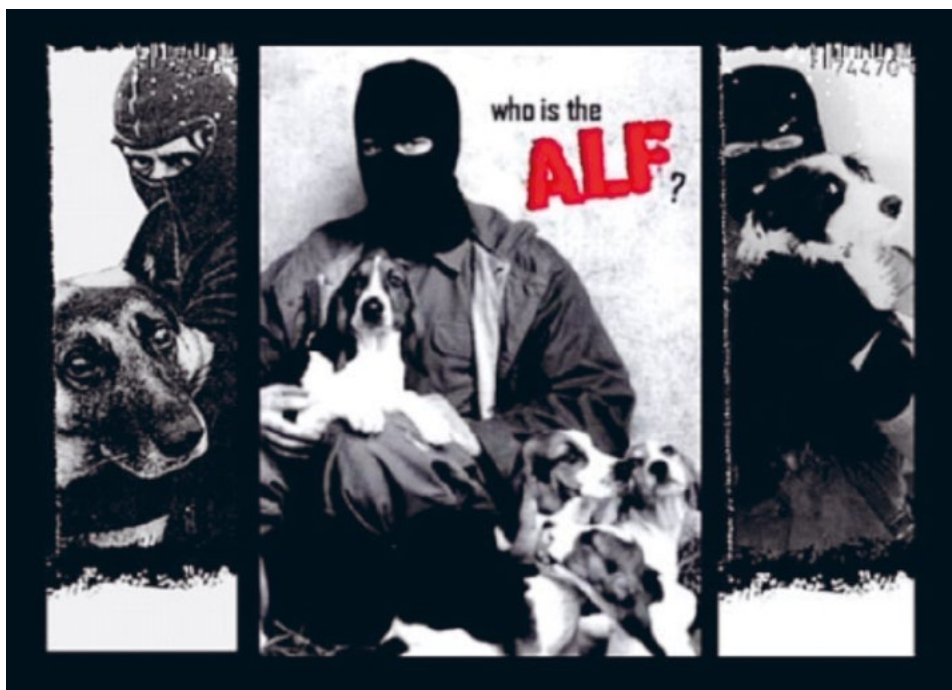
Nogle ekstremistiske grupper vil revolutionere samfundet eller sågar hele verden med deres religion eller politik. Nogle vil redde miljøet eller dyrene. Nogle vil begrænse rettigheder for mennesker med en bestemt hudfarve, seksualitet eller religion.

I det følgende vil I kunne arbejde med forskellige former for ekstremisme og blandt andet diskutere, om der findes situationer hvor "målet helliger midlet".

DISKUTER TO OG TO ELLER I KLASSE:**En case: "Dyrenes Befrielsesfront"**

"Animal Liberation Front" har en hjemmeside, hvor man kan finde billeder af gruppen og dens aktivister. Her er nogle af dem. Find evt. flere på internettet.

- Hvilke associationer får I ved at se billederne?
- Mennesker øver urimelig vold på dyr i mange situationer og i mange dele af verden. Hvor langt mener I, at man må gå for at stoppe misbrug og mishandling af dyr?

LÆS SAMMEN:

Dyrenes Befrielsesfront er den danske version af "Animal Liberation Front". Følgende artikel handler om Dyrenes Befrielsesfront.

Kilde: modkraft.dk/nyheder/article/dyreaktivist-befrier-mink

DYREAKTIVISTER BEFRIER MINK

Dyrenes Befrielsesfront ser igen ud til at være aktive i Danmark. I Tarm i Jylland blev 7-8.000 mink således sluppet fri i nat, og flere steder på gerningsstedet var der ifølge DR sprayet initialerne »DBF«.

Af Modkraft.dk - 6. september 2003. Af Martin Lindblom/Monsun

Der har ellers været stille omkring Dyrenes Befrielsesfront siden en gruppe DBF-aktivister for tre år siden blev anholdt på fersk gerning under en aktion mod en minkfarm nær Horsens. I februar i år fik en af aktivisterne stadfæstet en dom på et år og ni måneders fængsel for blandt andet medvirken til brandstiftelse. Tre andre aktivister fra gruppen er tidligere blevet idømt mellem fem og ti måneders fængsel.

FORTSÆTTES PÅ NÆSTE SIDE >>>

<<< FORTSAT FRA FORRIGE SIDE

Ifølge Fyens Stiftstidende blev der i juli i år begået hærværk mod en pelsforretning i Odense, hvor der blandt andet blev sprayet logoet for Dyrenes Befrielsesfront. Det var dog en gruppe ved navn »Anarkistisk Fraktion, Odense«, der i en e-mail tog ansvaret for aktionen.

Internationalt netværk

De militante dyreværnsforkæmpere i Dyrenes Befrielsesfront har ligesindede i en lang række lande, hvor især minkfarme og pelsforretninger – men også slagtere og mejerier – har stået for skud.

Særligt i England har søsterorganisationen Animal Liberation Front (ALF) aktioneret rabiat i dyrenes navn. Organisationen menes her at have omkring 2.000 medlemmer, og aktionerne har inkluderet både trusler og bombeattentater mod forskere, der arbejder med forsøgsdyr.

Engelsk politi karakteriserer i dag ALF som en terrorgruppe på linje med Den Irske Republikanske Hær, IRA.

Etablerede tager afstand

I Danmark tager de etablerede dyreværnsforeninger afstand fra DBF's metoder. Ifølge Dyrenes Beskyttelse skader aktionerne dyreværnsagen, »for seriøse dyreværnsorganisationer bliver slået i hartkorn med Dyrenes Befrielsesfronts ulovlige og voldelige metoder«.

Også græsrodsorganisationen Anima – Foreningen For Alle Dyrs Rettigheder – tager afstand fra de ulovlige aktioner, og skriver blandt andet på deres hjemmeside under overskriften »Holdning til DBF«:

»At nogle dyreretsaktivister tror, at man kan true sig til samfundsomvæltninger er beklageligt. Skal udnyttelse af dyr ophøre, vil det kræve en etisk evolution i vores samfund. (...) Mange års filosofisk debat har vist, at dyrerettighedsbevægelsen har alle argumenter på sin side og det er gennem disse, at dyrenes frigørelse skal ske, ikke ved trusler og hærværk.«

- Diskuter teksten i klassen.
- Skriv hver især et kort essay om temaet. Brug evt. tegningen nedenfor som inspiration!

TEMA:

EKSTREMISMENS MANGE ANSIGTER

Foto: Jacob Holdt

LÆS I KLASSEN:

Ekstremismen har mange ansigter. Ekstremisme har eksisteret til alle tider. Til alle tider har én eller flere ønsket at sætte deres vilje igennem på udemokratisk vis. Den 22. juli 2011 dræbte en norsk højreekstremist 77 mennesker, blandt andet ud fra argumentet om, at han var modstander af den vestlige samfundsorden. Til alle tider har nogen ment, at de vidste bedst og at det gav dem ret til at slå de mennesker ihjel, der ikke delte deres idéer, tro eller hudfarve. De ekstreme grupper eller organisationer har heddet vidt forskellige ting i tidernes løb. Nogle har været så magtfulde, at de startede store krige (fx nazisterne

i Tyskland, der startede 2. Verdenskrig) eller konflikter, der stadig eksisterer (fx Ku Klux Klan, der forfølger sorte i USA's Sydstater).

► Læs om Ku Klux Klan her:

KU KLUX KLAN, SOM SER SIG SELV SOM EN KRISTEN ORGANISATION, GRIBER TIL NYE METODER FOR AT PROPAGANDERE DERES FREMMED-FJENDSKE SYNSPUNKTER

Jacob Vrist Nielsen, *Kristeligt Dagblad* 7. december 2010.
(Artiklen bringes her i uddrag fra internettet med tilladelse).

Efter en lang periode med dalende medlemstal ser det ud til, at det berygtede Ku Klux Klan igen er ved at rejse sig fra asken fra de tidligere tiders brændende kors.

Ku Klux Klan blev oprindeligt stiftet i kølvandet på borgerkrigen (1861-65) i den amerikanske stat Tennessee af blandt andre sydstatsgeneralen Nathan Bedford Forrest. Klanens mål var at fratage de frigivne slaver de borgerrettigheder, de lige havde vundet. Medlemmerne klædte sig i hvide lagner for at imitere spøgelse fra de sydstatssoldater, der var faldet bort under borgerkrigen. Klanen fremstillede sig selv som en kristen organisation, der kæmpede for protestantiske værdier. De benyttede sig af kode-sprog og hemmelige håndtegn for at sløre deres lyssky virksomhed.

Under 1. Verdenskrig fik Ku Klux Klan en vækkelse, og det lykkedes dem at blive endnu større end tidligere. Denne gang gik de ikke kun i krig mod sorte, men også mod jøder, kommunister, katolikker og immigranter.

Nu advarer flere organisationer om, at klanen igen er begyndt at røre på sig... En af de institutioner, der råber vagt i gevær, er USA's departement for indenrigssikkerhed (Department of Homeland Security).

I 2009 udgav de en rapport, der forudså, at amerikanerne i de kommende år kan forvente en stigning i "højreekstremisme" fra hvide nationalister, militser og grupper som Ku Klux Klan.

"Ekstremistiske grupper er gode til at opfange, hvad der rører sig i tiden og fordreje budskabet for at få nye medlemmer. Denne gang ser de ud til at få mere opbakning i mainstream Amerika," udtaler Deborah M. Lauter, direktør for borgerrettigheds-organisationen ADL (Anti-Defamation League). "Klanen samarbejder i stigende grad med andre ekstremistiske grupper og nynazistiske grupper. Det er et nyt fænomen," fortsætter hun.

OBS

Ekstremistiske grupper er kendetegnet ved:

- Et sort/hvidt verdensbillede med en opdeling i "os" som de gode og "de andre" som de forkerte eller dårlige
- Grove generaliseringer
- Overbevisning om, at de har ret til at angribe og evt. også dræbe for at nå deres mål (målet helliger midlet)
- Ofte meget enkle og entydige svar på meget komplekse og vanskelige spørgsmål
- Typisk arbejdes der på at vinde andre for deres sag, så gruppen kan vokse i styrke og magt

BRAINSTORM I FÆLLESSKAB:

► Kan I komme med andre eksempler på andre ekstremistiske grupper? Skriv på tavlen.

Om lidt skal I på jagt efter ekstremistiske grupper, holdninger og udsagn på internettet. Men først skal I lave en opvarmningsøvelse i klassen:

► Læs følgende historiske citat og se, om I sammen kan finde ekstremistiske holdninger og udsagn i teksten. Find så mange, I kan, og forklar, hvorfor I mener, at udsagnene er ekstremistiske.

”Jøderne har altid været et folk med egenskaber, der tydeligvis er baserede på det racemæssige og aldrig på en religion... Jøden kan, på grund af hans iboende natur, ikke eje en religiøs institution, om ikke andet, fordi han mangler idealisme i nogen som helst form, og således er en tro på et hinsides absolut fremmed for ham... Og i en arisk sammenhæng er en religion uden en overbevisning om et liv efter døden, i én eller anden form, simpelthen utænkelig.”

CITAT: ADOLF HITLER, MEIN KAMPF

GRUPPEARBEJDE:**Gå på internettet i grupper**

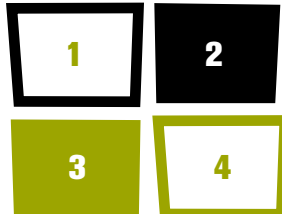
- Vend tilbage til jeres fælles brainstorm-liste over ekstremistiske grupper på tavlen.
- Vælg en gruppe og gå på internettet. Find ud af alt hvad I kan om gruppen. Søg svar på spørgsmålene nedenfor. Til sidst skal I forklare, hvorfor I mener, at det er en ekstremistisk gruppe eller bevægelse. Diskuter også, om gruppen ville kunne nå sine mål på andre måder.

Her er nogle spørgsmål, som I kan stille til den gruppe, I har valgt at arbejde med:

- Hvad er gruppens formål?
- Hvordan er gruppen organiseret?
- Hvor findes gruppen og hvor stor er den?
- Hvor gammel er gruppen?
- Vil medlemmerne lave hele samfundet om (og hvordan vil de gøre det?), eller er de kun optaget af noget specifikt?
- Kan I finde nogen oplysninger om hvorvidt gruppen/organisationen er lovlig eller forbudt?
- Hvad er gruppens udemokratiske træk?
- Hvilke midler og metoder benytter gruppen? Er de lovlige / ulovlige?
- Se, om I kan finde nogle citater, der viser noget centralt om gruppen. Find udsagn, der peger på ekstremistiske holdninger
- Diskuter, om gruppen ville kunne nå sine mål på andre måder?

KLASSEØVELSE: DILEMMAØVELSE

4 HJØRNER

1

► Tag stilling til spørgsmålet nedenfor. Skriv de fire svarmuligheder på hvert sit papir og hæng dem i hvert sit hjørne af klassen. Alle vælger nu hjørne. Lad en eller flere fra hvert hjørne fortælle, hvorfor de har valgt netop dét hjørne. Man har lov at skifte plads undervejs, hvis man vil.

2

► Her er, hvad I kan vælge at stå for:
Din ven er begyndt at isolere sig mere og mere både fra jeres venskab og fra fællesskabet i skolen. Han er også stoppet til fodbold. Han er begyndt at sige ting som "sorte svin". En dag finder du nogle flyers fra "Den danske forening" på hans hylde i klassen. Hvad gør du?

GRUPPE 1:

Du lader ham passe sine nye interesser og vælger nogle andre venner

GRUPPE 2:

Du tager en snak med ham og siger, at du er bekymret

GRUPPE 3:

Du taler med din lærer om, hvad I skal gøre

GRUPPE 4:

Andre muligheder?

3

- Diskuter bagefter dilemmaet i klassen.
- Hver har ret til at mene sit og være den, man er – til en vis grænse, eller? Hvornår og i hvilke situationer har man ret til at blande sig?
  - Hvad er tegnene på, at noget "går den forkerte vej" frem for blot at være enhvers ret til at være "original"?
  - Hvordan kan man blande sig på en måde, så man viser, at det er personens holdninger og ikke personen selv, man synes er problematisk?

TEMA:

EKSTREMIST**FORKLARINGERNE KAN VÆRE MANGE...**

Der kan være mange grunde til, at et menneske vælger at gå ekstreme veje og gå ind i ekstremistiske grupper. Der findes ikke nogen entydige eller endegyldige forklaringer. I filmen om Muhammad har I hørt hans personlige forklaring på, hvorfor han gik ind i Hizb ut-Tahrir. Mange andre har beskæftiget sig med at finde ud af, hvad det er, der får et menneske til at tilslutte sig et ekstremistisk fællesskab. En af disse var den danske modstandsmand Morten Nielsen, der blev dræbt under 2. Verdenskrig. Han skrev sit forsøg på en forklaring i form af digtet "Skæbne" om en dreng, der blev kaldt Tykke.

► Find digtet "Skæbne" af Morten Nielsen på biblioteket eller på internettet. Læs digtet og diskuter i grupper:

Tegning: Jenz Koudahl

- Hvad er grundene til, at Tykke bliver nazist?
- Hvad er det for nogle ting i digtet, der fortæller os, at det netop er nazist, Tykke bliver?
- Hvorfor skrev Morten Nielsen digtet?
- Sammenlign digtet om Tykke med Muhammads fortælling om, hvordan han blev ekstremist. Er der ligheder? Er der forskelle?
- Tal om, hvilke andre grunde I mener, der kan være til, at unge udvikler en ekstremistisk holdning
- Hvorfor hedder digtet "Skæbne"?

OPSAMLING I KLASSEN:

- ▶ Fremlæg jeres gruppediskussioner for hinanden.
- ▶ Diskuter til sidst følgende spørgsmål sammen med jeres lærer:
  - Morten Nielsen var modstandsmand under krigen. Den daværende, officielle danske holdning var, at modstand imod den tyske overmagt var civil ulydighed. Hvorfor taler vi alligevel om krigens modstandsmænd og -kvinder som helte i stedet for som terrorister/ekstremister? Snak om forskelle på terroraktioner i forskellige historiske situationer.
  - Det er sikkert, at man i løbet af sin skolegang kommer til at gennemgå 2. Verdenskrig. Historien er grusom, veldokumenteret og stadig tæt på i historisk tid. Alligevel blomstrer nynazismen rundt omkring i hele Europa. Tal om, hvad nynazismen går ud på, og diskuter, hvorfor helt almindelige mennesker bliver nynazister.
  - Bliver man automatisk ekstremist, hvis man bliver drillet i skolen? Hvad er det for tilfældigheder eller valg, der gør, at vi havner, hvor vi gør?

(Hvis I har tid, kan I evt. se filmen "Terrorist ved et tilfælde". Filmen kan ses på filmstriben.dk, og I kan finde flere oplysninger om filmen på internettet.)

TEMA:

DEMOKRATI OG RETFÆRDIGHED

Hvem bestemmer, hvad der er rigtigt og forkert? Har man ret til at "være sin egen", eller skal man følge fællesskabet? Og i givet fald hvilket fællesskab?

KLASSEØVELSER:

De følgende øvelser giver jer mulighed for at fornemme, hvad I egentlig selv mener om demokrati og andre svære størrelser.

UAFSLUTTEDE SÆTNINGER

Afslut sætningerne:

1

► Sid i en rundkreds og færdiggør på skift følgende sætninger. Gentag samme sætningsstart tre-fire gange, så der viser sig flere mulige afslutninger på sætningen.

- Samfundet er...
- Demokrati er...
- Magt er...
- Mennesker bruger magt til at...
- Respekt er...
- Anerkendelse er...
- Mod er...
- Ekstremisme er...
- Den bedste verden er en hvor...

DEN VARME STOL**1**

- ▶ Sid i en rundkreds.

3

- ▶ Jeres lærer læser forskellige udsagn op. De, som er enige, rejser sig. De, som er uenige, bliver siddende. Er man i tvivl, stiller man sig bag stolen.
- ▶ Lad nogen begrunde deres standpunkter – afhængigt af, hvor meget tid I har.

2

- ▶ Læreren læser et udsagn ad gangen:
  - Gul er pænere end grøn
  - Det danske flag er det pæneste
  - Det er svært at være sammen med nogen, der har en anden tro end en selv
  - Det er vigtigt at respektere andres holdninger
  - Det er vigtigt at holde fast i sine egne holdninger
  - Når man ved, hvad man mener, behøver man ikke at lære noget nyt
  - Det er svært ikke at fordømme dem, der skiller sig ud
  - Det er naturligt at have fordomme mod dem, der er anderledes
  - Man skal prøve at være som alle andre
  - Det er svært at tage valg
  - Det er nødvendigt at have forbilleder
  - Det er vigtigt at tilhøre et fællesskab
  - Hvis man skiller sig ud, må man tåle at blive talt om
  - Man har altid et eget valg
  - Det er godt at være i tvivl
  - Jeg er mig selv
  - Ingen får lov at styre, hvordan jeg skal være
  - Jeg lader andre være sig selv uden at blande mig
  - Det er i orden at tilsidesætte demokratiet, hvis sagen er vigtig nok for én selv eller for ens familie eller venner

4

- ▶ Snak bagefter om, om der var nogle spørgsmål, I skulle tænke særligt over, og som det ikke var så enkelt at tage stilling til?

INDIVIDUEL SKRIVEØVELSE:

- ▶ Skriv et essay. Vælg et af ovenstående udsagn som første sætning i dit essay.

KLASSEØVELSE: ARGUMENTER I SPIL

I skal nu diskutere nogle svære spørgsmål, som der ikke er nogle "rigtige" eller "forkerte" svar på, men som de fleste af jer nok vil have nogle meninger om. Øvelsen foregår på følgende måde:

1

- Fem elever sætter sig på stole i en lille rundkreds. I andre sætter jer i en stor rundkreds udenom dem.

2

- Jeres lærer læser et dilemma op og stiller først et spørgsmål til hele klassen. Derefter skal de fem i den lille kreds diskutere dilemmaet. Læreren læser nogle spørgsmål op til dilemmaet, og I skiftes til at argumentere. Ingen i den store kreds må sige noget.

3

- Når en af de fem synes, at der ikke er mere at sige, så forlader han/hun den lille kreds og skifter plads med én fra den store kreds, som nu kan deltage i diskussionen. Sådan vil der hele tiden være nye mennesker og nye argumenter i diskussionen i den lille kreds.

FØRSTE DILEMMA:

(Læreren læser):

Når målet helliger midlet...?

Der findes grupper, der vil lave hele verden om, og som mener, at nogle mennesker har mere ret til at være på jorden end andre. De fleste mennesker er enige om, at det både er udemokratisk og umenneskeligt. Men der findes også grupper, der starter med nogle mål om at beskytte dyrene, miljøet eller de svage i samfundet, og så begynder at anvende ekstremistiske metoder, fordi SAGEN bliver vigtigere end alt andet.

Spørgsmål til klassen:

- Kan I give nogle eksempler på grupper, der kæmper for noget, som I oplever, er et godt og nødvendigt formål?

Spørgsmål til den lille cirkel:

- Mener I, at hvis man har et godt formål, kan det godt være ok at bruge ekstremistiske metoder? Brug gerne eksempler. Hvilke metoder vil være i orden?
- Hvad er et godt formål?

ANDET DILEMMA:*(Læreren læser)***Ekstremisme eller frihedskamp?**

Der er også grupper, der kæmper for selvstændighed. IRA er en irsk oprørsbevægelse, der i mange år har kæmpet for selvstændighed imod britisk overherredømme. ETA er den baskiske selvstændighedsbevægelse, der kæmper for løsrivelse fra Spanien. Under 2. Verdenskrig kæmpede danske modstandsgrupper imod tyskernes overherredømme. Alle tre grupper har anvendt ekstremistiske metoder og slået folk ihjel for sagen.

Spørgsmål til klassen:

- Kan I komme i tanker om andre oprørsbevægelser, der kæmper for selvstændighed eller andre mål, og som bruger voldelige eller andre ekstremistiske metoder?

Spørgsmål til den lille cirkel:

- Hvordan tror I, modstandsfolkene under 2. Verdenskrig retfærdiggjorde deres kamp?
- Tilhørte de en terrorgruppe eller en frihedsbevægelse?
- Var det ok at slå ihjel for at forsvare sig imod fjenden? Kunne de selv opfattes som fjender af nogen?
- Prøv at komme i tanke om forskellige frihedskampe rundt om i verden, hvor mennesker slås imod en overmagt.
- Diskuter, om det er ok at slå ihjel for at forsvare sig eller for at opnå retfærdighed. Er vold et legitimt middel i en frihedskamp?
- Gør det en forskel, hvem ofrene for ens voldelige handlinger er?
- Gør det en forskel, hvem/hvad det er, man bekæmper? Begrund og giv eksempler.

4

- ▶ Jeres lærer vurderer, hvornår emnet er talt godt igennem.
- ▶ Saml til sidst op på, hvilke hovedsynspunkter, I har haft i spil.

i 7 SiND

**DE FILMISKE
VIRKEMIDLER**

"I 7 SIND" I FILMKUNDSKAB OG MEDIEFAG

Det følgende, sidste kapitel giver mulighed for at anlægge en filmanalytisk vinkel på filmserien I 7 SIND. Her tages genrer, billeder og brugen af musik op i filmene på tværs af deres emner og på tværs af den rækkefølge, de ellers følger igennem de øvrige elevopgaver. Det giver mulighed for at se filmene på en ny måde og arbejde anderledes med dem end i de foregående tematiske gennemgange af filmene. Desuden giver det lejlighed til at imødekomme flere af kravene i "Fællesmål II" om filmkundskab i udskolingen og om mediefag på ungdomsuddannelserne (jf. side 14 og 15).

Kapitlet om de filmiske virkemidler er også struktureret lidt anderledes end de øvrige kapitler:

- Der indledes med et afsnit til læreren, så også lærere, der ikke normalt arbejder med filmanalyse i undervisningen, uden videre kan tage arbejdet op med eleverne.
- Derefter følger en længere og illustrerende tekst, der enten kan bruges af læreren til egen forberedelse eller som handouts til eleverne. Her gives inspiration til en filmanalytisk indgang til filmene og der suppleres med uddybende spørgsmål, som eleverne kan arbejde med, eller som læreren selv kan benytte sig af i undervisningen.
- Endelig følger et mere enkelt og kortfattet elevmateriale med simple øvelser, der ligeledes knytter sig til de syv film i serien. Her lægges der slutteligt op til, at eleverne skal lave deres egne korte filmproduktioner på mobilen. Brugen af et storyboard inddrages her som redskab til strukturering af fortællingen samt en rollefordeling som på et professionelt filmhold: instruktør, fotograf og regissør.

TIL LÆREREN OM BILLEDSPROG, GENRER OG MUSIK

Dokumentarfilm handler om virkelige mennesker i den virkelige verden, men bruger ofte fiktionens virkemidler i sin måde at fortælle og fortolke virkeligheden på. Dokumentarfilmen er ikke objektiv. Instruktøren lægger sin egen synsvinkel ned over stoffet, og derfor vil en dokumentarfilm altid være instruktørens fortolkning af en person, et emne eller et miljø.

Fordi dokumentarfilmgenren kommer så tæt på virkeligheden og ligner den til forveksling, er den gennem sin mere end 100-årige historie blevet brugt og misbrugt til mange forskellige formål: Det kan være politisk propaganda som fx Michael Moores "Fahrenheit 9/11" fra 2004, hvis erklærede formål var at være med til at vælte præsident George W. Bush ved det amerikanske præsidentvalg i 2004. Det kan være et personligt statement som Søren Faulis "Min morfars morder" fra 2004, hvor Søren Fauli konfronterer SS-officeren Søren Kam, der var med til at myrde hans morfar under besættelsen. Andre vil formidle et æstetisk indtryk som Yann Arthus-Bertrands film "Jorden set fra himlen"

fra 2004, der er bygget over Yann Arthus-Bertrands smukke billeder af jorden set fra luften. Alle film har et ærinde. Alle film vil noget med publikum; de vil bevæge, flytte vores følelser og holdninger eller informere og oplyse.

Derfor er det nødvendigt at se på, hvad instruktøren har villet med sin film, når man bruger dokumentarfilm i undervisningen. Hvilke virkemidler bruger han/hun for at nå de følelser, tanker eller oplevelser, han/hun ønsker at få frem hos sit publikum?

Det gælder også filmserien I 7 SIND.

INSTRUKTØREN SØREN CHRISTENSEN SIGER OM FILMENE:

”Vi ville gerne portrættere nogle unge voksne. Nogle, som lige var kommet ud på den anden side af ungdommen og kunne gøre sig deres tanker om de valg, de indtil nu har truffet i deres liv, og kunne se sig selv en lille smule udefra.”

Der kan arbejdes på mange måder med de virkemidler, der benyttes i I 7 SIND. Det følgende giver nogle bud på, hvad man kan arbejde med:

Billedsprog i filmene:

- MUHAMMAD – MIT SYSTEM
- ALI - 2. OMGANG
- SVEND OMAR

Genreskift i filmene:

- HVAD VIL DU VÆRE, BÜLENT ÖZDEMİR?
- KHADIJE OG KÆRLIGHEDEN

Musikbrug i filmene:

- MENINGEN MED ANNE
- SERHAT – MANDAG EFTER ARBEJDE

BILLEDSPROG

Et klassisk virkemiddel er billedsproget, dvs. instruktørens brug af billeder til at fremkalde en stemning. I filmene om Muhammad og Svend Omar er den billedmæssige fremstilling af personerne fx meget forskellig: I filmen om Muhammad er den drømmende og symbolsk, i filmen om Svend Omar er den konkret. Filmene om Ali bruger en blanding.

I filmen MUHAMMAD – MIT SYSTEM har Muhammad været medlem af den radikale muslimske bevægelse Hizb ut-Tahrir. Han havde en drøm om et perfekt islamistisk samfund. Denne drøm bragte ham i modsætning til hans egen familie og til stort set resten af det danske samfund. I filmen illustreres Muhammads drømme, foragt for samfundet og isolation allerede i anslaget, hvor vi en tidlig morgen kører gennem en tom gade, mens en politibil med udrykning kører langsomt igennem. Muhammad er alene gennem hele filmen. Han går gennem tomme gader, hvor den sværmeriske, drømmeagtige stemning understreges yderligere af, at gaderne vises i langsom gengivelse.

Et eksempel på dette findes omtrent midt i filmen, hvor Muhammad fortæller om, hvordan han kom ind i Hizb ut-Tahrir. På billedsiden kører vi langsomt hen ad en gade. Solen, som reflekteres i bilens rude, gør billedet utydeligt. Langsomt bliver gaden tydeligere, og samtidig fades lyden af en Hizb ut-Tahrir demonstration ind.

- Hvorfor har instruktøren valgt at illustrere Muhammads fortælling med netop det billede?
- Skal det illustrere Muhammads kommen til klarhed med sig selv i form af de svar, han finder hos Hizb-ut Tahrir?
- Hvorfor bruges lyden af en demonstration sammen med billederne af den tomme gade?
- Skal det illustrere, at Hizb ut-Tahrir ikke har svaret på Muhammads spørgsmål?
- Eller skal lyden af de mange mennesker mod den tomme vej illustrere, at Muhammad har fundet et fællesskab i en verden, der har afvist ham?

Også i filmen om Ali er der nogle drømmeagtige sekvenser – det er især sekvenser, hvor Ali træner. Men her bruges de, i modsætning til de drømmende sekvenser i filmen om Muhammad, til at fremstille en helt anderledes konkret verden. Ali trådte over stregen nogle gange, da han var yngre. Men han kom på ret kurs og tog en uddannelse, selvom han altid har haft det svært med skolen. Han er stærk og kan klare de fleste i en slåskamp, han behøver ikke at bevise sin styrke hverken for sig selv eller andre. Ali er oprigtigt interesseret i, hvordan det skal gå med de mindre ballademagere i klubben. En del af Alis historie foregår ligesom Muhammads fortælling i fortiden og kan derfor ikke illustreres med en konkret billedside, sådan som vi senere skal se det i filmen om Svend Omar.

Se eksempelvis på Alis historie ca. to minutter inde i filmen, hvor Ali fortæller, hvad der skete, da han blev taget af politiet med to tasker narkotika. Han tænker på sin far, og på billedsiden ser vi ham i langsom gengivelse gå gennem træningsrummet og hen til en boksebold. Han fortæller, at han fik en dom på to års betinget fængsel, og i næste klip ser vi ham i silhuet i træningsrummet i en hurtig sekvens.

- Hvorfor er vi i træningsrummet, og hvad vil instruktøren illustrere med det første langsomme filmklip?
- Hvorfor er det næste filmklip hurtigt?
- Hvorfor er der ikke lyd på det første klip, men kraftig lyd af Alis vejrtrækning på det andet?
- Hvilket indtryk af Alis indre kamp sidder vi tilbage med, når vi har set sekvensen?

Billedsiden i filmen om Svend Omar er helt anderledes konkret. Filmen starter tidligt om morgenen. Omar er ved at lave kaffe. Han går ud i en stille og tom verden, ligesom Muhammad, men Omar er sammen med

sin kæreste, og han er på vej på arbejde. Omars historie handler om, hvor svært det var for ham at lægge slagsmål og ballade på hylden og om, hvordan han til sidst tog imod den hjælpende hånd, som tømreren Hans Peter rakte ud til ham. Omar ændrede sit liv med Hans Peters hjælp. Han lagde balladen på hylden og startede på en uddannelse – og nu er han snart svend. Det er dét, vi ser på billedsiden: Omar på det arbejde, han er så glad for.

I kan arbejde med en sammenligning af billedsproget i de tre film ved at se på de tidligere nævnte eksempler sammen med sekvensen i SVEND OMAR ca. tre minutter inde i filmen, hvor Omar er sammen med sin vejleder fra teknisk skole. En sådan sammenligning lægger op til en række spørgsmål:

- Hvad er konkret, og hvad symbolsk?
- Hvordan er symbolikken i den enkelte film, og hvorfor er netop denne symbolik valgt?
- Hvad siger de enkelte sekvenser om hovedpersonerne?
- Hvem er de aktivt handlende i sekvenserne, og hvem er passive?

GENRER

Dokumentarfilm behøver ikke være ren virkelighedsgengivelse. Det bliver mere og mere almindeligt at blande genrer og fx bruge fiktion i dokumentarfilm – eller omvendt at lægge dokumentariske sekvenser ind i fiktionsfilm. Den tyske film "Der Untergang" om Hitlers sidste dage slutter med et meget effektivt interview med Traudl Junge, som var Hitlers privatsekretær og øjenvidne til begivenhederne. Hvis vi troede, filmens handling var en opdigtet historie, får vi hermed en brat opvågning.

Blanding af genrer kan også give et mere nuanceret billede af en person. Det gælder fx i filmen om Khadije.

Khadije har et spændende liv; hun spiller teater, holder foredrag og skriver. Hun kæmper en nogle gange ensom kamp for at forene islam og dens bud med alle de ting, hun gerne vil gøre og prøve her i livet. Hendes egne og ikke mindst familiens forventninger til en kommende ægtefælle er store og også så konkrete, at Khadije ikke føler den samme frihed til at eksperimentere som en del af sine jævnaldrende. I filmen ser vi Khadije optræde med en monolog, hvor hun fortæller om de forskellige kærester, hun har haft. Eller har hun? Det får vi aldrig at vide, men alligevel siger filmen en masse om de dilemmaer, mange muslimske piger oplever angående familieliv og kærester.

I den sekvens, hvor Khadije fortæller om sine kærester, har fiktionen sneget sig ind i dokumentaren. På den baggrund kan I diskutere, om Khadije mon har haft kærester.

- Er det sin egen historie, hun fortæller?
- Eller er det kun delvist hendes egen?
- Hvilke dele kunne man forestille sig, var hendes egne, og hvilke ikke?

Også filmen om Bülent blander genrer på en interessant og sjov måde. Bülent har altid set sig selv i forskellige roller. Han har forestillet sig de muligheder, tilværelsen giver, og drømt om at blive først det ene, så det andet. Dette understreges af animationerne i filmen. Bülent havde det ikke nemt i skolen, han var ikke specielt god til at læse og skrive, men han har altid haft en evne til at bruge det, han er rigtig god til: at snakke, at stille sig frem og at spille roller. Det ser vi i grafikken, men også i hans omgang med børnene, som han fortæller røverhistorier om sig selv.

Der bliver brugt animationer to steder i filmen om Bülent. Animationerne kan fx bruges til at snakke om, hvordan måden, de er lavet på, spiller sammen med Bülents personlighed.

- Understreger animationerne hans personlighed?
- Viser animationerne nye sider af Bülent?

Nogle gange fortæller Bülent ting om sig selv, som er rigtige, andre gange er de det ikke. Eleverne kan arbejde med at udpege nogle af de steder, hvor Bülent fortæller historier, og se på, hvorfor han gør det.

- Hvilken virkning har det?
- Hvorfor har instruktøren taget de passager med i filmen?

MUSIK

Musik er et markant virkemiddel i film. Musikken kan være næsten anonym, så man nærmest ikke opdager og tænker over, at der er lagt musik på. På den måde bruges musikken som en diskret understregning af stemningen i en passage eller af handlingen. Musikken kan også være stemningsskabende; fx uhyggelig, morsom eller sørgelig. Hvis man eksempelvis lægger uhyggelig musik til en scene, der ellers virkede hverdagsagtig og tilforladelig, bliver scenen pludselig uhyggelig.

Siden Wagner komponerede sine store operaer, har man også arbejdet med ledemotiver: Hver person har sit eget musikstykke, som siger noget om vedkommendes rolle eller personlighed. Et klassisk eksempel er Ennio Morricones musik til Sergio Leones "Once Upon a Time in the West". Også i I 7 SIND bruges musikken til at skabe stemninger og til at understrege personernes karakterer.

Serhat en smart fyr med hurtige biler, men han er også et politisk menneske. Det har han taget konsekvensen af og bruger derfor bl.a. noget af sin fritid på frivilligt arbejde med drengene i Asylcentret Kongelunden. De to forskellige sider af Serhat understreges af musikken i filmen, som er hurtig, smart og larmende, når Serhat kører i sin bil, mens den er stille og reflekterende, når Serhat er sammen med drengene på centret.

Den samme brug af musikken gør sig gældende i filmen om Anne. Anne er kun i starten af tyverne, men hun har allerede rejst meget og planlægger at køre verden rundt på motorcykel. Men Anne har også en anden side. Hun tænker meget over tro og religion, og hun stiller sig selv de samme spørgsmål, som mennesket har gjort til alle tider: Hvad er meningen med livet, og hvad sker der, når vi dør? Annes udadvendte og indadvendte side afspejles i musikken, som er voldsom og hurtig, når hun taler om motorcykler, og sprød og dæmpet, når hun taler om religion.

I kan arbejde med musikken i de to film ved at finde passager med forskellige typer musik og se på, hvornår musikken understreger stemninger eller sider af personernes karakter. I kan også se på, hvornår musikken er stemningskabende, og hvorfor den er det.

i 7 SiND

**DE FILMISKE
VIRKEMIDLER**

BILLEDSPROG:**KONKRET****ELLER****SYMBOLSK****?**

► Se starten af filmene MUHAMMAD – MIT SYSTEM og SVEND OMAR og besvar følgende spørgsmål:

Begge film starter tidligt om morgenen, men stemningen er forskellig. I den ene film bruges gaderne konkret, og i den anden bruges gaderne symbolsk.

- Hvorfor bruges gaderne forskelligt i de to film?
- Hvad vil det sige, at man bruger gaderne "konkret" eller "symbolsk"?
- Hvordan er filmsekvenserne forskellige, og hvilke virkemidler bruger instruktøren til at understrege de to hovedpersoners historie og personlighed?

► Se klippet fra ALI 2. OMGANG ca. to minutter inde i filmen, hvor Ali går gennem træningsrummet og hen til en boksebold, og besvar følgende spørgsmål:

- Bruges klippet konkret eller symbolsk?
- Hvorfor er vi i træningsrummet, og hvad er det, instruktøren vil illustrere?
- Hvilket indtryk af Alis indre kamp sidder vi tilbage med, når vi har set sekvensen?

► Sammenlign billedsproget i de tre film og besvar følgende spørgsmål:

- Hvad er konkret, og hvad er symbolsk?
- Hvordan er symbolikken i den enkelte film, og hvorfor er netop denne symbolik valgt?
- Find en sekvens fra hver film, der siger noget karakteristisk om hovedpersonerne, og fortæl hvorfor

GENRER:**FAKTA ELLER FIKTION?**

- ▶ Se den sekvens i KHADIJE OG KÆRLIGHEDEN, hvor Khadije fortæller om sine kærester, og besvar følgende spørgsmål:
  - Er det fakta eller fiktion?
  - Hvorfor bringer instruktøren teaterforestillingen ind i filmen?
  - Er det sin egen historie, Khadije fortæller? Eller er det kun delvist hendes egen?
  - Hvilke dele af historien kunne man forestille sig, var hendes egne, og hvilke ikke?

- ▶ Se også filmen HVAD VI DU VÆRE BÜLENT ÖZDEMİR? Nogle gange fortæller Bülent "historier", men det er ikke på samme måde som Khadije.
  - Hvordan er deres måde at fortælle på forskellig?

- ▶ Udpeg nogle af de steder, hvor Bülent fortæller "historier", og besvar følgende spørgsmål:
  - Hvorfor gør han det?
  - Hvilken virkning har det?
  - Hvorfor har instruktøren taget de passager med i filmen?

- ▶ Se på de to sekvenser i HVAD VI DU VÆRE BÜLENT ÖZDEMİR?, hvor der bliver brugt animationer, og besvar følgende spørgsmål:
  - Hvordan spiller animationerne sammen med Bülents personlighed?
  - Understreger de den?
  - Viser de nye sider af Bülent?

MUSIK: **AT SKABE** **EN STEMNING**

- Lyt til musikken i filmene *MENINGEN MED ANNE* og *SERHAT – MANDAG EFTER ARBEJDE* og besvar følgende spørgsmål:
- Hvordan bidrager musikken til filmens stemning?
  - Hvornår er musikken hurtig, og hvornår er den stille?
  - Hvorfor tror I, at musikken er henholdsvis hurtig og stille i de forskellige scener?
  - Hvordan understreger musikken hovedpersonernes karakter og personlighed?

LAV JERES EGEN

PORTRÆT FILM

Her kommer I til at arbejde konkret med alle de ting, vi har gennemgået i det foregående afsnit. I skal dele jer op i grupper på 3-4 personer og vælge én i gruppen, som I vil lave en portrætfilm om. Filmen må være mellem et og to minutter og skal optages på mobiltelefon. Det er derfor vigtigt, at der i hver gruppe er en, som har en mobiltelefon, der kan optage film.

- ▶ Inden I optager filmen, skal I overveje, hvordan I vil bruge de virkemidler, vi har set på omkring billedsprog og genre.
- ▶ Prøv at finde andre portrætfilm på nettet og se på, hvordan de er lavet. Fx ligger der mange små portrætfilm på YouTube. Når I har set nogle film, skal I først og fremmest overveje, hvad I vil nå at fortælle om jeres hovedperson på den meget korte tid, I har til rådighed. Når det er afklaret, skal I finde ud af, hvordan I vil arbejde med billedsprog og genre.
- Skal man se hovedpersonen i billedet, mens han/hun fortæller?
- Skal man se det, hovedpersonen fortæller om, eller skal billedsproget være rent symbolsk? Eller skal det være en blanding? (Havet der bruser, vinden i træerne eller en bil i fart er alle meget brugte symboler, men I kan jo også bruge fantasien og finde på noget helt andet)
- Det er også vigtigt at finde de rigtige locations, dvs. det sted eller de steder, hvor filmen skal optages

FAKTA ELLER FIKTION?

I stedet for at lave et interview, hvor jeres hovedperson fortæller om sig selv, kan I også bruge fiktion. Det kan gøres på mange måder:

- Hovedpersonen fortæller en historie om sig selv, som måske ikke er sand, men som alligevel fortæller noget om, hvilken person han/hun er. Det er det, Bülent og Khadije gør på hver deres måde.
- I kan også lave en meget simpel animationsfilm ved at affilme tegninger, kollager eller billeder, som kan illustrere hovedpersonens faktuelle eller fiktive fortælling om sig selv.

Der er mange muligheder, men lige meget hvilken genre eller hvilket billedsprog I vælger, er der nogle praktiske ting, I skal huske og nogle roller, der skal fordeles, inden I går i gang med at filme.

- ▶ Hovedpersonen i filmen er allerede valgt, så nu skal I vælge:
  - Instruktøren holder styr på, at filmen bliver fortalt på den måde, I har aftalt mht. genre og billedsprog, og sørger for, at de scener, I optager, er, som de skal være.
  - Fotografen skal sørge for, at billederne er i orden. Fx om der er lys nok, og om billederne får den beskæring, I har valgt: Skal det være nærbilleder, totaler eller halvtotale?
  - Hvis I er fire i gruppen, skal I også vælge en *regissør*. Det er den person, som sørger for, at I har alle de rekvisitter, dvs. alle de ting, I skal bruge til optagelserne. Hvis I kun er tre i gruppen, må I deles om denne opgave.

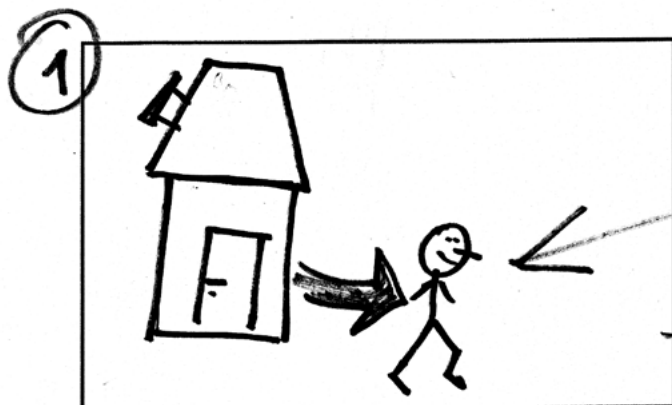
Der er også nogle praktiske ting, I skal tænke på, når I filmer på mobiltelefon:

Husk at lyd og billede bliver optaget samtidig. Derfor har I ikke mulighed for at lægge anden lyd på efterfølgende, som man ellers har, når man klipper filmen efter optagelserne.

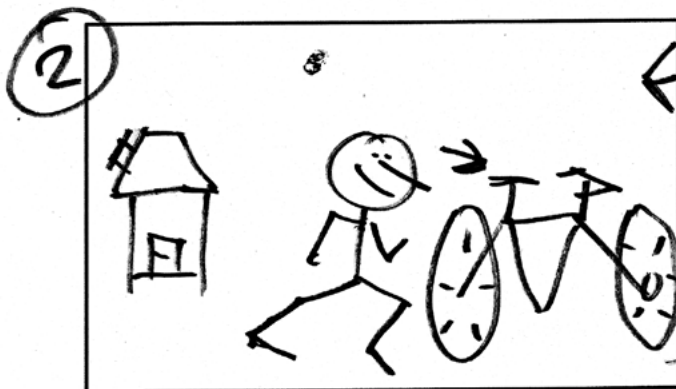
Da I ikke kan klippe i filmen efterfølgende, skal I også huske at filme alle scener i den rigtige rækkefølge. Alt efter hvor hurtigt I ønsker at skifte scene i jeres film, er der plads til 4-8 scener eller klip på filmen.

- ▶ Derfor skal I lave et storyboard, inden I går i gang med optagelserne. Et storyboard er en kort beskrivelse af hver scene evt. med en tegning af scenen (se ex på næste side):
  - Hvad skal der ske? Eksempel: Hovedpersonen går fra sin hoveddør ud til sin cykel og sætter cykellygter på.
  - Hvad skal han/hun sige? Eksempel: Hovedpersonen fortæller, at han/hun altid går hjemmefra kl. halv otte om morgenen for at cykle til skole.
  - Hvad skal der bruges af rekvisitter? Eksempel: Cykel, skoletaske, cykellygter.

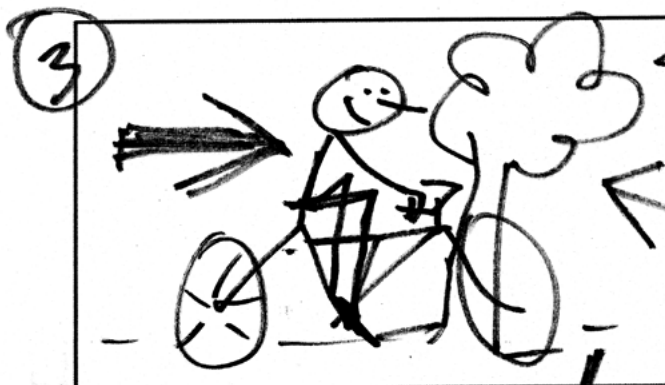

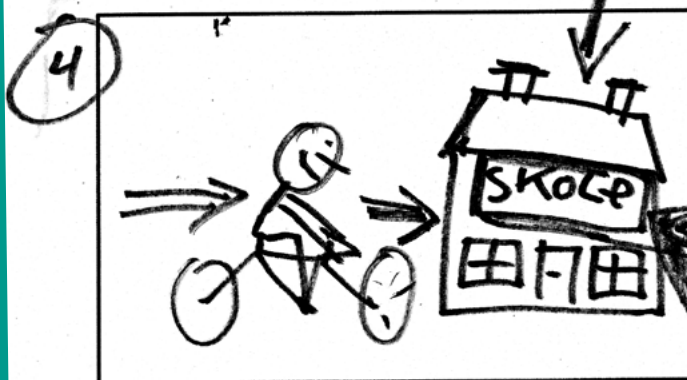
#MAND GÅR
UD AF HUS.

*HENT TIL
SIN LYKKE

*KØRER FORBI
ET TRÆ

*OG ENDER
PÅ SIN
SKOLE

Når det hele er klar, kan I gå i gang med at filme. HUSK at optage scenerne i den rigtige rækkefølge. I kan godt tage en scene om flere gange, hvis I ikke er tilfredse med første "take", dvs. optagelse, men husk, at det kun er den seneste scene, ellers er det helt forfra.

Det er svært at lægge musik på en film, der optages på mobiltelefon og klippes samtidig med, at den optages. Men I skal alligevel overveje, hvilken musik I vil bruge. Når I viser jeres film for klassen og fortæller om de overvejelser, der ligger bag jeres valg af billedsprog og genre, skal I også spille et stykke af den musik, som I ville have valgt, og fortælle hvorfor.

HUSK

Hvis man bruger andres (professionelle) musik eller billeder, skal man spørge dem om lov, og man skal betale for at få lov til at bruge det. Dette behøver I ikke at gøre så længe, jeres film kun skal fremlægges i klassen. Men hvis I fx vil lægge jeres film på skolens eller jeres egen hjemmeside eller på YouTube, så må I ikke bruge musik eller billeder, som andre har rettighederne til.

- SYV FILM OM UNGDOM OG IDENTITET

I 7 SIND er en undervisningspakke bestående af syv korte dokumentar- og portrætfilm med skriftligt undervisningsmateriale.

Målgruppen er elever i udskolingen fra 8. klasse samt de første årgange på ungdomsuddannelserne.

I 7 sind handler om ungdom og identitet og om de svære valg, der skal tages af alle unge uanset baggrund.

Filmene portrætterer primært unge med etnisk minoritetsbaggrund.

Både film og opgavesæt henvender sig dog til alle unge, idet der lægges op til diskussion af overordnede temaer som:

- Valg af uddannelse
- Muligheder på arbejdsmarkedet
- Aktiv deltagelse i det frivillige foreningsliv
- Livsværdier, tro og traditioner
- Demokratiske værdier/ekstremisme

Undervisningspakken I 7 SIND er udviklet i samarbejde mellem Salaam Film & Dialog og Ministeriet for Børn og Undervisnings Brug for alle unge indsats.

Brug for alle unge arbejder for at skabe de bedste forudsætninger for, at unge med etnisk minoritetsbaggrund får en ungdomsuddannelse.

Du kan læse mere om Brug for alle unge på brugforalleunge.dk